

Lösningar i andra stater

Utredningarna har översiktligt undersökt hur utdelningar och kapitalvinster på andelar i dotterföretag m.m. beskattas i några andra stater, nämligen Belgien, Danmark, Finland, Frankrike, Nederländerna, Norge, Storbritannien, Tyskland och Österrike. Undersökningen har även avsett cfc-regler i dessa stater och i USA.

Uppgifter har inhämtats *dels* från finansdepartementen i vissa av staterna (Danmark, Finland och Norge), *dels* från internationell skatterättslig litteratur.

1 Allmänt om beskattningssystem

1.1 Beskattning av bolagsvinst och utdelning

Det finns i praktiken fyra huvudsystem för beskattning av bolagsvinst och utdelning, nämligen det klassiska systemet, split-rate systemet, avräkningssystemet och skattefrihet för mottagen utdelning.

1.1.1 Det klassiska systemet

Detta system innebär att utdelad vinst inte blir föremål för någon skattelindring, vare sig hos det utdelande företaget eller hos andelsägarna. Den utdelande vinsten blir alltså föremål för ekonomisk dubbelbeskattning genom att den först beskattas hos det utdelande företaget genom att avdrag inte medges för lämnad utdelning och därefter hos andelsägaren. Stater som tillämpar det klassiska systemet har ofta regler för att förhindra kedjebeskattnings av företag, dvs. utdelning från ett företag till ett annat är skattefritt hos det mottagande företaget. Exempel på stater som tillämpar det

klassiska systemet i mer eller mindre renodlad form är Danmark, Sverige och Österrike.

1.1.2 Split-rate systemet

Split-rate systemet innebär att bolagsskatten är lägre på utdelad vinst än på fonderad vinst. Tyskland har till och med år 2000 tillämpat detta system i kombination med ett avräkningssystem.

1.1.3 Avräkningssystemet ("imputations-system")

Enligt detta system är det utdelande företaget fullt ut skattskyldigt för hela vinsten oavsett om den delas ut eller inte. Den ekonomiska dubbelbeskattningen lindras på andelsägarnivå genom att andelsägarna vid sin beskattning får ett skattetillgodohavande, dvs. andelsägaren får tillgodoräkna sig, helt eller delvis, den bolagsskatt som företaget erlagt på den utdelade vinsten. Finland och Frankrike är exempel på stater som tillämpar detta system. Principen för systemet framgår av följande exempel:

Bolaget:

Inkomst	100
Skatt (30 %)	30
Lämnad utdelning	70

Andelsägaren:

Mottagen utdelning	70
Tillägg för bolagsskatten	+ 30
Uppräknad mottagen utdelning	100

Andelsägaren betalar kapitalskatt med 30 (30 % av 100), men tillgodoräknas bolagsskatten på 30. Behållningen blir således (70-30+30 =) 70.

1.1.4 Skattefrihet för mottagen utdelning

Detta system innebär att andelsägarna inte beskattas för mottagen utdelning. Systemet tillämpades – med vissa begränsningar – i Sverige vid 1995 års taxering.

1.2 Skatteflyktsregler

Regler som innebär att delägare i utländska företag i sin hemstat löpande beskattas för företagets inkomster, benämns ofta *cfc-regler* och företagen *cfc-bolag* (controlled foreign companies). Cfc-lagstiftning betraktas av de flesta stater som en missbrukslagstiftning och syftar till att förhindra att den inhemska skattebasen urholkas genom export av kapital till utländska lågbeskattade företag. De stater i denna framställning som har cfc-regler är Danmark, Finland, Frankrike, Norge, Storbritannien, Tyskland och USA.

I liknande syfte har vissa stater regler som innebär att mottagen utdelning från lågbeskattade utländska dotterföretag beskattas eller att avdrag inte medges för räntor på lån som använts för att förvärva andelar i sådana företag eller för kapitaltillskott till dem. Exempel härpå är Belgien, Nederländerna och Österrike.

För att motverka skattemässigt betingad lånefinansiering av dotterföretag i den egna staten till utländska företag har vissa stater regler om s.k. *underkapitalisering* eller *tunnkapitalisering*. Dessa regler innebär att man för rätt till avdrag för räntekostnader kräver att ett företags egna kapital skall stå i ett visst lägsta förhållande till dess lån ("debt/equity ratio"). Ränta som betalas på den del av ett lån som överstiger fastställt "debt/equity ratio" betraktas som en inte avdragsgill utdelning. Regler om tunnkapitalisering finns i Danmark och Tyskland. Frågor om underkapitalisering har inte varit aktuella i utredningarnas arbete.

2 Belgien

2.1 Allmänt

Belgien beskattar företag hemmahörande i Belgien för all inkomst oavsett varifrån den härrör. En juridisk person anses hemmahörande i Belgien om styrelsens säte finns där eller företagets verkliga ledning utövas där.

Bolagsvinst och utdelning beskattas enligt det klassiska systemet. Den normala bolagsskattesatsen är 39 %. Till den kommer en särskild skatt som utgår med 3 % av bolagsskattesatsen, vilket ger en sammanlagd skattesats på 40,17 %. För företag med beskattningsbara inkomster som understiger BEF. 13 miljoner tillämpas en progressiv skatteskala. Företag med beskattningsbara inkomster om högst BEF. 1 miljon beskattas efter 28 %, därefter höjs skattesatsen stegvis upp till en inkomst på BEF. 13 miljoner. Den progressiva skatteskalan tillämpas dock inte (dvs. den normala skattesatsen tillämpas oavsett den beskattningsbara inkomsten) på bl.a.:

- företag som innehar andelar vars värde överstiger 50 % av antingen inbetalat andelskapital eller andelskapitalet plus beskattade reserver och kapitalvinster,
- företag vars andelskapital till minst 50 % ägs av ett eller flera andra företag, och
- företag som har lämnat utdelning med ett belopp överstigande 13 % av andelskapitalet vid räkenskapsårets början.

2.2 Utdelning

Utdelning från ett belgiskt företag inkluderas i det mottagande företagets skattebas. Om det mottagande företaget vid utdelningstillfället innehar andelar i det utdelande företaget motsvarande minst 5 % av kapitalet eller med ett anskaffningsvärde på minst 50 miljoner BEF medges avdrag med ett belopp motsvarande 95 % av den mottagna utdelningen (i det följande refereras till detta som "skattefrihet"). Bestämmelsen tillämpas oavsett innehavstidens längd.

Utdelning från ett utländskt företag som haft att erlagga en bolagsskatt är, om ovan angivna krav på ägande är uppfyllt, till 95 % undantagen från bolagsskatt.

Skattefrihet medges dock inte i följande fall:

1. Utdelningen lämnas av ett företag som hör hemma i en stat vars skattesystem är betydligt gynnsammare än det belgiska. Skattemyndigheten har utfärdat en icke uttömmande "svart lista" på stater vilkas skattesystem inte godtas.
2. Det utdelande företags inkomster härrör från källa utanför den stat där det är hemmahörande och inkomsterna är föremål för speciella skatteregler där. Regeln syftar på off-shorebolag.
3. Utdelningen betalas med inkomster som härrör från ett fast driftställe i en stat med en beskattning som är väsentligt gynnsammare än den belgiska.
4. Utdelningen avser vidareutdelning av utdelning som enligt 1-3 inte skulle kvalificera till skattefrihet (minst 90 % av den utdelning som det utdelande företaget tagit emot måste kvalificera till skattefrihet).

Utdelning från finansbolag omfattas inte av de ovan redovisade skattefrihetsreglerna om företaget i etableringsstaten är föremål för speciella, från statens generella skatteregler avvikande, skatteregler. Finansbolag som är belägna i en EU-stat omfattas dock av reglerna om skattefrihet under förutsättning *dels* att det direkta eller indirekta andelsinnehavet i finansbolaget har legitima affärsmässiga skäl, *dels* att summan av företags kapital och "beskattade reserver" inte överstiger en viss andel av dess skulder (33 % år 1999).

Finansbolag definieras som företag som uteslutande tillhandahåller tjänster av finansiell natur till företag med vilka företaget inte, direkt eller indirekt, bildar en koncern. Ett koncernförhållande anses föreligga när ett företag innehar 20 % eller mer av kapitalet eller rösterna i ett annat företag.

Utdelning från investmentföretag omfattas inte heller av skattefrihetsreglerna om företaget i den stat det är etablerat är föremål för speciella skatteregler (avvikande från de generella). Föreskrivs emellertid i investmentföretags bolagsordning att minst 90 % av företags inkomst, efter avdrag för arvoden och provisioner, skall vidareutdelas, medges skattefrihet. Detta gäller dock endast till den del det vidareutdelade beloppet härrör från utdelning som investmentbolaget uppburit och som hade kvalificerat för skattefrihet eller som härrör från skattefri kapitalvinst på andelar. Investmentföretag definieras som ett företag vars huvudsakliga syfte är kapitalinvesteringar.

På utdelning *till ett utländskt företag* tas normalt en källskatt om 25 % ut. Utdelning till ett sådant EU-företag som anges i bilaga till moder-dotterbolagsdirektivet och som under en sammanhängande period av minst ett år ägt minst 25 % av det utdelande företagets kapital är dock befriad från källskatt.

2.3 Kapitalvinst

Kapitalvinster på andelar är undantagna från beskattning om utdelning på de avyttrade andelarna skulle ha varit skattefria.

2.4 Ränteavdrag

Ränta på lån (till marknadsränta) är i regel avdragsgill. Ränta på lån som tagits för att förvärva ett företag är emellertid inte avdragsgill om utdelningen på de förvärvade andelarna är skattefria och det mottagande företaget innehaft andelarna i det utdelande företaget kortare tid än 12 månader i följd. Detta gäller dock inte om andelarna avser ett koncernbolag eller redovisas som en finansiell anläggningstillgång.

2.5 Cfc-regler

Belgien har inga cfc-regler.

3 Danmark

3.1 Allmänt

Danmark beskattar bolag hemmahörande i Danmark för all inkomst oavsett varifrån den härrör. Ett bolag anses vara hemmahörande i Danmark om det bildats där och i bolagsregistret registrerat en dansk plats för affärsverksamheten. Vissa i lag angivna skattesubjekt, som har sin ledning i Danmark, anses dock alltid vara hemmahörande i Danmark oavsett var det är registrerat.

Bolagsvinst och utdelning beskattas enligt det klassiska systemet. Bolagsskattesatsen är 30 %.

3.2 Utdelning

Utdelning som ett danskt bolag erhåller från ett danskt eller utländskt bolag är skattefritt under förutsättning att det mottagande bolaget under en sammanhängande tolv månadersperiod ägt minst 25 % av andelskapitalet i det utdelande bolaget och att utdelningen beslutats under denna tolv månadersperiod.

Skattefrihet föreligger dock inte för utdelning från ett utländskt bolag som huvudsakligen bedriver finansiell verksamhet – dvs. mer än 1/3 av dess inkomster eller totala tillgångar hänför sig till finansiell verksamhet – och vars inkomster beskattats efter regler som väsentligen avviker från de danska skattereglerna. Vid prövningen av om beskattningen skett efter väsentligen avvikande regler görs en helhetsbedömning varvid särskilt beaktas den effektiva skattesatsen och om lämnad utdelning är avdragsgill.

Ett danskt bolag som äger minst 25 % av andelarna i ett utländskt bolag som bedriver finansiell verksamhet kan medges avräkning för underliggande bolagsskatt (dvs. den bolagsskatt som belastat den vinst av vilken utdelningen betalats). Sådan avräkning medges dock endast till den del de skatter som utdelande och mottagande bolag erlagt på den aktuella inkomsten överstiger den skatt som skulle ha tagits ut om det utdelande bolaget hade varit hemmahörande i Danmark.

Utdelning från ett utländskt finansiellt bolag är skattefritt om bolaget varit föremål för dansk cfc-beskattning, antingen oavbrutet sedan andelarna förvärvades eller under en sammanhängande period av minst tre år före utdelningstillfället.

Om det mottagande bolaget äger mindre än 25 % av andelskapitalet i det utdelande bolaget är 1/3 av den mottagna utdelningen skattefritt. Resterande 2/3 beskattas med 32 % (vilket ger en effektiv skattesats om 21 1/3 %).

Utdelning *till en utländsk andelsägare* som innehar minst 25 % av andelarna (moderbolag) och som är hemmahörande i en EU-stat eller en stat med vilken Danmark har ett skatteavtal beskattas inte. I övrigt tas källskatt ut med 28 %. I samband med att Danmark den 1 januari 2001 återinförde källskatt på utdelning till moderbolag i sådana icke EU-stater med vilka Danmark inte har skatteavtal anfördes bl.a. följande i den till lagförslaget fogade motiveringen (vår översättning):

Förslaget att återinföra källskatt på utdelning till moderbolag i icke EU-land utan skatteavtal med Danmark är också ett bidrag till de

internationella strävandena, i såväl EU:s som OECD:s regi, att motverka skadlig skattekonkurrens.

EU-länderna antog på EKOFIN-rådet den 1 december 1997 en uppförandekod för företagsbeskattning. Koden är ett politiskt avtal om att ett EU-land inte får ha särregler med skatteförmåner i syfte att locka till sig investeringar från utlandet och som av denna anledning är isolerade från landets inländska ekonomi. Koden uppställer kriterier för när en skatteregim kan anses vara skadlig.

En särskild uppförandekodsgrupp har undersökt 271 för närvarande gällande skatteregimer i EU-länder (med anslutna områden) som kan omfattas av koden. Flertalet av gruppens medlemmar har föreslagit att 66 regimer, som flertalet anser strida mot koden, snarast möjligt skall upphävas eller ändras så att dess skadliga verkningarna upphör (rollback).

EKOFIN-rådet skall den 27 november 2000 ta ställning till rollback för dessa 66 regimer.

De danska holdingreglerna ingår bland de regimer som uppförandegruppens flertal anser vara skadlig.

Danmark delar inte denna uppfattning utan anser att helt generella regler inte står i strid med de i koden angivna kriterierna.

Danmark stöder emellertid ett snabbt genomförande av uppförandekoden. Dessutom kan konstateras att koden är ett politiskt avtal som också skall tolkas med utgångspunkt i dess intentioner.

De danska holdingreglerna skiljer sig från andra länders motsvarande regler i så måtto att de medför skattefrihet såväl för utdelningar från ett utländskt dotterbolag som för utdelning till ett utländskt moderbolag. Som nämnts medför detta att de danska reglerna kan användas för att urholka andra länders beskattningsunderlag. Andra länder, som beskattar utdelning till moderbolag i lågskatteländer, är därför missnöjda med att denna deras beskattning kan kringgås med hjälp av de danska holdingreglerna.

Som ett bidrag från dansk sida till att motverka användningen av lågskatteländer och för att tillmötesgå den utländska kritiken föreslås därför att den 25 %-iga källskatten på utdelning från ett danskt dotterbolag till dess utländska moderbolag återinförs. Detta gäller dock endast i de fall då moderbolaget är hemmahörande i ett land utanför EU eller i ett land som inte har skatteavtal med Danmark.

3.3 Kapitalvinst

Kapitalvinst på andelar som innehafts i mer än tre år är skattefri. Skattefrihet föreligger dock inte för andel i bolag beläget i skatteparadis.

3.4 Ränteavdrag

Räntekostnader är enligt huvudregeln avdragsgilla. Avdragsrätt föreligger dock inte för ränta på lån som använts för att förvärva

andelar i bolag i en annan stat, om utdelning på andelarna eller kapitalvinst vid avyttring av andelarna är skattefri på grund av bestämmelser i ett skatteavtal. För att motverka att detta avdragsförbud kringgås är reglerna också tillämpliga vid köp av andelar i bolag som – direkt eller indirekt – i väsentlig omfattning äger andelar i sådana bolag.

Förvärv med lånade medel anses föreligga när den skattskyldige i samband med förvärvet har tagit upp lån som står i uppenbart missförhållande till kapitalbehovet i den övriga verksamheten eller när sambandet mellan förvärvet och lånet klart framgår av omständigheterna vid förvärvet. I förarbetena och Skatteministeriets cirkuläres anges som exempel på när ett samband mellan förvärv och lån klart framgår av omständigheterna, att lånet har tagits med de förvärvade andelarna som säkerhet. För att bestämma om ett lån står i uppenbart missförhållande till det kapitalbehov som den skattskyldiges övriga verksamhet betingar, anges att en konkret värdering av lånets storlek mot bakgrund av den skattskyldiges verksamhet i övrigt måste göras. Vidare anges att denna värdering måste bli skönsmässig.

3.5 Cfc-regler

Andelsägare (såväl bolag som fysiska personer) som kontrollerar bolag i ett skatteparadis kan under vissa förhållanden bli underkastade cfc-beskattning. Cfc-reglerna är för bolag tekniskt utformade som en obligatorisk konsoliderad beskattning. Sådan beskattning skall ske om det utländska bolaget kontrolleras av ett danskt bolag, dess verksamhet i väsentlig grad är av *finansiell karaktär* och dess vinster beskattas efter en *väsentligt lägre skattesats* än den i Danmark gällande.

Ett utländskt bolag anses vara kontrollerat om ett danskt bolag, direkt eller indirekt, äger minst 25 % av andelskapitalet eller, direkt eller indirekt, kontrollerar mer än 50 % av röstetalet. Vid denna bedömning beaktas också andelar och rösträttigheter som innehas av koncernrelaterade bolag, enskilda andelsägare till danska bolag och närstående till dessa samt stiftelser eller liknande som är bildade av moderbolaget självt eller någon av de ovan nämnda personerna.

Ett bolags verksamhet anses i väsentlig grad vara av *finansiell karaktär* om minst 1/3 av intäkterna härrör från finansiell verk-

samhet (utdelning, ränta, kapitalvinst och royalty) eller om marknadsvärdet på de finansiella tillgångarna uppgår till minst 1/3 av marknadsvärdet på de samlade tillgångarna.

Ett dotterbolag som är föremål för en bolagsbeskattning som understiger 22,5 % (3/4 av den danska bolagsskattesatsen) på en skattebas liknande den danska, anses vanligtvis ha blivit beskattat *väsentligen lägre än* ett motsvarande danskt bolag. Dotterbolag som har kommit överens med skattemyndigheterna i hemlandet om den skattesats eller skattebas efter vilken det skall beskattas anses alltid ha underkastats en väsentligt lägre beskattning. Detsamma gäller för bolag med hemvist i stat där inkomsttaxeringen är beroende av moderbolagets skatterättsliga hemvist.

Cfc-beskattningen innebär att cfc-bolagets beskattningsbara finansiella inkomst – beräknad enligt interna danska regler – inräknas i ägarbolagets beskattningsbara inkomst. Förluster hänförliga till ett utländskt cfc-bolag får inte avräknas mot vinst i ägarbolaget, utan endast mot framtida vinster i cfc-bolaget.

3.6 Tunnkapitalisering

Med tunnkapitalisering förstås att ett danskt dotterbolag i en utländsk koncern genom den utländska kontrollerande ägarkretsen eller koncerngemensamma bolag finansieras med främmande kapital i större omfattning än som skulle ha varit möjligt i förhållande till en oberoende part.

För att hindra att skatteunderlag flyttas från Danmark har regler som anger fasta gränser för dotterbolags avdragsrätt för räntor införts. Enligt dessa regler medges avdrag för räntebetalningar – till den del förhållandet mellan det främmande och det egna kapitalet är större än 4:1 – endast om bolaget kan visa att en liknande skuld-sättning varit möjlig att uppnå i förhållande till en oberoende part. De icke avdragsgilla räntorna omklassificeras inte till utdelning.

4 Finland

4.1 Allmänt

Finland beskattar företag hemmahörande i Finland för all inkomst oavsett varifrån den härrör. Företag anses hemmahörande i Finland

om de har bildats i enlighet med finsk lag och är registrerade i det finska handelsregistret.

Bolagsvinst och utdelning beskattas enligt ett avräkningssystem. Bolagsskattesatsen är 29 %.

4.2 Utdelning

Företag som delar ut vinst måste erlagga skatt med ett belopp som uppgår till minst 29/71 av den under beskattningsåret lämnade utdelningen (minimiskatt).

Utdelning *från ett finskt företag* utgör tillsammans med den av det utdelande företaget erlagda minimiskatten beskattningsbar inkomst hos det mottagande företaget. Det mottagande företaget får avräkna minimiskatten från den egna bolagsskatten.

Minimiskatten täcks vanligtvis av den erlagda bolagsskatten. För företag som har stora skattefria inkomster, t.ex. utdelning från utlandet, kan dock bolagsskatten bli lägre än 29/71 av lämnad utdelning. Skillnaden mellan minimiskatten och den erlagda bolagsskatten tas i dessa fall ut i form av en tilläggsskatt. Överstiger den erlagda bolagsskatten 29/71 av utdelningen uppstår ett skatteöverskott som får räknas av mot tilläggsskatt under de följande 10 åren.

Utdelning *från ett utländskt företag* är skattefri under förutsättning att det finns ett (senast den 1 januari 1995 träffat) skatteavtal mellan Finland och den stat där det utdelande företaget är hemmahörande. För skattefrihet krävs vidare att det finska företaget antingen direkt innehar minst 25 % av andelskapitalet eller innehar andelar med ett röstvärde om minst 10 % i det utdelande företaget.

Skatteavtal som har trätt i kraft efter den 1 januari 1995 innehåller liknande regler som de ovan beskrivna.

På utdelning *till ett utländskt företag* tas källskatt ut med 29 %. Lägre skattesatser eller skattefrihet föreskrivs regelmässigt i skatteavtal.

4.3 Kapitalvinst

Alla typer av kapitalvinster räknas in i den beskattningsbara inkomsten.

4.4 Rän-teavdrag

Ränta på lån som tagits för att finansiera förvärv av dotterföretag som har affärssamröre med det förvärvande bolaget är avdragsgill oavsett om eventuell utdelning på andelarna är skattefri eller inte. I övrigt är räntor som hänför sig till anskaffandet eller bibehållandet av skattefria inkomster avdragsgilla endast till den del de överstiger den skattefria inkomsten.

4.5 Cfc-regler

Delägare i ett utländskt cfc-bolag (bassamfund), som kontrolleras av i Finland hemmahörande personer, beskattas för cfc-bolagets inkomster. Cfc-beskattning sker dock endast om en finsk delägare innehar minst 10 % av kapitalet i cfc-bolaget eller har rätt till minst 10 % av dess avkastning och skattesatsen i den stat där cfc-bolaget är hemmahörande understiger 3/5 av den finska (motsvarar en skattesats om 17,4 %).

För att ett utländskt bolag skall anses vara "kontrollerat" av finska delägare krävs att en finsk andelsägare (ensam eller tillsammans med annan)

- direkt eller indirekt äger andelar motsvarande minst 50 % antingen av det utländska bolagets kapital eller av dess totala röstvärde, eller
- har rätt till minst 50 % av det utländska bolagets avkastning.

Utländska bolag vars inkomst huvudsakligen härrör från rederiverksamhet eller industriell produktion som bedrivs i den stat där bolaget är hemmahörande omfattas inte av cfc-reglerna. Bolag som bedriver annan produktionsverksamhet jämförbar med industriell produktion samt vissa bolag som bedriver försäljnings- eller marknadsföringsverksamhet omfattas under vissa förutsättningar inte heller av cfc-reglerna. För att cfc-beskattning inte skall bli aktuell krävs att verksamheten omedelbart tjänar ett bolag som bedriver industriell produktionsverksamhet, annan jämförbar produktionsverksamhet eller rederiverksamhet och huvudsakligen riktar sig till områden i den stat där bolaget är hemmahörande. Vad som innefattas i "produktionsverksamhet jämförbar med industriell produktion" skall ges en vid tolkning och omfattar bl.a. gruvverksamhet, service- och reparationsverksamhet samt

byggnads- och energiproduktion. För att beakta att finska företags försäljning och marknadsföring i utlandet i allmänhet sker genom regionala försäljnings- och marknadsföringsbolag har bestämmelserna utformats så att de även omfattar försäljning och marknadsföring som bolaget bedriver i hemviststaten. Förutsättningen för detta är att denna verksamhet omedelbart tjänar det bolag som bedriver industriell produktionsverksamhet, annan därmed jämförbar produktionsverksamhet eller rederiverksamhet och huvudsakligen riktar sig till områden inom bolagets hemviststat. Cfc-reglerna är inte heller tillämpliga på moderbolag vars inkomst huvudsakligen utgörs av ränta och utdelning från ett dotterbolag som har hemvist i en stat och där bedriver sådan verksamhet som behandlats ovan.

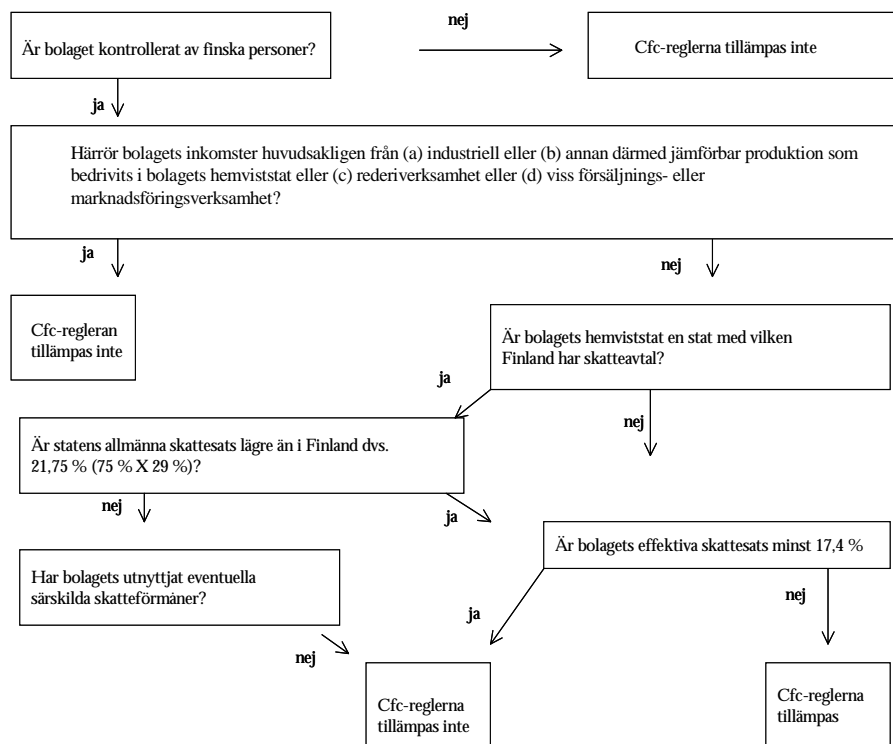
I prövningen av om cfc-reglerna är tillämpliga ingår också ett test avseende det genomsnittliga skatteuttaget i den aktuella staten. Understiger det genomsnittliga skatteuttaget 21,75 % (75 % av den finska skattesatsen) är cfc-reglerna tillämpliga. Detta "genomsnittsvillkor" har tillkommit för att motverka effekterna av att det i en och samma stat kan förekomma olika bolagsskattesatser. För att en stat skall kunna stå utanför bassamfundlagens tillämpningsområde krävs således att den har ett allmänt bolagsskattesystem med godtagbar skattenivå. Bedömningen gäller hela staten, men hänsyn tas till att den allmänna bolagsskattenivån kan variera i olika delar av staten (t.ex. de schweiziska kantonerna). För helhetsbedömningen kan detta innebära att statens bolagsskatt inte anses vara tillräcklig. Med olika delar av staten avses delstater, kommuner eller andra statliga eller administrativa delar.

Finska Skattestyrelsen har utfärdat anvisningar om tillämpningen av cfc-reglerna. I dessa uttalas bl.a. att bedömningen av om ett utländskt företag skall ges cfc-status primärt skall ske med utgångspunkt i den huvudsakliga verksamhet som företaget bedriver ("verksamhetstestet"). I första hand skall man härvid se till företagets försäljning/avsättning. Företag med hemvist i ett avtalsland som inte uppfyller villkoren i verksamhetstestet undviker cfc-status om den genomsnittliga effektiva bolagsskattesatsen i hemviststaten uppgår till minst 75 % av den finska bolagsskattesatsen. Enligt Skattestyrelsen uppfyller inte Barbados, Förenade Arabemiraten, Malaysia, Malta, Pakistan, Schweiz och Singapore detta test. Vidare uttalas att företag med hemvist i ett avtalsland som inte ingår bland de ovan uppräknade

kan ges cfc-status om det inte kan visa att det inte har åtnjutit någon av de särskilda skatteförmåner som finns att tillgå i hemviststaten. I särskilda skatteförmåner inkluderas skatteförmåner som medges regionalt, i vissa områden eller i det enskilda fallet. Exempel på sådana förmåner är de som finns att tillgå på Madeira och Kanarieöarna. Generellt gällande förmåner, som participation exemption i Nederländerna, skall däremot inte beaktas, varför sådana förmåner i sig inte medför cfc-status.

Ett utländskt företag undviker alltid cfc-status om det i sin hemviststat är underkastat en beskattning efter en effektiv skattesats som uppgår till minst 3/5 av den finska bolagsskattesatsen.

Det finska cfc-systemet kan åskådliggöras med följande grafiska bild:

5 Frankrike

5.1 Allmänt

Det franska skattesystemet bygger på territorialprincipen, dvs. bolagsskatt tas endast ut på inkomster som härrör från i Frankrike bedriven verksamhet. I Frankrike hemmahörande företag beskattas dock för såväl inhemska som utländska *passiva* inkomster som royalty, ränta och – om inte skattebefriad – utdelning. Ett företag anses hemmahörande i Frankrike om det har sitt säte där eller om den verkliga ledningen utövas där.

Bolagsvinst och utdelning beskattas enligt ett avräkningssystem. Härutöver finns också regler enligt vilka utdelning i vissa fall är skattefri.

Standardskattesatsen för bolag är 33 1/3 % vartill normalt kommer två tilläggsskatter (varav en är tillfällig). Tilläggsskatterna utgår med 10 % vardera av den normala bolagsskatten (vilket inkluderar standardskattesatsen och en reducerad skattesats om 19 % på vissa kapitalvinster). Franska företag är vidare skyldiga att erlagga en årlig minimiskatt om minst 5 000 FRF och högst 150 000 FRF, beroende på företagets omsättning. Minimiskatten får avräknas från årets och de två efterföljande årens bolagsskatt.

Franska företag som delar ut sådana vinstmedel som inte varit föremål för normal fransk bolagsskatt skall erlagga kompletteringskatt (*précompte*).

5.2 Utdelning

Ett franskt företag är berättigat till ett skattetillgodohavande (*avoir fiscal*) uppgående till 45 % av mottagen nettoutdelning. För att rätt till *avoir fiscal* skall föreligga måste det utdelande företaget *dels* ha sitt huvudkontor i Frankrike, *dels* vara skattskyldigt till fransk bolagsskatt.

I Frankrike icke hemmahörande utdelningsmottagare är berättigade till skattetillgodohavande endast om detta följer av bestämmelserna i ett skatteavtal. I sådana fall inräknas skattetillgodohavandet i utdelningen och källskatt tas ut på hela beloppet.

Källskatt tas inte ut på utdelning som franska bolag betalar till en i Frankrike hemmahörande andelsägare. Om emellertid utdelningen betalas av vinster som inte belastats med full bolagsskatt

skall det utdelande företaget erlægga kompletteringsskatt. Betalas utdelningen med skattefria vinster tas kompletteringsskatt ut med 9/29 av lämnad utdelning. Detsamma gäller om den utdelade vinsten underkastats full bolagsskatt, men utdelningen ägt rum senare än fem år efter det att vinsten intjänats. Har bolagsskatt tagits ut på den utdelade vinsten men efter en reducerad skattesats tas kompletteringsskatt ut med ett belopp motsvarande skillnaden mellan full bolagsskatt och den reducerade bolagsskatt som faktiskt erlagts. Investeringsbolag, holdingbolag och bolag som begär konsoliderad beskattning är undantagna från reglerna om kompletteringsskatt.

Franska företag som uppbär utdelning kan välja att undanta 97,5 % av utdelning från bolags- och tilläggsskatterna. Denna valmöjligheter föreligger dock endast om det mottagande företaget

innehär andelar i det utdelande företaget motsvarande minst 10 % av dess andelskapital, eller
har anskaffat andelarna i det utdelande företaget för minst 150 miljoner FRF, och
har registrerat eller deponerat andelarna i det utdelande bolaget hos en av skattemyndigheten godkänd inrättning (vanligtvis en kommersiell bank), och
lämnat en förklaring av innebörd att det kommer att inneha andelarna i minst två år.

I de fall skattefrihet enligt ovan föreligger skall det mottagande företaget ta upp 2,5 % av den uppburna utdelningen som skattepliktig inkomst. Vidareutdelas sådan skattefri utdelning som uppburits från franska bolag skall kompletteringsskatt erläggas, men den får kvittas mot den kompletteringsskatt som tagits ut på den ursprungliga utdelningen.

På utdelning *till ett utländskt företag* tas källskatt ut med 25 %. Utdelning till ett sådant EU-företag som anges i bilaga till moderdotterbolagsdirektivet och som under en sammanhängande period av minst två år ägt minst 25 % av det utdelande företagens kapital är dock befriad från källskatt.

5.3 Kapitalvinst

Kapitalvinster beskattas som vanlig inkomst och det oavsett innehavstidens längd.

Kapitalvinst som uppkommit vid avyttring av andel i dotterbolag som innehafts minst två år beskattas emellertid efter en reducerad skattesats om 19 % (22,8 % inkl. två tilläggsskatter om 10 % vardera, dvs. $19\% + (19\% \times 10\% \times 2)$) om vinsten redovisas i en särskild reserv för långsiktiga innehav.

5.4 Ränteavdrag

Ränta på lån som tagits för att förvärva andel i utländsk juridisk person är i regel avdragsgill, oavsett om utdelning på andelarna är skattefri.

5.5 Cfc-regler

Som ett undantag från territorialprincipen kan ett franskt skattesubjekt bli beskattat för inkomster från ett av franska ägare kontrollerat företag, som är etablerat i ett skatteparadis. Dessa cfc-regler ändrades väsentligt 1993 och tillämpas olika beroende på om det utländska företaget bildades före eller efter den 30 september 1992.

Cfc-reglerna är tillämpliga om en fransk juridisk person *efter den 30 september 1992* har etablerat ett fast driftsställe i en lågskattestat eller, direkt eller indirekt, förvärvat minst 10 % av andelskapitalet eller andelar värda minst 150 miljoner FRF i ett utländskt företag (eller koncern) i en lågskattestat. För förvärv som skett *före den 30 september 1992* gäller t.o.m. den 31 december 2003 äldre cfc-regler, vilka innefattar ett krav på att ägandet skall uppgå till minst 25 % av andelskapitalet.

Ägandet bedöms normalt med utgångspunkt i läget vid utgången av det utländska företagets räkenskapsår, vissa särregler finns dock för att motverka att andelar tillfälligt avyttras i samband med ett räkenskapsårs utgång. Understiger ägarandelen vad som ovan anges är cfc-reglerna i princip inte tillämpliga. Enligt anvisningar till cfc-reglerna kan dock skatteflyktsregler i stället bli tillämpliga i vissa fall (t.ex. om tio franska bolag vardera äger 9,9 % av andelarna i ett utländskt företag i en lågskattejurisdiktion).

En stat anses som en lågskattestat om beskattningen av där hemmahörande företag är minst 1/3 lägre än den beskattning som skulle ha ägt rum enligt franska beskattningsregler. Vid jämförelsen mellan den franska och utländska skatten utgår man från den franska standardskattesatsen om 33 1/3 % (tillägsskatterna beaktas inte).

Cfc-beskattningen sker med tillämpning av vanliga interna franska regler, vilket bl.a. innebär att tillägsskatterna tas ut. Cfc-inkomsten beskattas dock separat från det franska skattesubjektets övriga inkomster så att eventuella underskott inte kan påverka beskattningsunderlaget. Förutsatt att den underliggande utländska bolagsskatten är likartad fransk bolagsskatt får den avräknas.

Cfc-reglerna tillämpas emellertid inte på alla förmånsregimer. De är t.ex. inte tillämpliga på sådana utländska förmånsregimer som är omfattar verklig industriell och kommersiell verksamhet och som i princip är begränsade till att gälla under högst 10 år (som inte kan förlängas). Cfc-reglerna gäller inte heller utländska företag som primärt bedriver industriell eller kommersiell verksamhet och som har sin huvudsakliga avsättning på den lokala marknaden. Begreppet "den lokala marknaden" innefattar cfc-staten och den omedelbara geografiska omgivningen eller, om det är fråga om en OECD-stat, endast den aktuella staten.

Cfc-reglerna är i princip också tillämpliga på utländska holdingbolag som medges skattefrihet för kapitalvinster eller som uppstår annan inkomst än utdelning. Oavsett detta medges vid cfc-beskattningen i Frankrike hemmahörande delägare skattefrihet för utdelning som uppburits av det utländska holdingbolaget till den del denna kan sägas vara hänförlig till denna delägare. Ett villkor för skattefriheten är att utdelningen skulle ha varit skattefri om den hade uppburits direkt av den cfc-beskattade delägaren.

Förluster som uppkommit i ett cfc-bolag får sparas och utnyttjas mot framtida vinster i samma cfc-bolag. Detta gäller dock endast förluster som uppkommit under ett år då de franska cfc-reglerna varit tillämpliga på företaget. Förluster får också föras bakåt i tiden och utnyttjas mot tidigare års cfc-inkomster.

6 Nederländerna

6.1 Allmänt

Nederländerna beskattar företag hemmahörande i Nederländerna för all inkomst oavsett varifrån den härrör. Ett företag anses hemmahörande i Nederländerna om företaget är bildat enligt nederländsk lag eller har sin verkliga ledning där.

Bolagsvinst och utdelning beskattas enligt det klassiska systemet. Bolagsskattesatsen uppgår till 35 %.

6.2 Utdelning

Utdelning från ett nederländskt företag är skattefritt om det mottagande nederländska företaget äger minst 5 % av det utdelande företagens andelskapital och fråga inte är om lagerandelar (s.k. participation exemption). Är andelsinnehavet betingat av affärsrättsliga skäl eller om det ligger i allmänhetens intresse kan skattefrihet föreligga även om innehavet understiger 5 %. För att utdelning från ett utländskt företag skall vara skattefritt krävs härutöver att fråga inte är om en portföljinvestering samt att det utdelande företaget är underkastat statlig vinstskatt – oavsett skattesats – i den stat det är hemmahörande.

Nederländsk skattelagstiftning innehåller bestämmelser som syftar till att förhindra att reglerna om participation exemption missbrukas. Enligt dessa bestämmelser medges inte skattefrihet för utdelning på andelar i ett sådant utländskt passivt koncerninternt finansbolag som utdelningsmottagaren beviljat lån som han sedan skrivit ned och skattemässigt dragit av. Skattefrihet medges inte heller för utdelning på andelar i ett "bolagiserat" fast driftställe om utdelningsmottagaren skattemässigt dragit av förluster som uppkommit i det tidigare fasta driftstället.

Reglerna om participation exemption är inte heller tillämpliga då utdelning som erhållits på andel som förvärvats i samband med en fusion eller fission om kapitalvinst som uppkommit vid denna omorganisation var skattefri. Utdelning som överstiger den skattefria kapitalvinsten är dock skattefri.

Är det tveksamt om skattefrihet föreligger kan förhandsbesked begäras. I förhandsbeskeden anger de nederländska skattemyndigheterna normalt att reglerna om participation exemption är

tillämpliga endast om minst 15 % av investeringen i de utländska andelarna är finansierad med eget kapital, trots att några särskilda kapitaliseringskrav formellt inte uppställs.

På utdelning *till ett utländskt företag* tas källskatt ut med 25 %. Är det företag som uppstår utdelningen hemmahörande i ett EU-land och innehar det andelar motsvarande minst 10 % av röstetalet tas ingen källskatt ut om denna andra stat har motsvarande regler i förhållande till Nederländerna. Vidare är utdelning till ett sådant EU-företag som anges i bilaga till moder-dotterbolagsdirektivet och som under en sammanhängande period av minst ett år ägt minst 25 % av det utdelande företagens kapital befriad från källskatt.

6.3 Kapitalvinst

Kapitalvinst vid försäljning av andelar i dotterföretag är skattefri under förutsättning att mottagen utdelning på andelarna skulle ha varit skattefri enligt reglerna om participation exemption. Kapitalvinster som inte är skattefria inkluderas i rörelseinkomsten och beskattas med den vanliga bolagsskatten.

6.4 Ränteavdrag

Kostnader avseende förvärv av andel i ett företag är avdragsgilla endast om de, direkt eller indirekt, genererar beskattningsbar inkomst i Nederländerna. Detta innebär att kostnader för att förvärva andel i en utländsk juridisk person inte är avdragsgilla medan förvärv av nederländska företag torde vara det, såvida inte det företaget i sin tur, direkt eller indirekt, innehar utländska andelar (då endast en pro rata del blir avdragsgill). Ränta på lån som tagits inom 6 månader före ett förvärv anses ha samband med förvärvet om den skattskyldige inte visar annat.

För att räntekostnader skall vara avdragsgilla krävs således att ett företag kan visa att ett förvärv av ett utländskt dotterföretag (helt eller delvis) har finansierats med eget kapital. För nederländska holdingbolag finns det dock en alternativ väg. De kan nämligen välja att beräkna ett s.k. tillgängligt kapital, dvs. hur stor del av det egna kapitalet som är tillgängligt för investeringar i andelar i utländska bolag. Till den del det vid ingången av räkenskapsåret tillgängliga kapitalet täcker kostnaden för de under året förvärvade

utländska andelarna anses några icke avdragsgilla kostnader inte ha uppkommit. Det första året ett holdingföretag tillämpar denna regim måste ett startvärde fastställas för att det tillgängliga kapitalet för detta år skall kunna beräknas. Startvärdet anses vara den till tidigare år hänförliga delen av det egna kapitalet, vilket vid denna tidpunkt är tillgängligt för att finansiera förvärv av nya utländska dotterbolag. Startvärdet är en viss andel av det belopp med vilket bolagets egna kapital, i skattehänseende, vid ingången av detta första år överstiger summan av det bokförda värdet av (direkt och indirekt ägda) utländska dotterbolag, lån vars ränta berättigar till avräkning av utländsk skatt, vissa skattefria reserver och i utländska filialer investerat eget kapital.

Det tillgängliga beloppet skall sedan årligen ökas med kontanta intäkter av emissioner, kontant utdelning, den skattemässiga vinsten för det aktuella året, intäkter från avyttring av (direkt eller indirekt ägda) utländska andelar till den del dessa andelar finansierats med eget kapital, eget kapital som överförts från ett utländskt fast driftställe samt återbetalning av lån som holdingbolaget lämnat till ett utländskt subjekt och för vars ränta avräkning av utländsk skatt medges till den del lånet finansierats med eget kapital. Det årliga beloppet skall vidare minskas med summan av kontant utdelning som bolaget lämnat, återbetalat andelskapital, erlagd nederländsk bolagsskatt, den del av det egna kapitalet som är hänförligt till utländska fasta driftställen och lån som lämnats till ett utländskt subjekt och för vars ränta bolaget är berättigat till avräkning av utländsk skatt.

Den ovan beskrivna regimen innehåller också en "substance-over-form"-bestämmelse enligt vilken ett förvärv – oavsett att det ryms inom tillgängligt kapital – skall anses vara lånefinansierat om det finns klara indikationer på att så är fallet. På motsvarande sätt är denna regim inte tillämplig i fall då det är uppenbart att ett förvärv av utländska andelar i sin helhet finansierats med eget kapital (t.ex. på grund av att det nederländska holdingbolaget gjort en emission).

Ränta på koncerninterna lån som är hänförlig till vissa transaktioner är inte avdragsgill såvida inte den skattskyldige kan göra sannolikt att såväl transaktionen som lånet är kommersiellt motiverade eller att räntan blivit beskattad hos mottagaren med en med nederländsk skatt jämförbar skatt.

6.5 Cfc-regler

Nederländsk lagstiftning innehåller inga cfc-regler.

7 Norge

7.1 Allmänt

Norge beskattar bolag hemmahörande i Norge för all inkomst oavsett varifrån den härrör. Ett bolag som är bildat enligt norsk lag och som har sitt huvudkontor i Norge anses hemmahörande där. Bolags förhållande till den norska aktiebolagslagen, dess plats för registrering etc. är emellertid inte avgörande för bedömningen om det skall anses hemmahörande i Norge. Vid osäkerhet om ett bolag skall anses hemmahörande i Norge har det betydelse om den verkliga ledningen på styrelsenivå utövas i Norge.

På bolagsinkomster (inklusive vinster) tas statlig inkomstskatt ut efter 28 %. Utdelning till i Norge hemmahörande/bosatta skattskyldiga beskattas enligt ett avräkningssystem, se vidare nedan.

7.2 Utdelning

Vid beskattning av utdelning från ett i Norge hemmahörande bolag till en i Norge hemmahörande delägare tillämpas ett avräkningssystem. Enligt detta skall bruttoutdelningen inräknas i det mottagande företags skattepliktiga intäkt. Avräkning medges härfter för erlagd bakomliggande bolagsskatt. Skatt för vilken avräkning inte kunnat erhållas ett visst år, får avräknas under de efterföljande 10 åren.

För att förhindra att obeskattade vinster delas ut tas en kompletteringsskatt ut. Kompletteringsskatten tas ut om det utdelande företags egna kapital vid räkenskapsårets slut, på grund av lämnad utdelning, är lägre än summan av företags inbetalda andelskapital (inklusive eventuell överkurs), obeskattade reserver samt en beräknad egenkapitalandel av den positiva nettoskillnaden mellan bokförda värden och skattemässiga värden av balansposter.

På utdelning från ett utländskt dotterföretag tas vanlig bolagsskatt ut. Om det norska moderföretaget vid utgången av det

beskattningsår utdelningen uppbärs innehar minst 10 % av andelarna och röstetalet i det utländska dotterföretaget, medges moderföretaget avräkning för utländsk källskatt och den underliggande bolagsskatten. Avräkning kan även medges för av dotterdotterföretag erlagd underliggande bolagsskatt. Sådan avräkning förutsätter dock att moderföretaget – genom det utdelande dotterföretaget – indirekt innehar minst 25 % av andelarna i dotterdotterföretaget, att dotterföretaget och dotter-dotterföretaget är hemmahörande i samma stat samt att dotter-dotterföretaget har lämnat utdelning till det utdelande dotterföretaget. Kravet på 25 % ägande skall vara uppfyllt vid utgången av det beskattningsår då moderföretaget uppbär utdelningen.

Avräkning för underliggande skatt medges – efter yrkande där-om i självdeklarationen – för sådan skatt som dotterföretag eller dotter-dotterföretag erlagt under det år utdelningen hänför sig till och skatt som erlagts under något av de föregående fyra åren.

På utdelning *till utländskt företag* tas en källskatt om 25 % ut. Lägre skattesats kan följa av skatteavtal.

7.3 Kapitalvinst

Kapitalvinst vid avyttring av andelar i norska företag beräknas enligt RISK-metoden (Regulering av aksjers Inngangsverdi med Skattlagt Kapital). Metoden innebär att man i princip justerar andelens ingångsvärde med hänsyn till de beskattade vinster som kvarhållits i företaget under den tid andelen innehafts. För varje beskattningsår görs en beräkning av hur stor del av årets inkomst som stannat i företaget, dvs. beskattningsårets skattepliktiga inkomst minskad med erlagd skatt och årets utdelning. Det framräknade beloppet fördelas sedan på samtliga andelar i bolaget per den 1 januari beskattningsåret varvid ett RISK-belopp som återspeglar förändringen i av varje andels andel av det beskattade bolagskapitalet erhålls. Det för visst år framräknade RISK-beloppet per andel tillgodoräknas i Norge hemmahörande/bosatta personer som den 1 januari beskattningsåret ägde andelarna.

Kapitalvinst vid avyttring av andelar i utländska företag beskattas efter 28 %.

7.4 Rän-teavdrag

Ränta på lån som tagits för att förvärva andel i utländsk juridisk person är avdragsgill oavsett om utdelning på andelen är skattefri.

7.5 Cfc-regler

I Norge hemmahörande fysiska eller juridiska personer beskattas löpande för sin andel av inkomster som ett norskkontrollerat utländskt företag beläget i en lägs-kattestat förvärvar. Ett utländskt företag anses vara norskkontrollerat om en i Norge hemmahörande person, direkt eller indirekt, vid beskattningsårets ingång och utgång äger eller kontrollerar minst 50 % av dess andelar eller kapital eller om det var norskkontrollerat året före ingången av beskattningsåret. Ett utländskt företag vars andelar vid beskattningsårets utgång till mer än 60 % ägs eller kontrolleras av en i Norge hemmahörande person anses också vara norsk-kontrollerat.

Med *lägs-kattestat* avses en stat där den generella skattesatsen på bolagsvinster understiger 2/3 av den norska bolagsskattesatsen. Har Norge ett skatteavtal med staten i fråga skall cfc-beskattning endast ske om företagets inkomster huvudsakligen är av passiv natur.

8 Storbritannien

8.1 Allmänt

Storbritannien beskattar där hemmahörande företag för all inkomst oavsett varifrån den härrör. Ett företag anses hemmahörande i Storbritannien om det är bildat där eller om företagets verkliga ledning utövas där.

Bolagsvinst och utdelning beskattas enligt avräkningsmetoden. Den normala bolagsskattesatsen är 30 %. För bolag med en redovisad vinst om 0 – 50 000 £ tas dock skatt ut efter en skattesats som i det lägsta intervallet (upp till 10 000 £) är 10 %. För bolag med en vinst om 50 001 – 300 000 £ är skattesatsen 20 %.

8.2 Utdelning

Utdelning som i Storbritannien hemmahörande företag uppbär från ett annat brittiskt företag är skattefritt.

Utdelning från ett utländskt dotterföretag är skattepliktig. Avräkning medges dock för erlagd källskatt. Moderföretag som, direkt eller indirekt, innehar andelar med ett röstvärde om minst 10 % i det utdelande företaget medges även avräkning för underliggande bolagsskatt (förutsatt att 10 %-kravet är uppfyllt mellan mottagande och utdelande företag medges avräkning genom hela kedjan av företag).

Ingen källskatt tas ut på utdelning *till utländskt företag*.

8.3 Kapitalvinst

Kapitalvinst på andelar beskattas och vanlig bolagsskatt tas ut.

8.4 Ränteavdrag

Ränta på lån som tagits för att finansiera förvärv av utländskt dotterföretag är avdragsgill.

8.5 Cfc-regler

Den brittiska cfc-lagstiftningen innebär att cfc-beskattning kan inträda om ett brittiskt företag har rätt till minst 25 % av ett utländskt företags vinst, detta företag kontrolleras av brittiska andelsägare och är beläget i en lägskattestat. Stater med lägre skatt än 3/4 av motsvarande brittisk skatt, anses vara en lägskattestat (Inland Revenue har publicerat en vit lista med stater som inte är att betrakta som lägskattestater). Den brittiska cfc-lagstiftningen är också tillämplig i förhållande till listade jurisdiktioner i vilka den tillämpliga skattesatsen sats i syfte att där etablerade företag skall kunna kringgå andra staters cfc-lagstiftning, s.k. "designer rate regimes". De jurisdiktioner som för närvarande tas upp på denna lista är Guernsey, Jersey, Isle of Man och Gibraltar.

Ett brittiskt företag som innehar andelar i ett cfc-bolag kan undgå att beskattas för detta cfc-bolagets vinst, om något av följande villkor är för handen:

1. Cfc-bolaget följer "en acceptabel vinstutdelningspolicy", dvs. minst 90 % av dess vinst delas ut till mottagare i Storbritannien inom 18 månader efter bokslutet och inkluderas i mottagarens beskattningsbara inkomst.
2. Cfc-bolaget bedriver kommersiell verksamhet samt har för den bedrivna verksamheten passande lokaler och personal i hemviststaten. Investmentföretag (bortsett från vissa holdingbolag) omfattas inte av denna punkt.
3. Cfc-bolagets, enligt brittiska regler beräknade, beskattningsbara vinst för en tolv månadersperiod uppgår till högst £ 20 000.
4. Cfc-bolagets andelar innehas till minst 35 % av allmänheten och är noterade på en erkänd fondbörs.
5. Varken cfc-bolagets existens som sådan eller de transaktioner det företaget har medfört något skatteundandragande i Storbritannien. Företag som är hemmahörande i något av de stater som finns angivna i den av Inland Revenue utfärdade vit listan anses alltid uppfylla detta villkor.

9 Tyskland

9.1 Allmänt

Tyskland beskattar företag hemmahörande där för all inkomst oavsett varifrån den härrör. Ett företag anses hemmahörande i Tyskland om dess säte eller ledning finns där.

Det tyska skattesystemet har med verkan fr.o.m. den 1 januari 2001 genomgått genomgripande förändringar. Enligt det nya systemet tas bolagsskatt ut efter en skattesats om 25 %. Förutom bolagsskatt erlägger företag en, mot bolagsskatten avdragsgill, näringskatt om 12 - 20,5 % samt en solidaritetsskatt om 5,5 % av bolagsskatten.

9.2 Utdelning

All utdelning som ett i Tyskland hemmahörande företag uppstår från ett annat där hemmahörande företag är i realiteten skattefritt. Utdelning från ett utländskt företag anses ha medfört kostnader motsvarande 5 % av utdelningen, varför ett däremot svarande belopp automatiskt tas upp till beskattning. I praktiken är således

endast 95 % av utdelning från utländskt företag skattefria. Faktiska kostnader för utdelningen är avdragsgilla. Skattefrihet för utdelning från ett utländskt företag kan dock föreligga på grund av bestämmelser i skatteavtal.

Källskatt på utdelning tas ut efter en skattesats om 20 %. Är det företag som uppbär utdelningen hemmahörande i en EU-stat och har det under en sammanhängande period av minst ett år ägt andelar motsvarande minst 25 % av det utdelande företags kapital (10 % om ömsesidighet föreligger) tas dock ingen källskatt ut.

9.3 Kapitalvinst

Kapitalvinst vid avyttring av andelar i såväl tyska som utländska företag är skattefri oavsett innehavets storlek. För skattefrihet krävs dock att de avyttrade andelarna innehafts minst ett år eller, om andelarna härrör från en tidigare skattefri omstrukturering, minst sju år.

9.4 Ränteavdrag

Ränta på lån som tagits för att förvärva andelar i ett tyskt företag är inte avdragsgill om företaget utnyttjar systemet med skattefri utdelning. Avdrag för räntekostnader medges dock om företagen använder sig av systemet med gemensam beskattning av koncernföretag.

Beträffande ränta på lån som tagits för att förvärva andelar i ett utländskt företag, se avsnitt 9.2.

9.5 Cfc-regler

Andelsägare beskattas löpande för inkomster från ett dotterföretag i en lågskattestat om andelsägaren (ensam eller tillsammans med närstående) innehar mer än 50 % av dotterföretags kapital (*50 %-regeln*) eller – om inkomsterna härrör från finansiella tjänster – direkt innehar minst 10 % av kapitalet (*kompletteringsregeln*). Beskattningen av cfc-inkomster – andra än av aktiv förvärvsverksamhet och från i Tyskland obegränsat skattskyldiga företag – sker efter en enhetlig skattesats om 38 %

(motsvarande 25 % bolagsskatt och 13 % näringskatt). Vid cfc-beskattningen kan avräkning medges för den skatt som cfc-bolaget erlagt, men den skatt som cfc-bolaget erlagt måste då inräknas i cfc-inkomsten.

För att cfc-beskattning med stöd av 50 %-regeln skall ske krävs att tre villkor är uppfyllda, nämligen att ett *tyskkontrollerat* företag har *passiva inkomster* som är *lågbeskattade*. Ett utländskt företag anses *tyskkontrollerat* om mer än 50 % av andelarna eller rösterna i företaget, direkt eller indirekt, innehas av i Tyskland hemmahörande fysiska personer eller företag. Med *passiva inkomster* avses alla inkomster som inte uttryckligen anges som aktiva. Till aktiva inkomster hänförs inkomst som härrör från tillverkning, handel, tillhandahållande av tjänster, vissa former av licens- och uthyrningsverksamhet samt vissa inkomster som utländska holdingbolag förvärvar. Om den passiva inkomsten varken överstiger 120 000 DM eller 10 % av det aktuella företagets sammantagna inkomst är ett s.k. minimiundantag tillämpligt, vilket innebär att ingen cfc-beskattning skall ske. Utländsk inkomst som beskattas efter en effektiv skattesats som understiger 25 % anses *lågbeskattad*. Finansministeriet har utfärdat en särskild (svart) lista över jurisdiktioner vilka kräver särskild uppmärksamhet på grund av låg skatt eller särskilda skatteförmåner. Är villkoren för cfc-beskattning uppfyllda är den tyske andelsägaren skyldig att redovisa sin andel av den utländska passiva inkomsten och erlagga skatt (38 %) därpå. Detta gäller oavsett om andelsägaren uppburit inkomsten eller inte. Rent tekniskt anses den inkomst som tillskrivs den tyske andelsägaren vara utdelad till honom omedelbart efter utgången av det år under vilket den intjänats. Genom att andelsägaren tillskrivs en fiktiv utdelning är han också berättigad till de eventuella förmåner som följer av tillämpligt skatteavtal, särskilt skattefrihet på "näringsbetingade" andelar, som om han hade mottagit utdelning. Eftersom många tyska skatteavtal innehåller regler om utdelningsskattefrihet medför detta att tysk beskattning med stöd av 50 %-regeln många gånger inte kan ske oavsett att fråga är om cfc-verksamhet. Endast i de fall Tyskland inte har något skatteavtal med cfc-staten eller då den i skatteavtalet föreskrivna skattefriheten för utdelningen villkorats av att fråga är om "aktiv verksamhet" kommer 50 %-regeln att medföra att tysk skatt tas ut.

Företag som enligt 50 %-regeln är skyldiga att redovisa fiktiv utdelning är också berättigade till avräkning eller avdrag för de i utlandet erlagda skatterna i enlighet med vad som skulle ha gällt

om utdelningen hade utbetalats. Om cfc-bolaget vid en senare tidpunkt lämnar utdelning återbetalas den tyska skatt som tagits ut på den fiktiva utdelningen. En förutsättning härför är dock att utdelningen lämnas inom en fyraårsperiod efter cfc-beskattningen.

Kompletteringsregeln tillämpas parallellt med 50 %-regeln. Efter det att kompletteringsregeln infördes år 1992 kan man – såvitt avser cfc-reglerna – i Tyskland tala om tre inkomst kategorier, nämligen:

- Kategori 1* = inkomster som inte omfattas av cfc-reglerna och som således inte direktbeskattas hos andelsägaren,
- Kategori 2* = inkomster som omfattas av 50 %-regeln samt
- Kategori 3* = "kapitalinvesteringsinkomster" som omfattas av kompletteringsregeln.

Införandet av kompletteringsregeln innebär att det i Tyskland infördes en ny klass cfc-inkomster, betecknade "kapitalinvesteringsinkomster". I denna klass ingår cfc-inkomster vilka genererats av likvida medel såsom kontanter, finansiella instrument och portföljinvesteringar. Bara om sådana investeringar är kopplade till aktiv inkomst, de härrör från bolag i vilka cfc-bolaget äger minst 10 % eller inkomsten härrör från tjänster för vilka armlängdspris erlagts är de undantagna från "kapitalinvesteringsinkomsts"-behandling.

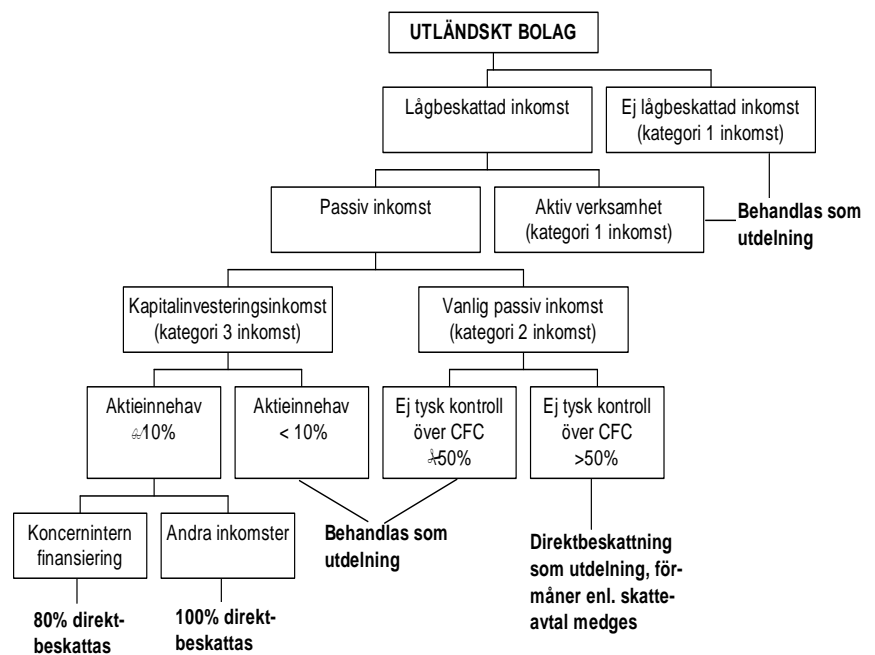
Mer specifikt innebär kompletteringsregeln att:

inkomst av kapitalinvesteringsskäraktär som uppbärs av ett låg-beskattat cfc-bolag kan beskattas hos en tysk andelsägare som, direkt eller indirekt, äger minst 10 % av cfc-bolagets andelskapital, oavsett om cfc-bolaget är tyskkontrollerat eller inte. avtalsförmåner inte medges för den "kapitalinvesteringsinkomst" för vilken cfc-beskattning sker. Man bortser här från eventuell utdelningsskattefrihet som föreskrivs i ett skatteavtal och medger istället avräkning.

"kapitalinvesteringsinkomst" beskattas i Tyskland oberoende av vad som föreskrivs i ett eventuellt skatteavtal. Endast 80 % av den "kapitalinvesteringsinkomst" som ett företag hemmahörande i Tyskland uppbär från koncernintern finansiering av utländska aktiva närstående företag är föremål för tysk bolags-skatt. Sådan inkomst är vidare undantagen från näringskatten. Genom att endast 80 % av dessa inkomster beskattas reduceras

skattesatsen till 30,4 % (38 % x 80 %) plus 5,5 % av skattebeloppet i solidaritetstillägg.
tysk skatt på "kapitalinvesteringsinkomst" bara tas ut om sådan inkomst överstiger 10 % av den totala cfc-inkomsten eller 120 000 DM per andelsägare.

Det tyska cfc-systemet – samverkan mellan 50 %-regeln och kompletteringsregeln – kan åskådliggöras med följande grafiska bild:

Den tyska cfc-lagstiftningen är för närvarande föremål för översyn. Ett förslag till nya regler beräknas bli framlagt vid halvårsskiftet år 2001 med ikraftträdande år 2002.

9.6 Tunnkapitalisering

De tyska reglerna rörande tunnkapitalisering innebär att avdrag för räntekostnader inte medges om gäldenären är ett företag hemmahörande i Tyskland samt borgenären inte är obegränsat skattskyldig i Tyskland och har ett kvalificerat innehav (25 % av andels-

kapitalet) i gäldenären under någon del av inkomståret eller är närstående till någon som har ett sådant kvalificerat innehav. Är samtliga dessa förutsättningar uppfyllda vägras avdrag om en viss relation mellan skulder och eget kapital överskrids. Relationstalet beror på vilken typ av skuld det är frågan om. Har räntesatsen bestämts som en andel av skuldens storlek, medges inte ränteavdrag till den del skulden till andelsägaren/borgenären vid någon tidpunkt under beskattningsåret överstiger en och en halv gång det egna kapitalet, dvs. en relation skuld/eget kapital om 1,5:1. Detta senare relationstal behöver inte iakttagas under förutsättning att gäldenären under i övrigt oförändrade förhållanden hade kunnat få motsvarande finansiering från tredje man. Om det tyska bolaget är ett holdingbolag med andelar i minst två koncernbolag och räntesatsen är bestämd som en andel av skuldens storlek, gäller att relationen mellan skulder och eget kapital får uppgå till 3:1 utan att ränteavdrag vägras.

10 Cfc- beskattning i USA

USA införde som första stat i världen löpande delägarbeskattning av vissa inkomster i utländska bolag. Den amerikanska lagstiftningen omfattar samtliga utländska bolag som kontrolleras av amerikanska ägare, dvs. cfc-bolag.

De amerikanska cfc-reglerna finns i ett avsnitt i den amerikanska skattelagstiftningen kallat Subpart F (Subpart F of part III of subchapter N of Chapter 1 of the Internal Revenue Code of 1986). Lagstiftningen är mycket detaljerad och omfattande.

Med ett cfc-bolag avses ett utländskt bolag i vilket mer än 50 % av röstvärdet eller mer än 50 % av bolagets marknadsvärde innehas av amerikanska ägare. Med amerikansk ägare avses en amerikansk medborgare, en person bosatt i USA samt ett bolag eller en stiftelse hemmahörande i USA som innehar minst 10 % av bolagets samlade röstvärde.

Att de nämnda kraven på amerikanskt inflytande är uppfyllda innebär inte i sig att de amerikanska ägarna blir löpande beskattade för bolagets inkomster. Det är endast vissa i Subpart F angivna inkomster hos ett cfc-bolag som beskattas löpande hos de amerikanska ägarna, nämligen:

- inkomster från försäkringsverksamhet (försäkrade risker i den stat där cfc-bolaget är hemmahörande omfattas inte),
  - inkomster från utländska s.k. basebolag, vilket inkluderar
    - i) passiva inkomster till vilka räknas utdelning, ränta, royalty, hyra och kapitalvinst av andelar. Undantagna är royalty och hyra från icke närstående bolag samt utdelning och ränta från närstående bolag i samma stat som det där cfc-bolaget är hemmahörande,
    - ii) inkomster från sjö- och luftfartsverksamhet, rymdaktiviteter, distribution samt försäljning av gas och olja,
    - iii) försäljnings- och serviceinkomster från närstående bolags transaktioner utanför den stat där cfc-bolaget är hemmahörande,
- inkomst hänförlig till internationella bojkotter, och inkomst som uppkommit genom mutor etc. som betalats av cfc-bolaget till utländska tjänstemän.

Om de sammanlagda inkomsterna från försäkringsverksamhet och basebolagsverksamhet överstiger 70 % av cfc-bolagets totala bruttoinkomst, anses hela dess inkomst vara hänförlig antingen till försäkringsverksamheten eller till basebolaget.

Subpart F inkomster undantas från delägarbeskattning om dessa är av mindre omfattning i förhållande till bolagets totala inkomst, nämligen om Subpart F inkomsten är mindre än 5 % av bolagets omsättning och inte överstiger 1 miljon USD. Vidare undantas sådan Subpart F-inkomst (annan än oljorelaterad basebolagsinkomst) som underkastats en utländsk skatt efter en effektiv skattesats som uppgår till minst 90 % av den maximala amerikanska bolagsskatten.

Avräkning medges för utländsk skatt som erlagts av första, andra och tredje ledets dotterbolag.

Avdrag för förluster medges mot cfc-bolagets vinster. Förluster som inte kunnat utnyttjas ett visst år får utnyttjas senare år.

11 ÖSTERRIKE

11.1 Allmänt

Österrike beskattar där hemmahörande företag för all inkomst oavsett varifrån den härrör. Ett företag anses hemmahörande i Österrike om det har sitt säte eller sin ledning där. Med "säte" avses den plats som betecknas som sådan i företagets urkundshandlingar eller motsvarande. Platsen för företagets ledning anses vara den plats från vilket företagets aktiviteter bestäms.

Österrike tillämpar det klassiska systemet vid beskattning av bolagsvinster. Skattesatsen är 34 %. Företag hemmahörande i Österrike betalar en minimiskatt om 6 250 österrikiska shilling (AS) per kvartal för GmbH:s och 12 500 AS per kvartal för aktiebolag. För nybildade företag är minimiskatten 3 750 AS per kvartal under de fyra första kvartal som verksamhet bedrivs. Minimiskatten betalas i förskott och får kvittas mot den slutliga skatten.

11.2 Utdelning

Utdelning från ett österrikiskt företag är skattefritt oberoende av andelsinnehavets storlek.

Utdelning från ett utländskt företag hemmahörande i en EU-stat är skattefritt under förutsättning att det mottagande företaget direkt äger minst 25 % av dess andelskapital och sammanhängande har gjort så under minst två år samt det utdelande företaget i den stat det är hemmahörande beskattas efter den ordinarie skatteregimen. Utdelning från annat utländskt företag är skattefritt om det mottagande företaget direkt äger minst 25 % av andelskapitalet, det utdelande företaget är jämförligt med ett i Österrike hemmahörande företag och det mottagande företaget enligt lag är skyldigt att upprätta bokföring och redovisning.

Utdelning som lämnas under de två första innehavsåren beskattas preliminärt. När andelarna innehafts i två år återbetalas skatten om de ovan angivna villkoren är uppfyllda samt skatteflyktsreglerna inte är tillämpliga.

För att förhindra missbruk krävs för skattefrihet även att skatteflykt inte anses vara för handen. Skatteflykt kan anses föreligga om:

1. mer än 50 % av andelarna i det i Österrike hemmahörande företag som uppbär utdelningen innehas, direkt eller indirekt, av fysiska personer med hemvist i Österrike, och
2. det utländska företags huvudsakliga verksamhet består i att förvärva passiva inkomster, t.ex. ränta, hyra, royalty och kapitalvinster, eller
3. skattesatsen eller skattebasen i den stat där det utdelande företaget är hemmahörande inte är jämförbar med den i Österrike (en skatt understigande 15 % på en skattebas beräknad enligt österrikiska skatteregler anses inte jämförbar).

Anses skatteflykt föreligga medges avräkning av den utländska bolagsskatt som betalats på utdelningsinkomsten. Avräkning medges dock högst med ett belopp motsvarande den österrikiska skatten på inkomsten.

På utdelning *till utländskt företag* tas källskatt ut med 25 % om inte annat föreskrivs i skatteavtal.

11.3 Kapitalvinst

Kapitalvinst vid avyttring av andelar i utländska företag är skattefri om utdelning från företaget skulle ha varit skattefri. Om emellertid andelsägaren under tidigare år skrivit ned det bokförda värdet på de avyttrade andelarna beskattas dock kapitalvinsten upp till ett belopp motsvarande nedskrivningen.

11.4 Ränteavdrag

Ränta på lån som tagits för att förvärva andelar i ett utländskt företag är inte avdragsgill om utdelning på andelen är skattefri. Detta avdragsförbud gäller inte om både moderföretaget och dotterföretaget väljer konsoliderad beskattning. Vidare får sådan ränta dras av mot skattepliktig kapitalvinst som uppkommer vid avyttring av andelarna, dock endast den del av räntan som (med beaktande t.ex. av lämnad skattefri utdelning) är hänförlig till kapitalvinsten.

11.5 Cfc-regler

Österrikisk lagstiftning innehåller inga cfc-regler.

Den tyska skattereformen i svenskt perspektiv

Av Leif Mutén

Finansdepartementet har bett mig att göra en studie av den tyska skattereformen med särskild tonvikt på dennas konsekvenser för skattelagstiftningsarbetet i Sverige. Reformen är i och för sig fortfarande inte helt genomförd. Lagstiftningsarbetets huvuddel kom visserligen igenom förbundsrådet den 14 juli, men vissa delbeslut blev föremål för parlamentarisk behandling först under hösten.¹ Några väsentliga avvikelser gjordes inte från de principbeslut som slogs fast i uppgörelsen den 14 juli.

Det tyska skattesystemet har inte på länge varit underkastat så genomgripande förändringar som nu. Det har varit en smula komplicerat att följa med alla turerna i reformen, delvis därför att regeringens grepp om lagstiftningsarbetet inte varit så fast som den kunde önska, delvis därför att reformen vidtagits i flera steg.² Det

¹ Lagstiftningspaketet, som innebär ändringar i 16 olika lagar, har det gemensamma namnet Steuersenkungsgesetz (Skattesänkingslag), förkortat StSenkG. Det förslag som förbundsraden behandlade under hösten hade det behändiga namnet Steuersenkungsergänzungsgesetz (Skattesänkingskompletteringslagen) – StSenkErgG.

² Vid utarbetandet av den tidigare artikeln drog jag i första hand på Bundesfinanzministeriums hemsida. Jag hade också stor nytta av artiklar av Thomas Scheipers och Andreas Kowallik, "Germany Publishes Business Tax Reform Legislation", *Tax Notes International* 24 January 2000, s. 361-364, Alexander Vögele och Georg Edelmann, "German Government Unveils Plans to Cut Income Tax Rates, Change System of Business Taxation", *Tax Notes International* 31 January 2000, s. 470-477, Eugen Bogenschütz och Kelly Wright, "2001: A Tax Odyssey? A Closer Look at the New German Tax Reform Proposal 2001", *Tax Notes International* 14 February 2000, s. 710-720, och Norbert Neu, "German Draft Tax Reform Legislation Affects Cross-Border Activities", *Tax Notes International* 28 February, 2000, s. 907-911, rättad i samma tidskrift 6 March, 2000, s. 1043, liksom en sammanfattning av Jens Blumenberg, *German Tax Flash*, utgiven av Linklaters & Alliance, March 2000. I september kom en ny version av Blumenbergs artikel ut: "Überblick über die Reform der deutschen Unternehmensbesteuerung durch das Steuersenkungsgesetz", utgiven av Oppenhoff & Rädler, Linklaters & Alliance, München, liksom Bogenschütz and Wrights uppdaterade sin artikel i *Tax Notes International* (31 July, 2000, s. 499). Intressanta diskussionsbidrag har jag också funnit i *Wirtschaftsdienst*, Febr. 2000, dels generella bidrag av finansminister Hans Eichel, av hans bayriske kollega Kurt Fallthäuser med Friedrich Merz och av professor Rolf Peffekoven, dels om näringskatten av Frank Roland. En intervju med den ledande tyske finansvetenskapsmannen professor Hans-Werner Sinn i *Handelsblatt* 2000-03-07 är också synpunktsrik. Särskilt tungt väger ett specialhäfte av *Steuer und Wirtschaft (StuW)*, 2/2000, ur vilket flera artiklar kommer att citeras i det följande. De senaste bidragen i *Tax Notes International* är av Rosemarie

nya reformpaketet ansluter sig till ett som vidtogs redan i fjol.³ Den parlamentariska behandlingen medförde betydande ändringar.⁴ Den komplicerade bilden inrymmer också det betydande inflytande som författningsdomstolen utövar, och naturligtvis måste även tyskland finna sig i att EU-domstolen ibland har en annan mening än lagstiftarna om den tyska lagstiftningens förenlighet med EU-rätten.

Syftet med denna översikt är att försöka analysera konsekvenserna för omvärldens och särskilt Sveriges del av vad som hänt. Det är framför allt de principiella lösningarna som är av intresse. Denna studie avser däremot inte i första hand att analysera kryphål och inkonsekvenser, av vilka det verkar finnas en hel del. Inte heller är det meningen att här analysera vad andra länder gjort eller håller på att göra under inspiration från Tyskland. Frankrike och Italien är de mest påfallande exemplen, men också den nyligen framlagda danska budgeten visar att den tyska reformen satt sina spår.

1 Inkomstskatten på fysiska personer

Redan med fjolårets skattesänkingslagstiftning hade man bestämt sig för en nedsättning av den personliga skattesatsen i tre steg, 1999, 2000 och 2002. Nu accelereras den för 2002 planerade nedsättningen till 2001 och följs av ytterligare två steg 2003 och 2005. Avsikten var att den högsta marginalskattesatsen skulle gå ner från dagens 51 % till 45 %, men i den parlamentariska behandlingen har man gått ytterligare ett steg och kommer med verkan från 2005 till en högsta skattesats av 42 % samtidigt som det lägsta, nollbeskattade skiktet ökar från 13 499 DM till 7.664 = 14 989 DM och skatten i nästa skikt går ner från 22,9 till 15%. Sänkningen av den högsta skattesatsen har emellertid ett pris, i det att brytpunkten, där den inträder, sänkts från 55 008 till 52 152

Portner, "Business Taxation in Germany: Balancing Reforms While Handling the Past", 1 January 2001, s. 29f. och framför allt Daniel Weyde och Kelly Wright, "Taxing Investment Funds and Innovative Equity Derivatives in Germany", 8 January, s. 193-201.

³ Steuerentlastungsgesetz (Skattelättnadslag) 1999/2000/2002. Det nya förslaget heter "Entwurf eines Gesetzes zur Senkung der Steuersätze und zur Reform der Unternehmensbesteuerung (Steuersenkungsgesetz StSenkG)" alltså "Förslag till lag om sänkning av skattesatserna och reform av företagsbeskattningen (skattesänkingslag)".

⁴ Denna studie utvidgar och uppdaterar en artikel av förf. i Svensk Skattetidning 4/2000 s. 334-341, "Den tyska skattereformen", skriven före förbundsdagens behandling av regeringsförslaget.

Utöver inkomstskatten tillkommer ett särskilt "solidaritetstillägg" med 5,5 % av skatten, så att skattesatserna går från 15,8 till 44,3 %.

Det är intressant att notera att tyskarna till skillnad från oss inte kan variera progressiviteten genom manipulation av det skattefria grundbeloppet. Anledningen är ett beslut av författningsdomstolen enligt vilket varje skattskyldig, hur höga hans inkomster än är, har rätt till ett obeskattat existensminimum.⁵ Naturligtvis har en diskussion av inkomstskattelättnadernas struktur utvecklat sig, där vikten av en sänkning av den högsta skattesatsen har vägts mot betydelsen av lättnader för de många lägre inkomsttagarna. Marginalskatteeffekterna också i de lägre inkomstskikten har likaså figurerat i argumentationen. En "sandwich-effekt" har kritiserats, bestående i att de lägsta inkomsttagarna och storföretagen får betydande lättnader, medan de stora löntagargrupperna och småföretagarna får långt mindre lättnad.⁶

Anledningen till att vi här inte sätter in en skatteskala direkt jämförbar med den svenska trestegsskalan är det raffinerade sätt på vilket man i Tyskland sörjer för en jämn progression. I den version som avses vara avslutningen på reformprocessen, presenterad i Art. 1, st. 2 av StSenkErgG som en ändring av § 52 Abs. 41 Nr. 3(1) EinkStG, anges skatteskalen på följande sätt: "Skatten uppgår med förbehåll för §§ 32B, 34, 34B och 34c i varje enskilt fall i euro för taxerad inkomst

1. upp till 7 664 (grundavdrag):
0;
2. från 7 665 upp till 12 739 :
 $(883,74 \times y + 1\,500) \times y$;
3. från 12 740 upp till 52 151 :
 $(228,74 \times z + 2\,397) \times z + 989$;
4. från 52 152 och däröver:
 $0,42 \times x - 7\,914$.

"y" är en tiotusendel av den del av den till jämna euro avrundade taxerade inkomsten som överstiger 7 664 . "z" är en tiotusendel av den del av den till jämna euro avrundade taxerade inkomsten som överstiger 12 739 . "x" är den till jämna euro avrundade taxerade inkomsten. Skattebeloppet avrundas till närmaste fulla

⁵ Bundesverfassungsgericht, Entscheidung 25.9.1992, BverfGE 87, 153.

⁶ Wolfgang Schön, "Zum Entwurf eines Steuersenkungsgesetzes", StuW 2/2000 s. 151-159.

eurobelopp.” Det är inte så lätt att med blotta ögat se att denna skatteskala innebär en mjuk progression från 15 % till 42 % på hela inkomsten över det i toppskiktet något upprundade grundavdraget.

Det kan vara av intresse att notera att tariffsänkningarna också för den personliga inkomstskattens del åtföljs av vissa kompenserande breddningar av skattebasen. Regeringsförslaget i det hänseendet följdes vid den parlamentariska behandlingen inte i vad avsåg slopad rätt för enskilda företagare till en engångsskattelättnad vid den slutliga avvecklingen av verksamheten. En mängd andra särskilda lättnader har också bibehållits utan diskussion. De punkter där en skärpning faktiskt ägt rum gäller främst avskrivningsreglerna, som i princip är lika för alla näringsutövare oavsett rättsform, och vidare reavinster, som skall beröras senare.

Vad förmögenhetsskatten angår tillämpas den nu inte längre i Tyskland vare sig för fysiska personer eller bolag. Anledningen härtill är främst att lagstiftaren och förvaltningen varit försumliga i fråga om fastighetstaxeringen, och att författningsdomstolen funnit en förmögenhetsskatt byggd på så undermåliga och föråldrade taxeringsvärden som de nuvarande inte kunna försvaras som en rättvis och likformig skatteform.⁷ Därmed befriades regeringen från den obehagliga uppgiften att lotsa ett upphävande av förmögenhetsskatten genom förbundsdagen. Skatten blev med verkan från 1997 så att säga föremål för tyst avskaffande. Det har visserligen talats om att den röd-gröna koalitionen kanske en gång kommer tillbaka till frågan, men det parlamentariska läget i den övre kammaren, förbundsrådet, är inte sådant att man skulle ha kunnat införliva ett sådant förslag med den nu genomförda reformen.

Inkomst av kapital (dvs. räntor och utdelningar men inte reavinst) beskattas i princip som annan inkomst, men fribeloppet, som inte berörs av reformen, är så betydande att mycket få skattskyldiga får vidkännas någon skatt. Man kan skattefritt få åtnjuta avkastning på sitt sparande med DM 3 000 för ensamstående och DM 6 000 för makar. Återigen är det författningsdomstolen som gör sig gällande. När ett första försök till källskatt på ränteinkomster hade måst uppges inför trycket av alla sparare som flyttade

⁷ Bundesverfassungsgericht, Entscheidung 22.6.1995, BStBl II 1995, 655, 671. Domstolen anförde också ett annat skäl för förmögenhetsskattens författningsstridighet som hade att göra med att skatten på lågavkastande förmögenhet inte garanterade en rimlig, läs hälften var, fördelning av förmögenhetens beräknade nettoavkastning mellan den skattskyldige och fiskus.

sina pengar till Luxemburg, dekreterade domstolen att en personlig inkomstskatt som i realiteten befriade inkomst av kapital stred mot författningen. Det måste inskjutas att någon generell uppgiftsskyldighet för banker och andra kreditinstitut inte anses förenlig med banksekretessen, varför källskatten sågs som den enda garantin för att skatt faktiskt erlades. Förbundsregeringen hade alltså inget annat val än att återinföra källskatten, men som nämnts med ett fribelopp som lämnade flertalet sparkonton oberörda. Därmed uppnådde man möjligen att flertalet sparare inte skrämdes iväg och att många kom tillbaka, men storspararna lär fortfarande i betydande omfattning utnyttja Luxemburg och andra skatteparadis. Därför är också Tyskland en pådrivande kraft när det gäller att finna en gemensam EU-lösning för beskattningen av sparande.

Enskilda företagare betalar också näringskatt, men till den skall vi återkomma i ett senare avsnitt. Enskilda skattskyldigas skatt på utdelning behandlas i samband med bolagsskatten.

2 Bolagsskatten

a) *Utdelningar till fysiska personer*

Tidigare gällde för tyska aktiebolag och likställda bolag, t.ex. GmbH, ("Kapitalgesellschaften" till skillnad från "Personengesellschaften", dvs. handels- och kommanditbolag – i det följande skall vi för enkelhetens skull avstå från att tala om "kapitalbolag" och "personbolag" utan där innehållet inte kräver mer precisering helt enkelt tala om aktiebolag och handelsbolag) ett invecklat system med lägre skatt på utdelad än på innehållen vinst. När Tyskland anslöt sig till den allmänna tendensen att integrera skatten på bolag och aktieägare gjorde man detta genom ett avräkningssystem, men behöll samtidigt differentieringen av skatten på innehållen och utdelad vinst. Den medförde att skatten blev 40 resp. 30 %, vartill som nu kom solidaritetstillägg och näringskatt ("Gewerbesteuer").

Vad reformen nu innebär är både ett avancemang och en reträtt. I den nya ordningen förekommer bara en skattesats på bolagsvinster, nämligen 25%.⁸ Den differentierade beskattningen har

⁸ Det är värt att notera, att i tysk terminologi termen inkomst (Einkommen) enbart används för fysiska personers inkomster, medan en juridisk person som ett aktiebolag bara beskattas

därmed upphört. Det är i sammanhanget intressant att påpeka, att den nya skattesatsen också skall tillämpas på utländska bolags fasta driftställen i Tyskland. På det sättet kommer man undan den anklagelse för diskriminering av utländska företag, som riktats mot Tyskland i Europadomstolen, och som grundats på att skattesatsen för dessa driftställen varit högre än den skulle varit för tyska företag med en viss utdelning, utan avseende på huruvida det utländska företaget delat ut en större eller mindre del av sin vinst. Det skall noteras att Tyskland inte heller efter reformen avses tillämpa någon skatt på fasta driftställets vinst, motsvarande källskatten på utdelning (branch profits tax).

Den totala skattebelastningen på bolagsvinster blir emellertid åtskilligt högre än 25 %. I första hand kommer näringskatten in, men det är med hänsyn till att basen något avviker från den skattepliktiga vinsten och att uttagsprocenten varierar mellan olika kommuner inte möjligt att ge annat än ett exempel. Cirka 17 % anses vara en lämplig skattning, och därmed reduceras en vinst på 100 till 83. Bolagsskatt med 25 % på det beloppet blir 20:75 och solidaritetstillägget 1:14, så att 61:11 återstår och belastningen blir 38,89 %. I sitt PR-material om skattereformen anger finansministeriet 38,6 som den totala skattesatsen, att jämföra med 56 % 1998 och 51,8 1999.

I gengäld skall aktieägande fysiska personer, som hittills haft förmånen av avräkning av bolagsskatten mot inkomstskatten på utdelning, nu åter börja betala skatt på utdelning. Man skall emellertid få reducera av det skattepliktiga beloppet till 50 % av utdelningen, i vad man kallar "Halbeinkünfteverfahren" (halvinkomstmetod). I konsekvens med hälftendelningen halveras också de avdragsgilla kostnader som är förbundna med aktieinnehavet. Därtill var det från början meningen att låta den icke beskattade hälften av utdelningen ligga till grund för beräkningen av den progressiva skattesatsen – ett progressionsförbehåll av det slag som vi i Sverige är berättigade till enligt många skatteavtal men av förenklingsskäl avstår från att tillämpa. Detta ströks emellertid i slutbehandlingen. Om vi fortsätter sifferexemplet från föregående stycke och antar att resten, 61:11, delas ut och hälften därav beskattas med 42 %, alltså 12:83, återstår för aktieägarna 48:28, och den totala belastningen blir alltså 51,72 %.

---

för vinst (Gewinn). Inkomstskattelagen berör följdriktigt bara fysiska personer, medan bolagen beläggs med bolagsskatt (Körperschaftsteuer).

Skattekravet säkras med en 20 %-ig källskatt på all utdelning från tyska bolag, med rätt till återbäring eller i vissa fall skattefrihet för bolag (även utländska bolag blir skattefria om de har fasta driftställen i Tyskland dit utdelningen räknas). Också enskilda skattskyldiga med lägre skatt på den skattepliktiga hälften av utdelningen än vad som innehållits vid källan kan räkna med återbäring. Beträffande utdelning till utländska aktieägare gäller naturligtvis fortfarande de bestående avtalen liksom EU:s moder/dotterbolagsdirektiv (90/435/EEC). I det svenska avtalet är skatten begränsad till 15%. Hur det blir med det franska avtalet, som tar hänsyn till *avoir fiscal*, anges inte, men den omförhandlingen kan naturligtvis erbjuda en del komplikationer, vilka något dämpas av att man också i Frankrike i viss mån inskränkt omfattningen av skatteavräkningen.

Den beslutade reformen har kritiserats på principiella grunder av dem som hävdar att bolagsskattesatsen inte bör ligga under den högsta marginalskatten på fysiska personers inkomst. Även om den slutliga bolagsskattebördan som nämnts kan beräknas ligga strax under 40 % snarare än vid 25 % har förslaget gett upphov till en omfattande diskussion av skattesystemets inverkan på företagens utdelningspolitik. Man hör argument av det slag vi periodvis också hört i Sverige, som går ut på att reformen gynnar vinstnedplöjning i företagen och att en högre bolagsskatt i kombination med en lägre personlig inkomstskattesats skulle kunna innebära att företagens användning av medel för investeringar i högre grad underkastades "the test of the market". Uppenbarligen har dessa argument inte någon nämnvärd genomslagskraft hos regeringskoalitionen.

Om man så vill kan man i den tyska reformen se en viss parallell till den traditionella svenska inställningen att skattelagarna bör stimulera företagen snarare än ge förmåner till deras ägare. Reformen har kritiserats exempelvis av Franz Wagner för att den riktar sig till företaget som sådant snarare än enheten företagägare.⁹ Genom att skatten läggs på företagen snarare än på aktieägarna genom ett integrerat system uppnår man enligt hans uppfattning en fördelningseffekt, som är ogynnsam för små ägare jämfört med stora. Aktieägare med 40% eller högre marginalskatt vinner medan aktieägare i lägre inkomstkikt förlorar på reformen. Han ogillar också den impuls till ackumulation av outdelade vinster, som den

⁹ Franz Wagner, Unternehmenssteuerreform und Corporate Governance, StuW 2/2000 s. 109-120.

nya skatten ger. Hälftenlösningen kritiseras som systematiskt ogenomtänkt.¹⁰

Det har observerats att den hittills gällande ordningen inneburit en spärr mot förtäckt utdelning till utrikes bosatta aktieägare.¹¹ Förutom att inget avdrag medgivits har bolaget avkrävts skatt motsvarande avräkningsbeloppet och dessutom källskatt på utdelning. Avskaffandet av avräkningsprincipen innebär att detta hinder inte längre möter (utom i vissa fall där utdelningar gjort slut på allt fritt kapital utom EK 02). Å andra sidan kan man konstatera att med det nya systemet frestelsen inte är så stor att ge förtäckt utdelning t.ex. i form av överdrivna löner, eftersom bolagsskatten är så pass mycket lägre än den aktuella marginalsatt på inkomst den kan beräknas bli jämförd med.

b) Utdelningar mellan bolag

Bestämmelserna om aktiebolags skattefrihet för utdelning omgestaltas radikalt. All utdelning från andra bolag, inhemska såväl som utländska, blir skattefri, utan att några krav ställs vare sig på procentuellt innehav eller på innehavstid.¹² Skattefriheten gäller också utdelning som tillflyter ett aktiebolag genom ett handels- eller kommanditbolag där aktiebolaget är delägare. Den gäller också för ett utländskt företags fasta driftställe i Tyskland, om utdelning tillflyter detta. Det finns emellertid ett par hakar.

För det första gäller i fråga om utdelningar, att motsvarande kostnader inte får dras av. Gäller det utdelningar från inhemska bolag är regeln allomfattande. Kostnaderna måste utredas och avdragsrätt vägras, vilket självfallet kan leda till problem, om anskaffningen av aktierna finansierats genom räntebärande krediter. Om man emellertid avstår från att ta ut utdelning, före-

---

¹⁰ Liknande synpunkter framhålls av Peter Bareis, *Das Halbeinkünfteverfahren im Systemvergleich*, StuW 2/2000 s. 133-143. Han saknar en systematisk ansats och finner även progressionsförbehållet otillräckligt grundat.

¹¹ Bogenschütz & Wright, a.a.

¹² Detta anses överraskande nog minska risken för vad vi i gamla dagar brukade kalla Lundin-transaktioner, på engelska "dividend stripping". Man menar att utan rätt till återbäring av underliggande bolagsskatt vid utdelning risken minskar för att obehöriga personer utnyttjar återbäringsrätt. Uppgiften att hejda missbruk blir dock knappast enklare av att Bundesfinanzhof i ett uppmärksammat utslag den 15/12 1999 underkänt skattemyndighetens talan i ett sådant mål, speciellt i vad avser tillämpningen av den allmänna skatteflyktsklausulen, och därigenom lagt bördan på lagstiftaren att sätta stopp för missbruk. (Jfr. W. Haarmann och O. Dörfler i *Internationales Steuerrecht* 6/2000 s. 176-182.)

ligger inte någon skattebefriad inkomst och därmed inte heller någon begränsning i avdragsrätten. Det vore fel att påstå, att räntearbitragefrågan fått en systematisk behandling vid reformen.

När det gäller utländska aktier gäller skattebefrielsen också, men här har man i anslutning till EU:s moder/dotterbolagsdirektiv en enkel presumptionsregel som säger att 5% av utdelningen anses motsvara avdragna kostnader och därför återföres till beskattning. Det gör sedan ingenting om kostnaderna varit större. Avdragsrätten för dem kvarstår med undantag för dessa 5%. Hur denna förmånsbehandling av utländska aktier gentemot inhemska ter sig från EU-synpunkt har inte riktigt klarlagts.

Som vi strax återkommer till kopplas denna reform till en ny regel om skattefrihet för bolags kapitalvinster på aktier. Till sammantagna kan dessa regler betraktas som en betydande lockelse för utländska företag att etablera sig i Tyskland, inte minst om man tar i betraktande att den stora hemmamarknaden där gör avdragsrätten för moderbolagets finansieringskostnader intressant, något som inte alltid är förhållandet vid etablering t.ex. i Nederländerna eller i något skatteparadis.¹³

Villkoren för "Organschaft", dvs. gemensam beskattning av koncernföretag, lättas upp betydligt, både genom att kravet släpps på ekonomisk och organisatorisk samordning och genom att också indirekta aktieinnehav räknas med vid bedömningen av ägarandel. Däremot behålls kravet på ett avtal om vinstöverföring mellan koncernbolagen.

Lättnaden anses vara så mycket viktigare som skattefriheten för utdelning och kapitalvinster på aktier i princip minskar möjligheterna att på annat sätt än genom Organschaft utjämna vinster och förluster mellan koncernbolag. Regeln om att man inte får avdrag för kostnader hänförliga till skattefria intäkter innebär också att det krävs "Organschaft" för att inom koncernens ram få avdrag för finansieringskostnaderna vid förvärvet av ett koncernbolag. Bilden kompliceras av att reglerna för Organschaft skiljer sig mellan bolagsskatt, näringskatt och mervärdesskatt. För de två senare kategorierna blir det ingen ändring.

För vår del har vi i Sverige visserligen ibland diskuterat formerna för skatterättslig neutralitet mellan koncerner och enhetliga bolag och i det sammanhanget naturligtvis också tagit de tyska erfarenheterna i betraktande, men resultatet har i första hand blivit koncernbidragsreglerna. Att dessa måste tillämpas med hänsyn till

¹³ Bogenschütz & Wright, a.a.

såväl dubbelbeskattningsavtalens som EG-rättens förbud mot diskriminering har efterhand blivit klart och illustreras med den nya lagstiftningen i ärendet. Motsvarande problem möter självfallet i Tyskland när frågor uppstår om Organschaft-bestämmelsernas tillämpning på internationella koncerner.

Övergångsbestämmelser behövs för att klara upp skattebehandlingen av de olika kategorier av vinstmedel (egenkapital), som ligger hos bolagen och som i det nu övergivna avräknings-systemet skulle ha föranlett justeringar i samband med utdelning.¹⁴ Kategori EK40 har burit 40 % skatt och därmed mer än de 30 % som hittills gällt för utdelad vinst. När utdelning sker av sådana medel är det meningen att en skattereduktion med en sjättedel av det utdelade beloppet skall medges det utdelande bolaget. Denna möjlighet står öppen fram till 2015. Den kan effektivt utnyttjas bara vid utdelning till andra aktieägare än bolag. Sker utdelning till ett bolag påläggs en kompenserande skatt hos det mottagande bolaget, vilken i sin tur restitueras om de utdelade medlen utdelas vidare. Om ett bolag å andra sidan under de första 15 åren efter reformen utdelar medel i kategori EK02, som innefattar "annan skattefri vinst" krävs en kompenserande skattebetalning, medan däremot utdelning av medel i kategori EK01, skattebefriad utländsk vinst, inte skall utlösa någon kompenserande skatt. Om medel i EK02 och EK01 står kvar hos bolaget i 15 år förfaller varje kompensationskrav. Särskilda regler gäller vidare för kapitaltillskott och återbetalning av sådana. Återbetalning (som är skattefri) anses inte föreligga förrän allt annat egenkapital är uttömt.

Genom den nya lagstiftningen undgår man i princip denna kategorisering av innehållna vinstmedel. Det är tydligt att regeringen finner det vara en betydande förenkling att avräknings-systemet nu avskaffas och att alla utdelningar behandlas lika. Det har emellertid fortfarande ansetts nödvändigt att göra justeringar både uppåt och neråt i samband med utdelning av från tidigare år innehållna medel. Det finns uppenbarligen många som menar att man här slängt ut barnet med badvattnet. Den fulla integration av skatten på bolag och deras ägare, som man tidigare tillämpat, följde

¹⁴ Art. 3 StSenkG, punkt 22 infogar efter § 35 KStG en sjätte del, "Sondervorschriften für den Übergang vom Anrechnungsverfahren zum Halbeinkünfteverfahren" (Speciella föreskrifter för övergången från avräkningssystemet till inkomsthälftsystemet). Här handlar § 36 om de olika kategorierna av kvarstående vinstmedel, medan § 37 reglerar skattetillgodohavande och skattereduktion och § 38 höjningen med 3/7 av utdelningsbeloppet när EK 02 kommit till användning, § 39 delägarnas tillskjutna medel och § 40 förfarandet vid fusioner.

ett ovanligt komplicerat mönster, och det är långtifrån självklart, att den önskvärda förenklingen nu skulle kunna uppnås genom att integrationen offras.

Å andra sidan har det varit ett betydande led i argumentationen för avskaffandet av integrationen, att man genom att denna utsträckts enbart till inhemska bolag måste räkna med att förr eller senare stå till svars inför EG-domstolen. "Avoir fiscal"-målet som redan 1986 avgjordes till Frankrikes nackdel, har setts som ett varnande exempel.¹⁵ Det är emellertid långt ifrån säkert att integrationen måste avskaffas för att göra systemet förenligt med europeisk lag.¹⁶ Snarare skulle man kanske kunna säga att det varit Kommissionens bristande intresse eller förmåga att komma fram till en samlad europeisk lösning på frågan om den europeiska bolagsbeskattningens harmonisering som fått tyskarna, och inte bara dem, att ge upp integrationen av skatt på bolag och deras delägare och i stället söka sig fram till en som man hoppas mindre kontroversiell lösning.

3 Kapitalvinstbeskattning

Privatpersoner slipper undan kapitalvinstbeskattning på aktier om de har innehaft aktierna minst ett år.¹⁷ Med en kortare innehavstid räknas vinsterna som spekulativa, och därmed som en del av inkomsten. I reformförslaget ingår nu en reduktion till hälften av den skatt dessa vinster beläggs med.

Förutom korta spekulationsvinster beskattas i Tyskland vinst vid avyttring av större aktiepaket (wesentliche Beteiligung), på samma sätt som man till exempel länge i Norge lade en särskild skatt på "säljande grupper". Definitionen av vad som skall beskattas under den regeln håller man nu på att ytterligare skärpa. Tidigare har definitionen av "väsentliga andelar" krävt 25% ägande, för närvarande ligger den vid 10%, men enligt det nya förslaget skall gränsen gå redan vid 1%. Den period innehavet måste ha legat

¹⁵ 28 januari 1986, C-270/83.

¹⁶ Jochen Stigloch, "Unternehmenssteuerreform 2001 – Darstellung und ökonomische Analyse", *StuW* 2/2000 s. 160-176 hävdar att det hade varit enkelt att göra avräkningsmetoden Europa-fähig (argumentet avser reformens angivna syfte att säkra kapitalets fria rörlighet och etableringsfriheten inom EU) liksom att stoppa missbruken och förenkla reglerna, utan att ge avkall på avräkningsmetoden. Han är långtifrån ensam om den inställningen.

¹⁷ Lagen talar om "andelar", och någon precisering av eventuell tillämplighet på finansiella instrument som t.ex. optioner tycks inte förekomma.

under 1% är som förut fem år. Ett förslag i förbundsdagsutskottet att avyttraren för att behöva skatta för vinsten borde ha en andel av det nominella kapitalet av minst 20 000 DM föll bort. I gengäld skall också här bara halva kapitalvinsten beskattas. Något progressionsförbehåll skall inte gälla i det sammanhanget heller. I detta sammanhang är det inte oviktigt, att så snart innehavstiden överstiger ett år (i vissa fall sju år) bara hälften av vinsten på aktier beskattas hos en rörelsedrivande fysisk person eller delägare i ett handelsbolag, även om aktierna ingår i rörelsekapitalet ("Betriebsvermögen"). Aktieägandet är inte så utbrett i Tyskland som i Sverige, och den relativa skärpning som reformen innebär verkar inte ha orsakat någon större diskussion.

Reformen av kapitalvinstbeskattningen går i följe med den drastiska förändring som föreslås i bolagsvinstbeskattningen på samma område. Hittills har det gällt att alla vinster i ett bolag räknas som en del av skatteunderlaget och beläggs med bolagsskatt. När man utanför Tyskland ondgör sig över att tyskarna inte har en kapitalvinstskatt av t.ex. amerikansk typ, glömmer man ofta bort att det skattemässiga vinstbegrepp som ligger till grund för bolagsskatt och skatt på enskildas näringsverksamhet i själva verket inkluderar mycket av de vinster, som till exempel i USA hänförs till kapitalvinster. För ett aktiebolag i Tyskland är all egendom rörelsetillgångar (Betriebsvermögen), medan enskilda firmor får skilja mellan vad som obligatoriskt ingår i näringsverksamheten (notwendiges Betriebsvermögen), vad som är privategendom utanför rörelsen (Privatvermögen) och sådan egendom som näringsidkaren om han vill kan boka som tillhörande rörelsen (willkürliches Betriebsvermögen). Vinster på rörelsetillgångar är i princip alla skattepliktiga oavsett innehavstid.

Mot den bakgrunden innebär det en betydande lättnad att regeringen – i princip av samma skäl som vi i Sverige diskuterat frihet från kapitalvinstskatt som en logisk konsekvens av skattefriheten för utdelning på näringsaktier – nu föreslagit att aktiebolag utan skatt på vinsten skall kunna få sälja av sådana aktieinnehav, för vilkas utdelning de enligt reglerna inte är skattskyldiga. En tilltänkt begränsning till femprocentiga innehav ströks. Däremot gällde ett krav på ett års innehav, men också detta krav har uppgivits genom ett nytt förbundsdagsbeslut.¹⁸

Nyheten om denna skattefrihet ledde till glädjeskutt på Frankfurtbörsen. Det ligger enorma mängder av aktier inlåsta hos tyska

¹⁸ Daniel Weyde och Kelly Wright, a.a. s. 193.

bolag, samtidigt som det privata aktieägandet inte är så utvecklat som man hade kunnat vänta av ett avancerat industriland som Tyskland. Det är sedan en annan historia att skattefriheten inte skulle träda i kraft genast, varför nyheten som första konsekvens snarast fick att tidigare planerade försäljningar sköts upp.

Det finns också ett viktigt undantag från regeln, både i fråga om personlig inkomstskatt och bolagsskatt.¹⁹ Det gäller aktier som enligt bestämmelserna i lagen om fusioner m.m. (Umwandlungssteuergesetz) förts in i rörelsen med skatteuppskov. Där kan väntetiden vara sju år innan skattefrihet inträder för reavinst, men sjuårsregeln gäller inte alla sådana aktier – ett undantag gäller för dem som åtkommits vid andelsbyten, förutsatt att aktierna inte kan föras tillbaka till vad man kallar ett "skadligt" tillskott.

Det kan också vara värt att påpeka, att regeln i § 15 Abs. 4 Satz 3 EstG, som handlar om terminsaffärer, har skärpts för att avdrag för förlust inte skall kunna dras av från andra inkomster när det gäller hedging i en aktieaffär.

Slutligen kvarstår ett allvarligt frågetecken för hur samspelet mellan reglerna för skattefri kapitalvinst och för koncernbeskattning ("Organschaft") skall fungera. Med blick för systematiken, i detta fall sambandet mellan skattefri utdelning och skattefri kapitalvinst, har lagstiftaren som villkor för den senare ställt att utdelning från dotterbolaget resulterar i (skattefri) utdelningsinkomst för moderbolaget.²⁰ Om emellertid enligt reglerna för "Organschaft" ett vinstöverföringsavtal gäller mellan bolagen, blir den överförda vinsten i sträng mening inte längre utdelningsinkomst för moderbolaget utan någonting annat. Frågan är om kapitalvinsten vid avyttring av dotterbolaget i så fall kan bli skattefri. Egendomligt nog verkar den olöst.²¹ En förklaring skulle kunna vara den, att avyttringen av ett organbolag inte generellt kan påräknas ge någon vinst, eftersom inga ackumulerade vinster kan uppstå om ett "Gewinnabführungsvertrag" föreligger.

Vi kan alltså se ett logiskt samband mellan utdelningsbeskattningen och skatten på reavinster enligt samma tankegång som i Sverige prövades det år (1994) då dubbelbeskattningen var avskaffad, och som i Norge fått sin fulla utveckling med den så

¹⁹ § 3 (40) Einkommensteuergesetz (EinkStG), 2 st., infört genom Art. 1 StSenkG och § 8b (4) Körperschaftsteuergesetz (KStG) ändrad genom Art. 3 StSenkG.

²⁰ Villkoret är så formulerat att utdelning på de sålda aktierna skall ha utgjort utdelning i meningen av § 20 mom. 1 Nr. 1, 2, 9 och 10a Einkommensteuergesetz.

²¹ Observationen finns hos Bogenschütz & Wright, a.a.

kallade JIK-metoden. Det tyska greppet är emellertid mycket enklare: Eftersom bolagen inte betalar skatt på utdelning skall de inte heller betala skatt på kapitalvinst, och eftersom fysiska personer betalar halv skatt på utdelning skall skatten vara halv också på kapitalvinst. Man har alltså inte på något sätt ambitionen att efter norskt mönster begränsa skattefriheten till den del av reavinsten som kan anses härröra ur ackumulerade vinstmedel. Detta motsvarar den enkla tankegång enligt vilken aktier i ett organbolag inte skulle kunna ge någon vinst.

Aktievinstbeskattningen är inte heller fullständig. Det nuvarande undantaget från skatt kvarstår, när avyttraren är en fysisk person, inte innehaft så mycket som 1 % av alla aktier och innehaft de avyttrade aktierna minst ett år.

Det var från början meningen att reformen skulle göra det möjligt för både enskilda firmor och handelsbolag att optera för behandling som aktiebolag. Detta är inte minst viktigt i belysning av att formen som aktiebolag eller GmbH inte som i Sverige väljs av den stora massan av företag. Tvärtom är formen som handels- eller kommanditbolag eller enskild firma den helt dominerande. I regel skulle omställningen bli skatteneutral och de skattemässiga restvärdena i den enskilda firman eller handelsbolaget bli tillämpliga. Det skulle också bli möjligt att gå tillbaka till den tidigare formen utan förödande skattekonsekvenser. Någon motsvarande optionsrätt för behandling av aktiebolag som handelsbolag föreslogs däremot aldrig. Hela idén led emellertid skeppsbrott vid den parlamentariska behandlingen. Förfarandet ansågs för komplicerat för mindre företag och de större ansågs inte ha behov av någon valrätt. Dessutom skulle optionsrätten bara gälla för företag verksamma i Tyskland, och det ifrågasattes hur detta kunde förenas med EG-rätten. Det skulle också bli besvärligt att omförhandla dubbelbeskattningsavtal för att få en konsekvent tillämpning av reglerna på de berörda bolagen.

Uppenbarligen finns det i Tyskland inte någon tendens att efterlikna USA:s "check the box"-metod, men detta är så mycket mera naturligt som såväl handelsrätt som skatterätt är helt federalt reglerade, medan handelsrätten i USA är delstatlig.

4 Näringskatt

Den tyska företagsbeskattningen innefattar ett betydande kommunalt element, den s.k. näringskatten (Gewerbsteuer), som ursprungligen beräknades på vinst, kapital och lönesumma. Numera läggs den bara på vinsten med visst tillägg för i princip halva räntan på investerat främmande kapital (Gewerbeertragsteuer).²² Som förut bestäms grundbeloppet genom federal lagstiftning, samtidigt som vederbörande kommun själv sätter den procentsats av grundbeloppet, som regel varierande mellan 300 och 500 %, med vilken skatten tas ut.

Regeln har nu blivit att handelsbolag och enskilda firmor skall få göra avräkning mot inkomstskatten med 180% av näringskattens grundbelopp. Samtidigt får näringskatten i sin helhet, också den avräknade delen, dras av som kostnad i rörelsen. På det sättet beräknas man vid en kommunal utdebiteringssats av 360 % och en marginals katt på 50 % bli kvitt hela näringskattebelastningen. Detta gynnsamma resultat inträffar förstås vid den nya, lägre marginals kattesatsen av 42% bara om uttagsprocenten för näringskatt ligger så lågt om vid 310 %.

Stadgandet om avräkning av näringskatt gäller däremot inte sådana delägare som är aktiebolag. De anses tillräckligt tillgodosedda med den 25-procentiga skattesatsen för bolag. Medan aktiebolagens näringskatt inte blir föremål för någon avräkning, är den fortfarande avdragsgill vid beräkning av den till bolagsskatt skattepliktiga vinsten.

En svag punkt i förslaget rör anpassningen till Europadomstolens besked i Eurowingsfallet.²³ Här underkände domstolen en regel i § 8 GewStG, enligt vilken 50 % av utgivna leasingavgifter återförs till beskattning i de fall, då dessa inte underkastats tysk näringskatt hos mottagaren. Till en början tänkte man sig att anpassningen till domen skulle ta den formen att 50 % skulle återföras i alla fall av leasing, men det ville inte leasingbranschen i Tyskland acceptera. Slutet på det hela, när ärendet blivit utrett och den parlamentariska behandlingen slutförts, kanske blir att leasingavgifterna får dras av i sin helhet. Tills vidare får domen emellertid

²² Det är av intresse att medan näringskatteunderlaget på detta sätt normalt ligger över den till bolagsskatt redovisade vinsten, förhållandet kan bli det motsatta när reglerna om underkapitalisering blir tillämpliga.

²³ 26 oktober 1999, C-294/97. Se också O. Thömmes och A. Kowallik, "ECJ Decides on German Taxation of Leasing", *Tax Notes International* 21 August 2000 s. 865-869.

inte något annat resultat än att skattemyndigheterna i avvaktan på lagstiftarens beslut avstår från att driva in skatt som grundar sig på den av EG-domstolen ogillade regeln.

5 CFC-regler

Tyskland har sedan mer än ett kvarts sekel haft regler om beskattning hos de tyska aktieägarna av passiva inkomster i kontrollerade utländska bolag, som haft tyska ägare till mer än hälften, och som haft en bolagsskattesats på högst 30%.²⁴ Meningen är nu att sänka gränsen för ägarandelen till 10% och att kräva en utländsk skattesats av minst 25% för att reglerna inte skall bli tillämpliga.²⁵ Vidare har man, med öppet åsidosättande av skatteavtalsbestämmelser i vissa fall (treaty override), skärpt reglerna för behandlingen av inkomster realiserade i utländska förvaltningsbolag.

Det är knappast sannolikt att tyska bolags investeringar i Sverige i något betydande antal fall skulle ha fallit offer för CFC-lagstiftningen, men det är i alla fall att notera som någonting positivt att Sverige nu inte ens formellt uppfyller den nya tyska definitionen.

Det var egentligen inte meningen att den nya reformlagstiftningen skulle innebära någon genomgripande ändring av CFC-lagstiftningen, och både förslaget och den slutliga utformningen av författningsändringarna har kommit en hel del oro åstad.²⁶ Från svensk synpunkt är det intressant att gränsskattesatsen satts så högt. Den föreslås nu sammanfalla med den tyska bolagsskattesatsen. Det är klart att skatten i Tyskland blir högre om man räknar in solidaritetstillägget, 5,5 % av bolagsskatten, och om man som föreslås också tar hänsyn till "Gewerbsteuer" är det alldeles klart, att bara 25 % framstår som fördelaktigt. Men som

²⁴ Außensteuergesetz (AStG) §§ 7-14.

²⁵ Art. 12 StSenkG ändrar gränobeloppet i § 8 Abs. 3 AStG till 25% och skatten på det utländska bolagets vinst i § 10 AStG till 38% med rätt till avräkning av utländsk skatt enligt § 11 AStG.

²⁶ Jfr Franz Wassermeyers hårda kommentar i Internationales Steuerrecht 4/2000, s. 114-118, "Die Hinzurechnungsbesteuerung aus der Sicht des Entwurfs des Unternehmenssteuerreform- und Steuersenkungsgesetzes". Utförligare argumentation finner man i samme författares uppsats "25 Jahre Außensteuergesetz" i Unternehmen Steuern, Festschrift für Hans Flick zum 70. Geburtstag, hrsg. Von Franz Klein, Köln 1997. Också Bogenschütz & Wright har en del beska ord att säga: "In the real world, with complicated global holding structures that extend over more than a total of three tiers, the new law is eyewash. It will be practically impossible for German-based multinationals to avoid added tax."

Wassermeyer anmärker är Gewerbesteuer en avdragsgill kostnad och därmed inte en påлага fullt jämförlig med bolagsskatten.²⁷

De som måste betala skatt på sin andel av ett utländskt bolags vinst (Hinzurechnungsbesteuerung – på svenska kanske närmast "tilläggs-skatt") får nu göra det efter en enhetlig skattesats av 38 % motsvarande 25 % bolagsskatt och 13 % närings-skatt. Det gäller undantag när CFC-bolaget har vinst på aktiv förvärvs-verksamhet liksom när bolaget uppburit vinst från ett i Tyskland oinskränkt skattskyldigt bolag.

När det gäller utdelningar från CFC-bolag till aktieägande bolag i Tyskland mildras faktiskt reglerna för skattefrihet för bolags aktieutdelningar som nämnts radikalt genom reformlagstiftningen. Det innebär att man (bortsett från de 5 % som anses motsvara kostnader och därför i princip beskattas) får ta emot utdelningar skattefritt oavsett hur stor ägarandel det gäller och oavsett beskattningen i det utdelande bolagets domicilland. Detta kanske inte alltid kompenseras genom tilläggs-skatten. I gengäld verkar vad Wassermeyer kallar en förlossningsskada hos CFC-lagstiftningen bli kvar, nämligen att det bara är skattesatsen i det utdelande bolagets domicilland som räknas, medan man bortser från att detta bolag i sin tur kan ha uppburit vinster som underkastats hög beskattning i något tredje land.²⁸

Men resten av de nya ändringarna är skärpningar. Den skattesats på 38 % som skall tillämpas på tilläggs-skatten är högre än den gamla bolagsskatten, och finansiella inkomster inom koncern var undantagna från närings-skatt. Det ser också ut som om tilläggs-skatten skall utgå fullt ut även om mottagande bolag gjort förluster.

Den ändring som framstår som mest kontroversiell gäller undantaget från tillämpning av skatteavtal när det gäller finansiella inkomster ("Zwischeneinkünfte mit Kapitalanlagecharacter") definierade som ett utländskt holdingbolags inkomst förvärvat genom "innehav, förvaltning, värdevidmakthållande eller värdestegring av betalningsmedel, fordringar, värdepapper, andelar eller likartade tillgångar". Fortfarande gäller visserligen att detta undantag från skatteavtalsreglernas tillämpning inte gäller när förvaltningen gäller en egen aktiv verksamhet hos det utländska bolaget.

²⁷ Jfr not 18.

²⁸ I Sverige ligger vi som bekant bättre till på den punkten, jfr RÅ 1999 ref. 22 (SvSkT rf-häfte s. 88). Om Wassermeyers kritik tar hänsyn till ändringarna av § 13(1) och (2) är kanske inte riktigt klart.

Men det tidigare undantaget när inkomsten härrörde från mer än 10%-iga andelsinnehav i det utländska holdingbolaget har nu begränsats till de fall där den skattskyldiga kan visa att samma vinster antingen i den stat där bolaget har sin ledning eller sitt domicil varit föremål för en minst 25 %-ig beskattning.²⁹

En annan skärpning gäller finansiella inkomster som hänför sig till finansieringen av utländska fasta driftställen eller utländska bolag, som tillhör samma koncern som det utländska holdingbolaget och som uteslutande eller nästan uteslutande bedrivit aktiv näringsverksamhet (definierad i § 8 Abs. 1 Nr. 1–6 AStG). I dessa fall beräknades tilläggsskatten tidigare på 60% av dessa finansiella inkomsters andel av holdingbolagets tilläggsskatteunderlag, men nu är procenttalet 80 %. Belastningen i dessa fall har alltså hoppat upp från $30 \% \times 60 \% = 18 \%$ till $38 \% \times 80 \% = 30,4 \%$ plus i båda fallen 5,5 % av skattebeloppet som solidaritetstillägg.

En ytterligare komplikation redovisas på ett intressant sätt av Hahn,³⁰ som i en artikel behandlar Europadomstolens avgörande i ICI-målet.³¹ Enligt hans uppfattning är det bara en tidsfråga när CFC-lagstiftning riktad mot bolag i medlemsstater förklaras ogiltig. I och för sig kanske det kan sägas att det hör till undantagen att sådan lagstiftning blir tillämplig inom EU, om man bortser från territorier som Kanalöarna, vilka undantagits från skattesamarbetet. Men sänker man inte ribban längre ner än till 25 %, kan det långtifrån uteslutas att en del andra europeiska jurisdiktioner, främst naturligtvis Irland, kan komma i eller bli kvar i farozonen.

6 Kompenserande skärpningar

En hel del av vad som nu föreslås – dock inte de CFC-regler som nyss berörts – innebär skattelättnader, och dessa vill man delvis finansiera genom en basbreddning. Bland de åtgärder som föreslås i det hänseendet är en drastisk skärpning av reglerna om underkapitalisering, där "safe haven"-reglerna för tillåten relation mellan skuld och egenkapital skärps från 3:1 till 1,5:1, för holdingbolag

²⁹ Ändringen avser § 10 Abs. 6, andra satsen, nr 2 AStG.

³⁰ Hartmuth Hahn, "Das ICI-Urteil des EuGH und die Hinzurechnungsbesteuerung gemäß §§ 7 ff. AStG", Internationales Steuerrecht 20/1999, s. 609-617.

³¹ 16.7.1998, C-264/96.

från 9:1 till 3:1.³² Safe haven-regeln för vinstrelaterade lån har helt avskaffats. När safe haven-regler inte är tillämpliga åligger bevisbördan det skattskyldiga bolaget, som måste visa att motsvarande villkor skulle erhållits av en främmande tredje man eller att det gäller medelsanskaffning för att finansiera vanliga kreditaffärer (Mittelaufnahmen zur Finanzierung banküblicher Geschäfte). Dessutom tillämpas de nya reglerna också på utländska bolags fasta driftställen i Tyskland och på handelsbolag.

Tyskland försökte länge få grepp om underkapitaliseringsproblemet genom rättspraxis, men skattedomstolarna var inte särskilt tillmötesgående, och till slut fick man lagstifta. Den existerande lagstiftningen kan betraktas som ett moderat ingrepp, medan de nya reglerna måste karakteriseras som förhållandevis hårda. De bör kanske ses som ett utflöde av att dubbelbeskattningen av utdelad vinst nu återinförs, om än med viss modifikation. Övergångsregeln föreskriver för företag med kalenderårsredovisning att de nya reglerna tillämpas redan från 1 januari 2001 (senare för dem med brutet räkenskapsår). Eftersom det är förhållandena vid beskattningsårets ingång som är tillämpliga förefaller det som om snabb aktion kan vara av nöden för åtskilliga företag.

En nedjustering av avskrivningssatserna föreslås också. De sänks vid degressiv avskrivning från tre till två gånger den lineära avskrivningssatsen, med maximum 20 mot tidigare 30 %. Lineär avskrivning på byggnader i näringsverksamhet tillåts med 3 mot tidigare 4 %. Förbundsrådet uppmanade också regeringen att revidera avskrivningstabellerna med verkan från 1 januari 2001 för att säkra det förväntade skatteuttaget efter den nya skattesänkingslagen. Detta kan förväntas få en del företag att accelerera sina investeringsplaner.

Restriktioner drabbar också de tidigare generösa reglerna om "Teilwertabschreibung" (delvärdesavskrivning), med andra ord en särskild nedskrivning som i första hand kan företas när det samlade värdet av företagets tillgångar befinner sig understiga det skattemässiga restvärdet.³³ Inga tvingande regler finns för sådan avskrivning, som närmast brukar komma i fråga när återanskaffningsvärdet har sjunkit. Här kan man nu också notera att återförd delvärdesav-

³² § 8a (1) och (4) KStG, ändrade genom Art. 3 StSenkG.

³³ "Teilwert" definieras i § 10 Bewertungsgesetz på följande sätt (i svensk översättning): "Delvärdet är det belopp som en förvärvare av hela företaget skulle beräkna för tillgången i fråga inom ramen för hela köpesumman; därvid skall man utgå från att förvärvaren fortsätter rörelsen."

skrivning på aktier också i fortsättningen skall beskattas, även om kapitalvinsten i övrigt blir skattefri. För övrigt föreslås inte överraskande att förluster på aktier inte längre skall få dras av när motsvarande vinster är skattefria.

Man rättar också till fusionsreglerna så att det inte skall vara möjligt att göra en skattefri uppjustering av skattemässiga restvärden. Tyskland hade tidigare "step-up"-regler som möjliggjorde ett avsteg från kontinuiteten i samband med omorganisation av företag.³⁴ Dessa har nu avskaffats, vilket innebär en relativ försämring av aktiebolagens skattesituation i jämförelse med handelsbolagen. I fråga om de senare gäller liksom tidigare att det är tillgångarna i bolaget eller en andel av dem som avyttras, varför förvärvaren får utnyttja anskaffningsvärdet som bas för fortsatta avskrivningar. I Sverige har vi som bekant tolkat innebörden av handelsbolagens egenskap av juridiska personer så, att det är bolagsandelen som sådan som avyttras, medan redovisningen av bolagets vinst och förlust följer kontinuitetsprincipen.

En ytterligare skärpning, som beslutats tidigare men dras tillbaka i den föreslagna kompletteringslagstiftningen, skulle varit avskaffandet av den 50-procentiga skattenedsättningen vid avveckling av rörelse i samband med att näringsidkaren når pensionsåldern (55 år) eller blir arbetsförmögen. Denna nedsättning kan åtnjutas bara en gång i livet.

7 Ikraftträdande

Det nya systemet avses komma i tillämpning från och med beskattningsåret 2001 eller det brutna beskattningsår som börjar 2001. Detta kan betyda en del inläsningseffekter, särskilt när man väntar med avyttring till dess bolags aktieportföljer kan avyttras utan vinstskatt. I fråga om utdelning gäller de gamla reglerna ännu för utdelningen 2001 av 2000 års vinster, och vid brutet räkenskapsår ännu längre. Utdelning av skattefri vinst från utlandet bör av detta

³⁴ De obeskattade reserverna i ett förvärvat aktiebolag kan med de hittills gällande men nu avskaffade reglerna användas för skattefri uppskrivning hos det förvärvande bolaget genom att det förvärvade bolaget ombildas till ett handels- eller kommanditbolag eller alternativt fusioneras med ett sådant. Avskaffandet sker genom att man inte längre kan få avdrag för bokförlusten vid övertagandet. Vad förarbetena riktar sig mot anges av Blumenberg (jfr not 2 ovan) vara ett förfarande där man först omvandlar ett handelsbolag till ett aktiebolag, sedan lyfter skattefri eller hälftenbeskattad utdelning och förvärvaren därefter åter förvandlar bolaget till ett handelsbolag med den möjlighet detta ger till "step-up". Blumenberg påpekar att man i det sammanhanget verkar ha glömt bort sjuårsregeln.

skäl uppskjutas till 2002 eller senare. Förtäckt utdelning och anteciperad utdelning från ett GmbH går under de gamla reglerna bara om den betalas under det sista räkenskapsår som börjar före 1 januari 2001.

Övergångsbestämmelserna var utformade med sikte på att den parlamentariska behandlingen skulle avslutas under våren. På den punkten blev man besviken, när förbundsrådet, den kammare som sammansätts av delegater från förbundsländerna, den 17 mars av-slog propositionen utan att kunna samla sig kring ett motförslag.

Spådomarna hur det skulle gå i fortsättningen växlade starkt. Det var visserligen inte överraskande att förbundsdagen i maj accepterade ett reviderat förslag. Att det skulle bli möjligt före de parlamentariska ferierna att få ett kompromisspaket genom förbundsrådet den 14 juli, så som nu skedde, var det långtifrån alla som trodde.

8 Slutord

Tyskland har aldrig varit ett lågskatteland, och de som velat hävda principen att hög beskattning är ett hinder för tillväxten har särskilt under tidigare perioder haft en hel del att förklara bort just i det sammanhanget. Nu verkar det emellertid som om utvecklingen hunnit ifatt också Tyskland. Det är inte bara ett bekymmer för skattelagstiftaren att förmögna tyskar placerar sina pengar i utlandet och låter bli att deklarerera sina räntor och utdelningar. Det verkar också skralt med den utländska investeringslusten. Införlivandet av de nya förbundsländerna efter murens fall har också medfört betydande finansiella problem. Det som slår en utomstående betraktare är i hur hög grad den röd-gröna förbundsregeringen har visat sig kunna läsa skriften på väggen. Det framstod alltid som en smula märkligt att den reformväg, som inleddes i Margaret Thatchers Storbritannien och Ronald Reagans USA aldrig riktigt svepte med sig Helmuth Kohls Tyskland. När den nu kommer, är det ironiskt nog med andra partier vid makten.

Det är också påfallande hur den akademiska kritiken mot den nya reformen tagit långt skarpare former än den som kommit från näringslivet och konsultkretsarna. Professorer i mängd har dragit fram principiella och rättssystematiska skäl till att reformen måste

avvisas som feltänkt och osystematisk.³⁵ Samtidigt har man inom affärlivet sett den nya reformaktiviteten som nyttig och välbehövlig, och detta förklarar resultatet, som blev att reformen trots regeringsblockets minoritetsställning i förbundsrådet ändå lyckades samla en majoritet också där.

Det måste å andra sidan konstateras, att reformen knappast innebär någon drastisk nedskärning av skattebördan. Skärpningar av t.ex. avskrivningsreglerna och reglerna om underkapitalisering, kanske också CFC-reglerna, tar tillbaka åtskilligt av lättnaderna. Dessutom finns näringskatten kvar, visserligen i stort sett avskaffad för enskilda firmor och handelsbolag men fullt ut för aktiebolagen. Dubbelbeskattningen av utdelad vinst har delvis återinförts, samtidigt som det finns svåradministrerade restriktioner för kostnadsavdragen. De totala skattesatserna för bolag och fysiska personer gör inte Tyskland till ett lågskatteländ.

Däremot finns det skäl att se upp med de möjligheter Tyskland med de nya reglerna kan komma att erbjuda för vad man i Tyskland efter amerikanskt mönster kallar "dividend stripping" och vi i Sverige länge, innan skalbolagslagstiftningen kom till, brukade kalla "Lundin-transaktioner".³⁶ Det är också rimligt att räkna med att företag som vill kringgå svensk skatt på kapitalvinst vid avyttring av aktier kommer att vara intresserade av att i den mån tillfälle erbjuds ta fram eventuell vinst i ett tyskt koncernföretag, även om det naturligtvis är mer sannolikt att hugade spekulanter håller sig till de väl uppbanade holländska stigarna eller ser på vilka möjligheter Danmark erbjuder. Lockelsen att använda tyska basbolag bör rimligtvis dämpas av den svårgenomskådliga CFC-lagstiftningen. Det kommer säkert att dröja något innan internationella skatteseminarier programmeras för presentation av Tysklands möjligheter som skatteasylland, och ännu längre innan det blir fråga om några stora kapitalflöden. Det måste påpekas, att reformen föreslagits och genomförts utan den

---

³⁵ Det går inte att generalisera om vad dessa kritiker i stället skulle föredragit. Några av dem har redan länge grupperat sig kring prof. M. Rose i Heidelberg och förordat en "rensad" bolagsskatt där avdrag medges för normal förräntning på det egna kapitalet, ett förslag som hittills vunnit gensvar bara i Kroatien. Andra vill behålla den integration av skatten på bolag och aktieägare som avräkningsförfarandet hittills inneburit, även om man sett nödvändigheten av en EU-anpassning. Åter andra skulle kunna vinnas över för reformen om den erbjudit mera systematiskt genomtänkta principlösningar i stället för tillyxade regler sådana som "Halbeinkünfteverfahren".

³⁶ Jfr RÅ 1953 ref 10. I princip gäller det en form av skattearbitrage, där ett bolags vinstmedel nyttiggörs för ägaren genom att aktierna skattefritt eller skattebilligt överläts på ett bolag, vars skattefrihet för utdelade medel gör dem värdefullare än de vid en tömning genom utdelning eller likvidation skulle varit för den tidigare ägaren.

grundliga diskussion av möjliga nya missbruk och kryphål som man borde ha kunnat vänta sig.

Det bör inte heller glömmas att den tyska författningsdomstolen (Bundesverfassungsgericht) många gånger tidigare visat betydande frimodighet i bedömningen av skattelagstiftningens förenlighet med grundlagen. Antydningar har inte saknats om att domstolen kanske kommer att få se närmare på hur den praktiska avvecklingen av den kommunala näringskatten för fysiska personer genom avdrag från och avräkning mot den i stor utsträckning federala inkomstkatten påverkar den ömtåliga – och grundlagsreglerade – balansen mellan federala och kommunala finanser.

Också EG-domstolen kan tänkas få tillfälle att nagelfara de nya bestämmelserna. Uppföljningen av Euowings-fallet kommer närmast i åtanke, men också, som tidigare antytts (över not 28) frågan om CFC-lagstiftningens tillämplighet gentemot andra medlemsstater.³⁷ En annan punkt där förenligheten av den nya lagstiftningen med EU:s regler verkar problematisk gäller utländska värdepappersfonder ("Investmentfonds"). Medan Kapitalanlagegesellschaftsgesetz har ändrats och förenklats så att andelsinnehavarna i fortsättningen bara behöver skatta för hälften av utdelningen och annan avkastning av innehavet, gäller ingen halvering alls för utdelning från utländska fonder. Dessa kan förmodligen anses diskriminerade redan genom gällande lagstiftning, och än mer nu.³⁸

Det finns också skäl att tro att på litet längre sikt reformens förenlighet med EU:s Code of Conduct och de nya reglernas rätta plats i Primarolo-kommitténs bedömning kommer att aktualiseras. Någon egentlig beredskap härför har inte uttryckts officiellt.

---

³⁷ Jfr närmare härom Lars-Erik Wenehed, CFC-lagstiftning, Lund 2000. S. 126f.

³⁸ Enligt Daniel Weyde och Kelly Wright, a.a., har denna diskriminering redan i november 2000 anmälts till Europa-kommissionen.

Enkätundersökning om svenska företags utländska dotter- och intressebolag

Utredningen om vissa internationella företagsskattefrågor beställde i september 1999 en enkätundersökning angående svenska företags utländska dotterbolag. År 1998 fanns det i Sverige ca 23 088 koncerner med varierande storlek. Av dessa hade 2 339 utländska dotterbolag. Undersökningen genomfördes under hösten 1999 av SCB. Syftet med enkäten var att få information om i vilken utsträckning svenska aktiebolag har dotter- och intressebolag i vissa länder och vilken typ av verksamhet som bedrivs i dessa bolag.

Undersökningen

De länder och andra jurisdiktioner som undersökningen omfattar är de där bolagsbeskattningen kan antas vara betydligt lägre än i Sverige, främst länder som Sverige saknar skatteavtal med (länder på listan).¹ De uppgifter som eftersöktes var till exempel företagets totala intäkter och antalet anställda.²

Urvalsramen bestod av 2 339 koncerner med dotterbolag i utlandet enligt koncernregistret 1998 och den kartläggning av svenskägda företag med verksamhet i utlandet som SCB utfört 1997. Härigenom har undersökningen fått en mycket bra täckning av de koncerner som har dotterbolag i utlandet. Då information inte fanns tillgänglig i urvalsregistren över koncerner med koppling till enbart utländska intressebolag, har dessa inte kunnat införlivats i undersökningen. De undersökta koncernerna har dock tillfrågats om kopplingar till intressebolag. Urvalsramen delades in i fem grupper för att öka precisionen i undersökningen och samtidigt kunna begränsa antalet undersökta koncerner. I första gruppen ingick de koncerner (svenskägda och utlandsägda) som hade

¹ En lista över de undersökta länderna finns bilagd (Bilaga 3.1).

² Beträffande enkäten, se Bilaga 3.2.

dotterbolag i första ledet i ett land på listan enligt koncernregistret och/eller hade dotterbolag i något led i ett sådant land med anställda enligt kartläggningen 1997. Denna grupp bestod av 379 koncerner vilka alla ingick i undersökningen. Den andra gruppen utgjordes av de 99 största koncernerna räknat efter antalet anställda inom Sverige. Samtliga dessa 99 koncerner ingick i undersökningen. I tredje gruppen ingick 139 koncerner som var nya i förhållande till kartläggningen 1997. Eftersom vi inte visste om de hade dotterbolag med anställda i något land på listan hamnade de i denna grupp. Alla koncerner i grupp tre ingick i undersökningen. De kvarvarande 1 501 svenskägda koncernerna utgjorde grupp fyra. Av dessa valdes 278 slumpmässigt att ingå i undersökningen. De 221 utlandsägda kvarvarande koncernerna utgjorde grupp fem. Ett slumpmässigt urval på 48 av dessa ingick i undersökningen. Totalt ingick 943 koncerner i undersökningen, dvs. ca 40 % av alla koncerner i urvalsramen.

Sammanlagt svarade 636 koncerner på enkäten, dvs. svarsfrekvensen var ca 67 %. Bortfallet på ca 33 % fördelar sig enligt tabell 1.

Tabell 1. Bortfallsredovisning

	Urvalsstorlek	Bortfall	Procentuellt bortfall
Grupp 1	379	116	31
Grupp 2	99	26	26
Grupp 3	139	50	36
Grupp 4	278	103	37
Grupp 5	48	12	25
Totalt	943	307	33

Procentuellt sett var bortfallet störst i grupp fyra, dvs. bland de svenskägda koncernerna. Bortfallet i grupp tre kan till viss del bero på att de inte har haft dotterbolag i utlandet och därför inte svarat på enkäten. Till denna del handlar det om övertäckning inom urvalsramen och dessa koncerner borde ha exkluderats från undersökningen.

Förutom det bortfall som uppkommer då en koncern inte medverkat i undersökningen tillkommer de ofullständiga svarsenkäterna, dvs. då den tillfrågade koncernen inte svarat på enstaka frågor. Detta partiella bortfall varierar från 4 till 12 % beroende på

vilken fråga det handlar om. Den fråga som har det största partiella bortfallet är frågan om finansiella intäkter.

Bortfallets betydelse för den statistiska analysen beror i hög grad på om det är selektivt eller ej. Om ett flertal i en grupp koncerner med en viss gemensam egenskap vägrar att delta i undersökningen kommer vi att underskatta just denna egenskap. Selektion i bortfallet kan leda till såväl under- som överskattning. För att öka svarsfrekvensen kontaktades de koncerner som inte svarat per telefon. De skäl som då angivits till varför koncernen inte svarat ger inte någon indikation om att beslutet att inte delta i undersökningen är kopplat till koncernens förhållanden eller ämnet för frågorna. Sålunda kan bortfallet behandlas som slumpmässigt. Huruvida detta även gäller för det partiella bortfallet är ovisst. Det finns utvecklade metoder för att kompensera för partiellt bortfall, men för att finna rätt metod behöver man veta orsakerna till bortfallet. SCB har valt att behandla det partiella bortfallet som slumpmässigt och därför gjort medelvärdesimputeringar för de svar som koncernen inte lämnat. Detta innebär att de koncerner i en viss urvalsgrupp som inte svarat på den aktuella frågan har tillskrivits medelvärdet av det svar som lämnats av de andra koncernerna inom samma urvalsgrupp. Samma princip har tillämpats vid den justering av vikterna som SCB har gjort avseende de ej medverkande koncernerna. Denna metod för bortfallskompensation innebär att bortfallet inte påverkar det slutgiltiga resultatet förutsatt att antagandet om slumpmässigt bortfall är korrekt.

Då bortfallet är relativt högt och då det förekommer partiellt bortfall i undersökningen bör resultatet tolkas med viss försiktighet. Det innebär att resultatet endast ska tolkas som en indikation på i vilken storleksordning den eftersökta informationen ligger.

Resultat

I tabellerna nedan redovisas resultaten av den statistiska bearbetningen av enkätmaterialen. De uppgifter som redovisas är populationens uppräknade värden, dvs. skattningar av variablerna för hela populationen.

Tabell 2. Undersökningens resultat uppdelat på utlands- och svenskägda koncerner

	Utlandsägda koncerner	Svenskägda koncerner	Totalt
Antal koncerner	315	2 024	2 339
Antal anställda	171 697	867 877	1 039 574
Antal DB	2 383	18 697	21 080
DB i vissa länder	74	414	488
Antal IB	184	2 363	2 547
Antal IB i vissa länder	16	53	69

I tabell 2 är redovisningen uppdelad på utlandsägda och svenskägda koncerner. Av de koncerner som undersöks är 315, ca 13 %, utlandsägda. Med det menas att det svenska moderbolaget i sin tur har utländska ägare. Vid rubriken Antal anställda redovisas hur många anställda koncernerna har i hela världen, dvs. inte endast i Sverige och de utvalda länderna. Därefter redovisas antalet dotterbolag (DB) och intressebolag (IB). Definitionen av vad som är dotter- eller intressebolag är densamma som enligt svensk årsredovisningspraxis.³ I undersökningen skall även indirekt ägda företag ingå. Detsamma gäller uppgiften om antal DB.

Vid rubriken antal DB redovisas koncernernas totala antal dotterbolag medan antalet dotterbolag i de efterfrågade länderna redovisas under rubriken DB i vissa länder. På motsvarande sätt redovisas intressebolagen. Utan en fördjupad analys av undersökningen går det inte att säga om de utlandsägda koncernerna skiljer sig från de svenskägda vad gäller antalet utländska dotterbolag eller deras huvudsakliga verksamhet.

³ Årsredovisningslagen 1 kap 4 §.

Tabell 3. Dotter- och intressebolag uppdelat på finansiell och icke-finansiell verksamhet (tkr)

		Dotterbolag	Intressebolag	Totalt
Finansiella bolag:	Antal	52	7	59
	Finansiella intäkter	1 258 773	1 035 090	2 293 863
	Totala intäkter	1 921 761	2 410 761	4 332 522
	Resultat	658 360	-886 001	-227 641
	Skatt	34 969	13 106	48 075
Icke-finansiella:	Antal	436	62	498
	Finansiella intäkter	353 796	39 096	392 892
	Totala intäkter	48 450 419	2 478 446	50 928 865
	Resultat	195 697	-184 661	11 036
	Skatt	514 886	96 807	611 693
Samtliga:	Antal	488	69	557
	Finansiella intäkter	1 612 569	1 074 186	2 686 755
	Totala intäkter	50 372 180	4 889 208	55 261 388
	Resultat	854 057	-1 070 662	-216 605
	Skatt	549 856	109 914	659 770

Av tabell 3 framgår i vilken utsträckning dotter- respektive intressebolag är finansiella eller icke-finansiella bolag. Som finansiella bolag räknas här de som antingen angivit den SNI-koden eller de där de finansiella intäkterna överstigit 20 procent av de totala intäkterna. För ytterligare information om definitioner, se frågeblanketten.

Det kan konstateras att antalet intressebolag är relativt litet jämfört med antalet dotterbolag i de berörda länderna. Intressebolagen förefaller dock inte vara generellt sett mindre än dotterföretagen (mätt med enkätens variabler). Det kan också konstateras att antalet företag med finansiell verksamhet sådan som den definierats i undersökningen endast utgör ca 10 % av det totala antalet företag. En ändring av gränsen till att de finansiella intäkterna måste överstiga 80 % av de totala intäkterna ger dock endast en marginell förändring av andelen finansiella bolag till ca 9 %.

Med resultat menas resultatet efter skatter. Det faktum att ett antal företag betalar skatt trots att resultatet är negativt kan bero på att den skatt de betalar inte baseras på verksamhetens resultat.

I tabell 4 redovisas de ekonomiska variablerna uppdelade på de fem länder som hade störst skattningar för variabeln icke-

finansiella intäkter. Det bör påpekas igen att spridningen inom grupperna är så stor och antalet observationer så få att resultatet är väldigt känsligt för bortfallet. Med andra ord skulle ordningen kunna bli en annan, eller andra länder vara med i tabellen, om ytterligare enkäter hade besvarats. Med anställda menas här antalet anställda i de aktuella koncernen i dessa länder. Med utdelning menas utdelning som dotter- eller intressebolagen mottagit från andra bolag längre ned i koncerträdet.

Tabell 4. Undersökningens resultat uppdelat på de fem länder som har störst icke-finansiella intäkter och övriga länder (tkr)

	Anställda	Icke-finansiella intäkter	Finansiella intäkter	Totala intäkter	Skatt	Utdelning
Hong kong	5 480	22 597 215	45 936	22 643 151	98 265	26 297
Portugal	13 279	8 635 247	70 560	8 705 808	210 646	224
Taiwan	1 094	5 341 610	22 465	5 364 075	36 110	0
Chile	2 062	2 938 332	44 740	2 983 073	16 353	448
Ghana	1 268	1 618 157	5 562	1 623 720	69 180	0
Övriga länder	13 002	11 444 072	2 497 491	13 941 561	229 214	43 427
Summa	36 185	52 574 633	2 686 754	55 261 388	659 768	70 396

Av länderna med störst icke-finansiella intäkter ligger Hong Kong i topp, följt av Portugal och Taiwan. Alla dessa länder är kända som lågkostnadsländer för tillverkning av produkter. Sammanlagt står dessa tre länder för mer än 66 % av de totala intäkterna. För Hong Kong, Portugal, Taiwan, Chile och Ghana utgjorde de finansiella intäkterna i genomsnitt ca 0,46 % av deras totala intäkterna.

I tabell 5 redovisas de fem länder som hade störst finansiella intäkter. Det bör återigen påpekas att ytterligare uppföljning av såväl icke medverkande koncerner som det partiella bortfallet skulle kunna påverka denna fördelning. I tabellen finner vi i huvudsak helt andra länder i topp jämfört med tabell 4. De tre länderna med störst finansiella intäkter är Luxemburg, Estland och Guernsey. Dessa tre länder svarar för ca 60 % av de totala finansiella intäkterna. För Luxemburg, Estland, Guernsey, Jamaica och Liberia utgjorde de finansiella intäkterna i genomsnitt ca 33,2 % av deras totala intäkter.

Tabell 5. Undersökningens resultat uppdelat på de fem länder som har störst finansiella intäkter och övriga länder (tkr)

	Anställda	Icke- finansiella intäkter	Finansiella intäkter	Totala intäkter	Skatt	Utdelning
Luxemburg	651	1 129 123	843 313	1 972 436	90 993	41 010
Estland	6 509	1 336 894	406 016	1 742 910	9 299	724
Guernsey	28	743 064	358 548	1 101 612	6 654	0
Jamaica	0	0	288 212	288 212	0	0
Liberia	0	974 690	187 761	1 162 451	1 523	0
Övriga länder	28 997	48 390 862	602 904	48 993 767	551 299	28 662
Summa	36 185	52 574 633	2 686 754	55 261 388	659 768	70 396

I undersökningen frågade man om koncernens utländska företags verksamhetsområde. En redovisning för detta återfinns i tabell 6. Här ser vi att landtransport (sni kod 60) utgör ca 26 % av den totala utländska verksamheten. En i huvudsak finansiell verksamhet, finansförmedling (sni kod 65), anges som tredje största verksamhet utomlands med ca 12 % av den totala verksamheten. De sex största uppräknade verksamheterna utgör ca 73 % av den totala verksamhet som koncernerna haft utomlands i de undersökta länderna.

Tabell 6. De undersökta bolagens verksamhet

Branch	Procent
Landtransport, transport i rörsystem (sni kod 60)	26,0
Handel med och service av motorfordon, detaljhandel med drivmedel. (sni kod 50)	15,1
Finansförmedling utom försäkring och pensionsfondsverksamhet (sni kod 65)	12,1
Textilvarutillverkning (sni kod 17)	8,6
Fastighetsverksamhet (sni kod 70)	5,7
Byggverksamhet (sni kod 45)	5,4
Övriga	27,1

Sammanfattning

Syftet med denna enkätundersökning har varit att göra en uppskattning av i vilken utsträckning svenska aktiebolag har dotter- och intressebolag i vissa länder, samt få en uppfattning om vilken verksamhet dessa bedriver. Bortfallet blev relativt högt. Även det partiella bortfallet blev stort på vissa punkter, framförallt beträffande den i sammanhanget centrala frågan om finansiella intäkter. Detta gör att resultaten skall tolkas med viss försiktighet.

Undersökningen indikerar dock att intresse- och dotterbolag som huvudsakligen bedriver finansiell verksamhet är lokaliserade till andra länder än sådana bolag som främst ägnar sig åt icke-finansiell verksamhet. Hong Kong svarade för den största delen av den totala intäkten gällande övrig verksamhet, medan Luxemburg svarade för den största delen gällande finansiell verksamhet.

Undersökningen indikerar att den absolut största delen av den utländska verksamheten är inriktad på operationell verksamhet, såsom transport, handel och tillverkning. Mer än en fjärdedel av de utländska företagen har sysslat med landtransporter (sni kod 60). Utpräglad finansiell verksamhet har ca 12 % av företagen angett som sin huvudsakliga verksamhet.

Landförteckning

Land-

kod A

AF Afghanistan
 AY Alderney
 DZ Algeriet
 AS Amerikanska Samoa
 Amerikas Förenta Stater såvitt avser
 GU - Guam,
 VI - Jungfruöarna och
 PR - Puerto Rico
 AD Andorra
 AO Angola
 AI Anguilla
 AQ Antarktis
 AG Antigua och Barbuda
 AX Antillerna, Nederländska
 AE Arabemiraten, Förenade
 AM Armenien
 AW Aruba
 AZ Azerbadjan

B

BS Bahamas
 BH Bahrein
 BB Barbados såvitt avser bolag berättigade till
 särskild skattelättnad enligt:
 Exempt Insurance Act, Cap. 308A,
 Off-shore Banking Act, Cap. 325,
 Int. Business Companies Act, Cap. 77 eller
 annan huvudsakligen likartad lag i Barbados.
 AG Barbuda (Antigua och)
 BY Belarus (Vitryssland) såvitt avser inkomst
 förvärvad från 3:e stat, som beskattas påtagligt
 lägre och som avser bank-, sjöfarts-, finans-
 eller försäkringsverksamhet eller huvudkontor,
 coordination centre eller liknande enhet som
 tillhandahåller tjänster till en grupp av bolag som
 bedriver rörelse huvudsakligen i andra stater.
 BZ Belize
 BJ Benin
 BM Bermuda
 BT Bhutan
 BV Bouvet Island
 IO Brittiskt territorium i Indiska Oceanen
 BN Brunei
 BF Burkina Faso
 MM Burma (= Myanmar)
 BI Burundi

C

CV Cap Verdeöarna
 KY Caymanöarna
 CF Centralafrikanska Republiken
 CL Chile
 CC Cocosöarna
 CO Columbia
 KM Comorerne
 CK Cook-öarna
 CR Costa Rica
 CU Cuba

Land-

kod D

GL Danmark såvitt avser Grönland
 DJ Djibouti
 DM Dominica
 DO Dominikanska republiken

E

EC Ecuador
 GQ Ekvatorial Guinea
 CI Elfenbenskusten
 SV El Salvador
 ER Eritrea
 EE Estland såvitt avser inkomst förvärvad från 3:e
 stat, som beskattas påtagligt lägre och som
 avser bank-, sjöfarts-, finans- eller försäkrings-
 verksamhet eller huvudkontor, coordination
 centre eller liknande enhet som tillhandahåller
 tjänster till en grupp av bolag som bedriver
 rörelse huvudsakligen i andra stater.

ET Etiopien

F

FK Falklandsöarna
 FJ Fidji
 FR Frankrike såvitt avser dess territorier på andra
 sidan havet och andra utomeuropeiska områden
 GF Franska Guyana
 PF Franska Polynesien
 TF Franska södra territorierna
 AE Förenade Arabemiraten

G

GA Gabon
 GX S. Georgia och S. Sandwich öarna
 GE Georgien
 GH Ghana
 GI Gibraltär
 GD Grenada
 GL Grönland
 GP Guadeloupe
 GU Guam
 GT Guatemala
 GZ Guernsey
 GN Guinea
 GW Guinea Bissau
 GQ Guinea, Ekvatorial
 GY Guyana
 GF Guyana, Franska

H

HT Haiti
 HM Heard och McDonald öarna
 HE Herm
 HN Honduras
 HK Hong Kong

Land-

kod

IQ Irak
 IR Iran
 IM Isle of Man

J

JM Jamaica såvitt avser bolag som är berättigade
 till speciella skattelättnader enligt lagen om
 inkomstskattelättnader för internationella
 finansbolag eller någon i huvudsak liknande
 jamaicansk lag.
 SJ Jan Mayen
 YE Yemen
 Jersey
 JO Jordanien
 JL Julön
 VI Jungfruöarna

K

KL Kaledonien, Nya
 KH Kambodja
 CM Kamerun
 Kampuchea
 KZ Kazakstan såvitt avser inkomst förvärvad från
 3:e stat, som beskattas påtagligt lägre och
 som avser bank-, sjöfarts-, finans- eller
 försäkringsverksamhet eller huvudkontor,
 coordination centre eller liknande enhet som
 tillhandahåller tjänster till en grupp av bolag som
 bedriver rörelse huvudsakligen i andra stater.
 KG Kirgistan
 KI Kiribati
 KN Kitts, Saint
 HK Kina såvitt avser Hong Kong
 CG Kongo
 KP Korea, Nord-
 KW Kuwait

L

LA Laos
 LS Lesotho
 LV Lettland såvitt avser inkomst förvärvad från 3:e
 stat, som beskattas påtagligt lägre och som avser
 bank-, sjöfarts-, finans- eller försäkringsverksamhet
 eller huvudkontor, coordination centre eller liknande
 enhet som tillhandahåller tjänster till en grupp
 av bolag som bedriver rörelse huvudsakligen
 i andra stater.
 LB Libanon
 LR Liberia
 LY Libyen
 LI Lichtenstein
 LT Litauen såvitt avser inkomst förvärvad från 3:e
 stat, som beskattas påtagligt lägre och som avser
 bank-, sjöfarts-, finans- eller försäkringsverksamhet
 eller huvudkontor, coordination centre eller
 liknande enhet som tillhandahåller tjänster till
 en grupp av bolag som bedriver rörelse
 huvudsakligen i andra stater.

Landförteckning, forts

Land-

kod	L
LC	Lucia, Saint
LU	Luxemburg såvitt avser holdingbolag som avses i lagen den 31 juli 1929 och storhertigens förordning den 17 december 1938, åtaganden för kollektiva investeringar (organismes de placement collectif) som avses i lagen den 30 mars 1988, subjekt som omfattas av liknande lagstiftning samt företag med hemvist i Luxemburg som förvärvat sina inkomster huvudsakligen från andra stater och vars inkomst beskattas väsentligt lägre än inkomst som härrör från Luxemburg.
	M
MO	Macau
MG	Madagaskar
MK	Makedonien såvitt avser inkomst förvärvad från 3:e stat, som beskattas påtagligt lägre och som avser bank-, sjöfarts-, finans- eller försäkringsverksamhet eller huvudkontor, coordination centre eller liknande enhet som tillhandahåller tjänster till en grupp av bolag som bedriver rörelse huvudsakligen i andra stater.
MW	Malawi
MY	Malaysia vad avser bolag som omfattas av den särskilda skatteordningen på ön Labuan (Labuan Offshore Business Activity Act, 1990) eller annan liknande malaysisk lagstiftning.
MV	Maldiverna
ML	Mali
MT	Malta såvitt avser personer medgetts särskild skattelättnad enligt The Malta Financial Service Centre Act (Cap. 330), The Merchant Shipping Act, 1973 eller annan huvudsakligen likartad lag i Malta
MB	Marianneöarna, Norra
MH	Marshallöarna
MQ	Martinique
MR	Mauritanien
MU	Mauritius såvitt avser bolag berättigade till särskild skattelättnad enligt sections 59 and 59 C of the Income Tax Act 1974 eller annan huvudsakligen likartad lag i Mauritius.
YT	Mayotte
HM	McDonald (Heard och) öarna
FM	Mikronesien
PM	Miquelon (St. Pierre och)
	O
OM	Oman

Land-

kod	P
PW	Palau
PA	Panama
PF	Polynesien, Franska
PG	Papua Nya Guinea
PY	Paraguay
PM	St. Pierre och Miquelon
PN	Pitcairn
PT	Portugal
PR	Puerto Rico
	Q
QA	Qatar
	R
RE	Reunion
RW	Rwanda
	S
SH	St. Helena
KN	Saint Kitts
LC	Saint Lucia
PM	St. Pierre och Miquelon
VC	St. Vincent och Grenadinerna
SF	Samoa
SP	Samoa, Amerikanska
SM	San Marino
SU	Sark
ST	Sao Tome och Principe
SA	Saudiarabien
SN	Senegal
SC	Seychellerna
SL	Sierra Leone
SB	Salomonöarna
SO	Somalia
GX	S. Georgia och S. Sandwich öarna
AY	Storbritannien och Nordirland såvitt avser
	- Alderney,
GZ	- Guernsey,
	- Herm,
IM	- Isle of Man,
JE	- Jersey och
SU	- Sark
SD	Sudan
SR	Surinam
SJ	Svalbard
SZ	Swaziland
ZA	Sydafrika såvitt avser "offshore"- verksamhet (vid dba:s ingående fanns ingen sådan lagstiftning).
SY	Syrien

Land-

kod	T
TJ	Tadzjikistan
TW	Taiwan
TD	Tchad
TI	Timor
TP	Timor, Ost-
TG	Togo
TK	Tokelauöarna
TO	Tongaöarna
TM	Turkmenistan
TC	Turks och Caicosöarna
TV	Tuvalu
	U
UG	Uganda
UA	Ukraina såvitt avser inkomst förvärvad från 3:e stat, som beskattas påtagligt lägre och som avser bank-, sjöfarts-, finans- eller försäkringsverksamhet eller huvudkontor, coordination centre eller liknande enhet som tillhandahåller tjänster till en grupp av bolag som bedriver rörelse huvudsakligen i andra stater.
UY	Uruguay
	USA såvitt avser
GU	- Guam,
VI	- Jungfruöarna och
PR	- Puerto Rico
UZ	Uzbekistan
	V
VU	Vanuatu
VA	Vatikanstaten
VI	Virginöarna
BY	Vitryssland (Belarus) såvitt avser inkomst förvärvad från 3:e stat, som beskattas påtagligt lägre och som avser bank-, sjöfarts-, finans- eller försäkringsverksamhet eller huvudkontor, coordination centre eller liknande enhet som tillhandahåller tjänster till en grupp av bolag som bedriver rörelse huvudsakligen i andra stater.
EH	Västsahara
	W
WF	Wallis och Futunaöarna
	Y
YE	Yemen
	Z
ZR	Zaire
	O
TP	Öst-Timor

Statistiska centralbyrån
Statistics Sweden

OKTOBER 1999

KARTL99

Insändes i bifogat svarskuvert eller till:

SCB

ES/IN

701 89 ÖREBRO

FÖRETAGET AB

XXXXXX

XXXXXX

XXXXXX

EFTERFRÅGADE UPPGIFTER AVSER KONCERNENS ALLA DOTTER- OCH INTRESSEFÖRETAG (1) I LÄNDER OCH ANDRA OMRÅDEN SOM ANGES I BILAGA 1. LÄMNAD ELLER, VID BRUTET RÄKENSKAPSÅR, DET RÄKENSKAPSÅR SOM AVSLUTATS NÄRMAST FÖRE DEN 31 DECEMBER 1998. SIFFROR INOM PARANTES HÄNVISAR TILL II

A Allmänna frågor

Om dotter- och intresseföretag saknas i angivna länder och områden, ombeds ni fylla i avsnitt A och E samt därefter returnera blanketten.

HUR MÅNGA DOTTERFÖRETAG (1) INGÅR I KONCERNEN? .....

HUR MÅNGA INTRESSEFÖRETAG (1) INGÅR I KONCERNEN? .....

- DÄRAV MED HEMVIST I LÄNDER OCH OMRÅDEN SOM ANGES I BILAGA 1? .....

- DÄRAV MED HEMVIST I LÄNDER OCH OMRÅDEN SOM ANGES I BILAGA 1? .....

B Uppgifter om dotter- och intresseföretag i länder och områden enligt Bilaga 1 (se även C Upplysningar)

Belopp redovisas i svenska kronor.

LÖP- NUMMER	FÖRETAG (2) DOTTERFÖRETAG	INTRESSEFÖRETAG	REGISTRERINGS- OMRÅDE	EL HUVUDSAKLIG HET, SNI-KOD	MEDELANTA ANSTÄLLDA	TOTALA INTÄKTER	DÄRAV FINANS- INTÄKTER, TKR	HOS DOTTER- ELLE INTRESSEFÖRETAG (7) UTDELNINGAR, TKR (6)	BOLAGSSKATT	REDOVISAT RESULTAT, TKR
1										
2										
3										
4										
5										
6										
7										
8										

V G V

B Uppgifter om dotter- och intresseföretag i länder och områden enligt Bilaga 1 (se även C Upplysningar)

Belopp redovisas i svenska kronor.

LÖP- NUMMER	FÖRETAG (2) DOTTER- FÖRETAG	INTRESSE- FÖRETAG	REGISTRERINGS- OMRÅDE	LAND ELLER OMRÅDE	HUVUDS- SAKLIG HET, SNI-KOD	MEDEL- LANTA ANSTÄLLDA	TOTALA INTÄK- TÄR	DÄRAV FINANSI- ELLA INTÄK- TÄR, TKR	HOS DOTTER- ELLER INTRESSE- FÖRETAG (7) UTDELNINGAR, TKR (6)	BOLAGSSKATT (7)	REDOVISAT RESULTAT, TKR
9											
10											
11											
12											
13											
14											
15											
16											

OM RADERNA INTE RÄCKER TILL, V.G. ANVÄND BIFÖLJANDE

C Upplysningar

(1) Informationen skall gälla dotter- och intresseföretag som direkt eller indirekt genom ett eller flera utländska företag ägs av ett svenskt koncernföretag vid utgång av räkenskapsåret. Frågan om ett företag är dotter- eller intresseföretag avgörs med ledning av årsredovisningen.

(2) Varje dotter- eller intresseföretag redovisas på en rad för sig. Markera med ett kryss i tillämplig kolumn om företaget är ett dotter- eller ett intresseföretag.

(3) Här anges det land eller, i förekommande fall, område där företaget har sin legala hemvist.

(4) Här anges branschkode (SNI) för den huvudsakliga verksamheten enligt Bilaga 2.

(5) Med *finansiella intäkter* avses:

- Utdelning på andelar från andra juridiska personer än dotter- och intresseföretag
- Reavinst på andelar från andra juridiska personer än dotter- och intresseföretag
- Ränta på andra fordringar än kundfordringar
- Intäkter i leasingverksamhet avseende tillgångar som inte tillverkats inom koncernen
- Royalties

(6) Här avses utdelningar som dotter- eller intresseföretaget fått från andra företag ingående i koncernen.

(7) Uppgiften skall avse skatt som belöper sig på räkenskapsåret.

(8) Uppgiften skall avse resultat efter bl.a. skatter.

D Övrigt/kommentarer:

FRÅGOR ANGÅENDE OVANSTÅENDE KAN STÄLLAS TILL (V.G. TEXTA)	
TELEFON (RIKTNR. OCH ABONNENT)	DATUM

KONTAKTPERSONER:

CECILIA CARLSSON, SCB TEL: 019 - 17 61 27

HÅKAN LARSSON, SCB TEL: 019 - 17 67 95

Ränteavdragsarbitrage

Av Krister Andersson

S.k. ränteavdragsarbitrage, dvs. att man kan få en högre avkastning på en räntebärande investering än vad lånekostnaden uppgår till, har fått stor uppmärksamhet vid utformningen av svenska skatte-regler. Effekten uppstår om två villkor är uppfyllda. Dels måste skattesatsen för avdraget vara högre än skattesatsen för avkastningen, dels måste skillnaden mellan ut- och inlåningsräntan vara förhållandevis liten. Det är självfallet viktigt att utforma skattesystem så att de är robusta mot skatteinducerade arbitrage. Det finns flera aspekter att beakta när möjligheten till ränteavdragsarbitrage utvärderas. Syftet med denna PM är att kortfattat belysa dessa.

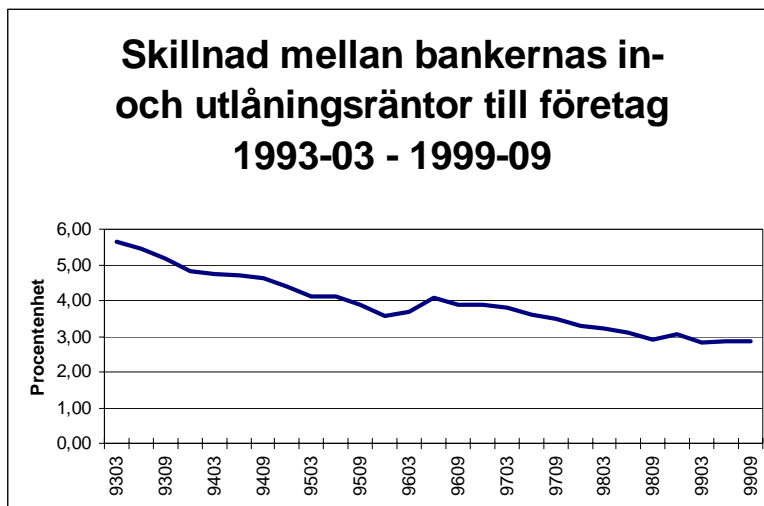
Den första aspekten är generell och avser i vilken mån skattearbitrage är negativt för ekonomin och skatteintäkterna. Det företag som utnyttjar ett skatteinducerat ränteavdragsarbitrage gör en vinst som återspeglas i företagets resultat. Ägarna av bolaget kommer att bli föremål beskattning av utdelningar och reavinstskatter på värdestegringen. Dessa skatteintäkter kan komma senare om beskattningstidpunkten (utdelningen respektive reavinsten) utfaller först om något eller några år. På kort sikt uppstår ett bortfall av skatteintäkter.

För att bedöma hur stort problemet är sett ur fiskal synpunkt, och därmed få ett underlag för att avgöra vilka eventuella åtgärder som kan krävas, måste förutsättningarna för ränteavdragsarbitrage analyseras. Låt oss studera hur statistiken ser ut på detta område.

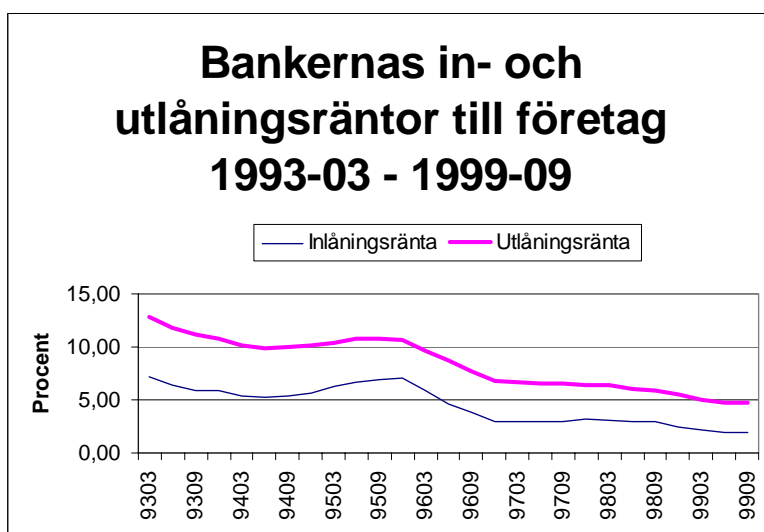
Riksbanken genomför löpande analys av ut- och inlåningsräntor i Sverige. En uppdelning för hushåll och företag genomförs också. Varje månad publicerar Riksbanken rapporten *Finansmarknadsstatistik*.

Enligt denna var i september 1999 den genomsnittliga utlåningsräntan till svenska företag 4,76 procent. Inlåningsräntan för företag uppgick till 1,90 procent. Det innebär att skillnaden mellan ut- och

inlåningsränta uppgick till 2,86 procent. Det är väsentligt mer än de 0,5 till 1 procent ibland har antagits vid beräkningar inom Finansdepartementet. Nedanstående grafer visar hur skillnaden mellan ut- och inlåningsräntor utvecklats över tiden, samt deras absoluta nivå, såsom den framkommer i Riksbankens officiella statistik.

Källa: Finansmarknadsstatistik, Nr. 12, 1999, Riksbanken.

Källa: Finansmarknadsstatistik, Nr. 12, 1999, Riksbanken.

Som framgår av figurerna har skillnaden mellan ut- och inlåningsräntan för företagen minskat från 5,6 procent i mars 1993 till 2,9 procent i september 1999. Det återspeglar troligen den ökade konkurrensen i den svenska finansiella sektorn. Det bör dock noteras att även i länder med en bättre fungerande kapitalmarknad än i Sverige, är skillnaden mellan ut- och inlåningsräntor inte avsevärt lägre än i Sverige

Siffrorna anger ett genomsnitt och självfallet kan de räntor som olika företag möter avvika från genomsnittet. Vi vet att stora företag ofta kan få bättre villkor än små företag och därför är det rimligt att räkna med att skillnaden mellan ut- och inlåningsräntorna är mindre för stora företag. Därmed skulle incitamenten till att undersöka möjligheterna för räntearbitrage vara större för dessa företag än för små företag. Man måste dock komma ihåg att för stora företag innebär det en stor kostnad att ge sig in i ränteavdragsarbitrage eftersom deras balansräkning i så fall kommer att se underlig ut. Det påverkar i sin tur investerarnas bedömning av företaget och därmed även börskursen. Det försvårar för företaget att få en hög likviditet i sin aktie och därmed motverkas incitamenten till ränteavdragsarbitrage. Dessa kostnader i form av minskat aktieägarvärde bedöms av de svenska storbolagen som så omfattande att ränteavdragsarbitrage i praktiken aldrig blir intressant.

För små och medelstora företag är skillnaden mellan ut- och inlåningsränta än större än för stora företag. Det är därför svårt för dem att finna tillräckligt goda villkor på de finansiella marknaderna för att något incitament till ränteavdragsarbitrage skall kunna uppstå. Låt oss undersöka vilka förhållanden som måste föreligga för att ett ränteavdragsarbitrage skall uppstå.

Ju högre företagsskattesats som ränteavdraget kan göras till, desto mindre skillnad behövs mellan ut- och inlåningsränta. Enligt beräkningar på Finansdepartementet behövs det en skattesats i utlandet (där placeringen sker) på 15 procent om ränteavdragsarbitraget skall elimineras. Då antas den svenska effektiva företagskattesatsen uppgå till 26 procent (på grund av effekterna av periodiseringsfonder) och avkastningen antas uppgå till 7 procent och utlåningsräntan till 8 procent. Spreaden antas alltså endast vara 1 procentenhet. Som påpekats ovan är dock gjorda antaganden orealistiska, speciellt för en ekonomi som eftersträvar prisstabilitet, där de nominella räntorna kan förväntas vara förhållandevis låga, sett i ett historiskt perspektiv.

Om vi räknar på de genomsnittliga ut- och inlåningsräntorna för år 1995, 1998 respektive tredje kvartalet 1999, erhålles följande resultat.

Tabell 1. Uträkning av utländsk skattesats för att eliminera ränteavdragsarbitrage. Faktiska siffror för ut- och inlåningsräntor.

	1995	1998	1999:Q3
Företagsskattesats i Sverige	26	26	26
Företagsskattesats i utlandet (endogen)	-17,1	-53,2	-85,4
Utlåningsränta, %	10,65	5,94	4,76
Inlåningsränta, %	6,73	2,87	1,90

Källa: Egna beräkningar baserade på Finansmarknadsstatistik, Nr. 12, 1999, Riksbanken.

Minustecknet anger att det behövs en negativ skatt i utlandet, dvs. en subvention, för att ett ränteavdragsarbitrage skall uppstå givet de räntor som rådde för respektive år. Skulle vi emellertid behållit den företagsskattesats som vi hade före skattereformen, dvs. en skattesats på 57 procent skulle ett incitament till ränteavdragsarbitrage ha uppstått under 1995 och 1998 även med dessa räntnivåer. Däremot skulle det ränteläge som den senaste statistiken anger, inte ens med en skattesats på 57 procent ha givit något incitament till ränteavdragsarbitrage, såvida en subvention inte erhållits i utlandet (skattefrihet räcker alltså inte). Det framgår av tabellen nedan.

Tabell 2. Uträkning av utländsk skattesats för att eliminera ränteavdragsarbitrage baserat på företagsskattesats på 57 procent och på faktiska siffror för ut- och inlåningsräntor.

	1995	1998	1999:Q3
Företagsskattesats i Sverige	57	57	57
Företagsskattesats i utlandet (endogen)	31,9	11,0	-7,7
Utlåningsränta, %	10,65	5,94	4,76
Inlåningsränta, %	6,73	2,87	1,90

Källa: Egna beräkningar baserade på Finansmarknadsstatistik, Nr. 12, 1999, Riksbanken.

Även med nuvarande företagsskattenivå och rådande utlåningsränta skulle emellertid ett ränteavdragsarbitrage kunna

uppstå om inlåningsräntan var tillräckligt hög. Låt oss räkna på vad som krävs.

Tabell 3. Uträkning av inlåningsränta för att eliminera ränteadragsarbitrage baserat på företagsskattesats på 26 procent i Sverige och 0 procent i utlandet, samt baserat på faktisk utlåningsränta för tredje kvartalet 1999.

	1999:Q3
Företagsskattesats i Sverige	26
Företagsskattesats i utlandet	0,0
Utlåningsränta, %	4,76
Inlåningsränta, % (endogen)	3,52

Källa: Egna beräkningar baserade på Finansmarknadsstatistik, Nr. 12, 1999, Riksbanken.

Tabellen visar att om inlåningsräntan skulle stiga från 1,90 procent till över 3,52 procent, samtidigt som utlåningsräntan är oförändrad (helt orealistiskt men värdefullt som illustration), skulle ett ränteadragsarbitrage öppnas upp om skattefrihet föreligger i utlandet. Det innebär att skillnaden mellan in- och utlåningsräntor skulle behöva drastiskt minska från 2,86 procent till 1,25. Det förefaller helt orealistiskt.

Ibland förs argumentet fram att ränteskillnaden inte alls behöver vara så liten för att ett incitament till ränteadragsarbitrage skall uppstå. Genom att placera i utlandet, till högre inlåningsränta än i Sverige, skulle effekten kunna uppstå. Det är dock en felsyn eftersom kostnaden för att eliminera valutakursrisken består exakt av skillnaden mellan räntenivåerna för de båda länderna.¹ I praktiken är det dessutom ytterligare kostnader utöver vad teorboken säger, speciellt för små- och medelstora företag. I banksystemet möter de en förhållandevis stor skillnad mellan köp och säljkurser och därför blir det ofta en förlustaffär jämfört med en

¹ Om det inte hade varit så, skulle det ha varit möjligt att låna i utlandet, valutasäkra, och sedan vidareutlåna i Sverige i oändlig omfattning. Ett exempel kan vara klagörande. Antag att 100 dollar investerades i USA den 6 mars 2000. Växelkursen (avista) var 1 USD= 8,7675 SEK. Avkastningen på en tremånaders statsskuldväxel i USA var 5,823 procent. En placering på tre månader ger då en avkastning på 1,456 dollar. I Sverige var avkastningen på en tremånaders statsskuldväxel 3,76 procent. Avkastningen blir då 8,24 kronor ($100 \cdot 8,7675 \cdot 3,76 / 12$). Totalt belopp i Sverige efter tre månader uppgår då till 884,99 kronor. Terminkursen för dollar på tre månader uppgick den 6 mars 2000 till 8,72293. Behållningen i USA kan därför med säkerhet växlas till 884,99 svenska kronor ($8,72293 \cdot 101,456$), dvs exakt samma belopp som om investeringen gjorts i Sverige.

rent inhemsk placering.² Det är dock naturligtvis möjligt för ett företag att spekulera i valutakursutvecklingen och därmed ge sig in på ett arbitrage men då handlar det inte längre om rena arbitrage utan om riskfyllda placeringar.

Ett annat argumentet som ibland framförs är att utländska banker skulle vara villiga att acceptera upplägg med en mindre skillnad mellan in- och utlåningsräntor. Det är svårt att se det affärsmässiga i ett sådant upplägg, såvida intressegemenskap inte föreligger mellan banken och bolaget. Även i detta fall innebär emellertid de s.k. Baselreglerna om kapitaltäckning, en bindande restriktion för bankers agerande. Utlåning till företag anses som en av de mest riskfyllda aktiviteter en bank kan ägna sig åt och för att möta denna risk måste banken hålla en kapitaltäckning på åtminstone 8 procent. Utlåning till företag innebär därför att banken begränsar andra affärsmöjligheter med en lägre riskjusterad avkastning än utlåningsaffärer med en artificiellt satt in- och utlåningsränta. De nya kapitaltäckningsreglerna som Baselkommittén aviserat i början av 2001 avser att justera kapitalkravet efter risken förknippad med ett bolag. Med de reviderade reglerna blir det fortsatt ofördelaktigt för en bank att bidra till att manipulera med räntesatserna för att skapa grundförutsättningar för räntearbitrage. I kombination med valutakursrisk och skattekonkurrens, som pressat ned företagsskattesatserna, finns inte längre praktiska förutsättningar för arbitrage.

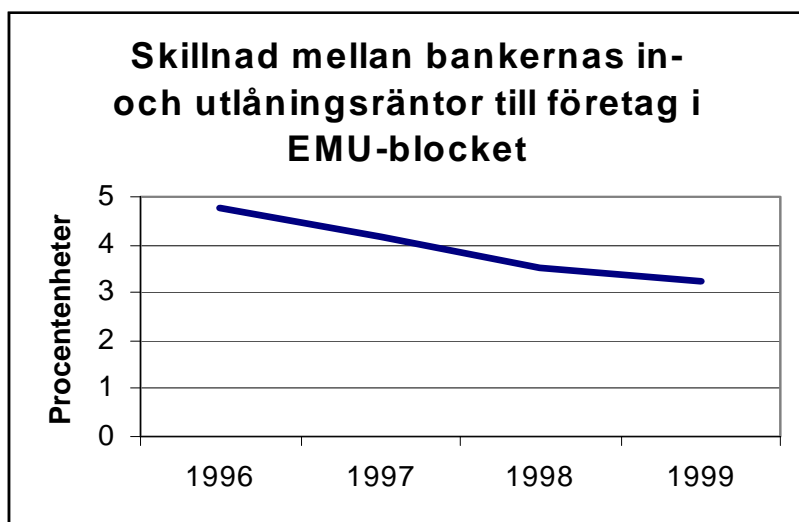
Sammantaget måste man konstatera att möjligheter till ränteavdragsarbitrage inte synes föreligga i Sverige eftersom skillnaden mellan ut- och inlåningsräntor är för stor. Det krävs en väsentligt ökad konkurrens i den finansiella sektorn för att detta skall kunna uppstå. Den förhållandevis låga företagsskattesatsen gör att tiden med enkla ränteavdragsarbitrage är förbi och med en ekonomi inriktad på prisstabilitet torde den situationen fortsätta. Pressen nedåt på företagsskattesatsen är en annan bidragande faktor som förhindrar arbitragemöjligheter.

---

² Enligt uppgifter från chefer inom valutahandeln skulle de 16 största företagen i stort sett kunna undvika att banken tar en marginal. För andra företag beror det på marknadsläge och på hur bankens balansräkning ser ut. Samtliga banker är ovilliga att "låna ut sin balansräkning" genom att blåsa upp volymerna. För detta kräver de betalning och då stiger marginalerna för företagen.

Situationen inom EMU-blocket

Dessutom kan man konstatera att skillnaden mellan ut- och inlåningsräntor är fortsatt stor inom EMU-blocket. Det framgår av den sammanställning som den Europeiska Centralbanken, ECB regelbundet presenterar i sin månadsrapport över tillståndet i EMU-länderna. Skillnaden har dock minskat under senare år men den uppgick under 1999 i genomsnitt till 3,25 procent. Det innebär att skillnaden mellan ut- och inlåningsräntor var t.o.m. något högre i Euroland än i Sverige. Uppgifterna avser affärsbankernas räntor till företagen för lån och placeringar med löptid på upp till ett år. Siffrorna ger en förning om den situation som skulle gälla i Sverige efter ett inträde i EMU.

Källa: Affärsbankernas räntor, tabell 3.4 i Europeiska Centralbankens Månadsrapport, januari 2000.

Det finns skillnader i spreaden för EMU-länderna men den är förhållandevis liten. I Irland kan riktigt stora kunder låna till 4,12 procents ränta och inlåningsräntan för större belopp (över 100,000 pund) uppgår till 1,5 procent. Det innebär att här uppgår spreaden till drygt 2,6 procentenheter. För medelstora företag sker, enligt den irländska centralbanken, upplåningen till en ränta på mellan 7,65 till 8,65 procent (s.k. AA-lån). Den irländska centralbanken bekräftar att de riktigt stora företagen kan förhandla ner skillnaden mellan ut- och inlåningsränta med kanske så mycket

som 50–100 räntepunkter. Att nå längre än så, bedöms dock som mycket ovanligt och osannolikt, men i exceptionella fall vill man från centralbankens sida inte helt utesluta att det skulle kunna ske.³ Man lyfter dock fram de negativa effekterna för den utlånande bankens balansräkning och dess allmänt ökande finansieringskostnader i takt med att balansräkningen blåses upp. Kontakter med ratinginstituten bekräftar denna bild.

För att bedöma risken för ränteavdragsarbitrage måste man också utvärdera hur den svenska företagsskattesatsen ligger till i förhållande till andra länders. Generellt är det självfallet så att företag i det land med högst formell företagsskattesats har en konkurrensfördel i just detta avseende. Företagen i dessa länder kan helt enkelt bjuda över företag från länder med lägre företagskattesats och de kommer därmed att i första hand kamma hem eventuella arbitragevinster. Även sett från denna utgångspunkt, är det svårt att se att Sverige skulle ha en konkurrensfördel med tanke på den förhållandevis låga formella företagsskattesatsen. Därför är problematiken med eventuella arbitragevinster mindre i Sverige än i många andra länder.

Alternativ till inlåning

Ett alternativ för företaget till att använda sig av inlåning skulle kunna vara att placera i statsskuldväxlar. I Riksbankens statistik finns även ränteskillnaden mellan företagens upplåningskostnader och placeringar i statsskuldväxlar med. Statistiken visar att mellan 1993 och tredje kvartalet 1999 har skillnaden i genomsnitt varit 2,34 procent. Det kan nämnas att under denna period var skillnaden som lägst 1,66 procentenheter år 1995. Det följdes emellertid av en skillnad på hela 3,03 procentenheter redan påföljande år. Att det kan ske en sådan uppgång från ett år till ett annat innebär i sig en betydande risk för de företag som ens skulle fundera på att ge sig in i ett räntearbitrage. I själva verket är det en faktor som investerarna kommer att kräva ersättning för och därmed pressas avkastningskravet för företaget upp. Den avkastning som då kommer att krävas är väsentligt högre. Många svenska företag och banker arbetar med ett avkastningskrav på 15 procent efter skatt. Statsskuldväxlar ger betydligt lägre avkastning och så

³ Uppgifterna är baserade på offentlig statistik publicerad av Irlands centralbank, samt kompletterande information given av Margarete Daly på centralbanken.

kommer det att förbli så länge som prisstabilitet eftersträvas. Hur som helst, även om man räknar på detta sätt skulle det alltså behövas en direkt subvention i utlandet för att ett räntearbitrage skall uppstå.

Slutsatser

Behovet av kompenserande lagstiftning finns inte för att eliminera effekter av ränteavdragsarbitrage eftersom skillnaden mellan ut- och inlåningsräntor är alldeles för stor. Det finns ingen anledning att räkna med att denna skillnad drastiskt kommer att reduceras inom överskådlig tid. För små- och medelstora företag kan den t.o.m. komma att öka eftersom det är i detta kundsegment som bankerna kan ta ut högst marginaler. Med tanke på att företagskattesatsen dessutom kommer att sänkas ytterligare, i linje med vad som sker i omvärlden, kan jag inte se att en situation uppstår där räntearbitrage blir möjliga i framtiden heller. Det är viktigt att dessa förhållanden beaktas i det arbete som nu sker inom ramen för översynen av företagskattesystemet.

Effekter av att avskaffa beskattningen av utdelningar och kapitalvinster på portföljandelar

Det faktum att bolagsskatt tas ut i flera led är ett relativt outforskat fenomen. Bakgrunden till att vinster i bolagssektorn kedjebeskras på detta sätt är en föreställning om att alla inkomster skall beskattas lika i det enskilda företaget. Kedjebeskrattningen, som innebär en skatt på finansiellt sparande i bolagssektorn, torde även spegla statsmaktens tidigare ambition att aktivt premiera realinvesteringar genom en överbeskrattning av finansiella placeringar i bolagssektorn. 1990 års skattereform innebär dock en radikal omsvängning i synen på bolagsbeskrattningen. Den nuvarande inställningen är att investeringar skall göras på basis av sin egen lönsamhet och inte på grund av att de är skattemässigt fördelaktiga.

Portföljandelars betydelse för realinvesteringar

Vid en första anblick kan finansiella placeringar tyckas vara improduktiva eftersom de inte direkt resulterar i någon reell verksamhet. Om ett företag genomför en finansiell placering, t.ex. köper en aktiepost på andrahandsmarknaden, i stället för att investera i realkapital kan det tillsynes försämra realkapitalbildningen. Detta är dock ej nödvändigtvis fallet då säljaren av aktieposten antingen gör en ny finansiell placering eller väljer att genomföra en realinvestering. Vid en för övrigt given nivå på sparandet i ekonomin kommer den finansiella placeringen slutligen frigöra medel som investeras i realkapital. Finansiella placeringar fungerar därmed som en länk mellan placerare som temporärt eller under en längre tid saknar lönsamma realinvesteringsprojekt och investerare med lönsamma projekt.

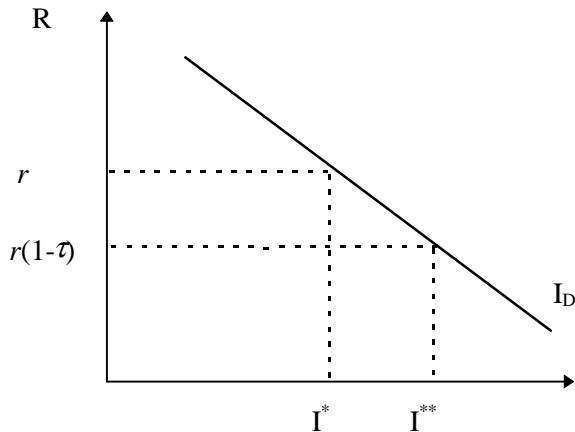
Samhällsekonomiska effekter av kedjebeskattnng

Den samhällsekonomiska effekten av att bolagsvinster beskattas i varje led är oklar. Om man utgår från en enkel modell utan osäkerhet och anpassningskostnader etc., resulterar kedjebeskattnngen i att företag inte borde genomföra portföljplaceringar. För att visa detta utgår jag från ett stiliserat exempel där bruttoavkastningen på en krona investerad i ett företag är r . Företagen kan således genomföra investeringsprojekt som genererar en avkastning om $r\%$, vilket innebär att deras investeringsefterfrågekurva är horisontell. Avkastningen beskattas med τ . Jag bortser från beskattningen på individnivå i och med att den är densamma oavsett hur investeringen kanaliseras i bolagssektorn. Netto-behållningen på en direktinvestering blir därmed $r(1-\tau)$. Ett alternativ till att direktinvestera är att köpa aktier i ett annat företag som genomför direktinvesteringen. Nettoavkastningen i detta bolag är också $r(1-\tau)$. Genom att denna avkastning även bolagsbeskattas i nästa led blir den slutliga nettoavkastningen $r(1-\tau)^2$. I och med att avkastningen från portföljinvesteringar kedjebeskattnas är det lönsammare att direktinvestera än att investera via ett existerande företag. Avkastningen på en portföljinvestering måste vara minst $r/(1-\tau)$ före skatt för att den skall vara ekvivalent med en direktinvestering som avkastar r . Om detta skulle vara fallet skulle dock direkta portföljinvesteringar driva upp marknadsvärdet på dessa aktier så att den förväntade avkastningen reducerades till r och nettoavkastningen på portföljandelarna skulle därmed endast uppgå till $r(1-\tau)^2$, vilket inte uppfyller marknadens avkastningskrav.

Antag att företagens investeringsefterfrågekurva inte är horisontell utan, på grund av anpassningskostnader har negativ lutning. Detta innebär att företagen inte har ett oändligt antal investeringsprojekt som uppfyller marknadens avkastningskrav. I figuren nedan visas investeringsefterfrågan (I_D) för ett enskilt företag. Endast I^* investeringar genererar minst r i avkastning. Antag vidare att ett företag som har uttömt alla realinvesteringsprojekt som uppfyller avkastningskravet r har överskott på kapital. Detta företag väljer att antingen genomföra realinvesteringar som genererar en bruttoavkastning mindre än r eller att investera i portföljandelar.

Figur 1. Investerings efterfrågekurva

Om företaget väljer att göra en portföljinvestering innebär det att bruttoavkastningen blir $r(1-\tau)$ vilket i sig inte medför några samhällsekonomiska förluster. Resultatet av ytterligare investeringar är att det investerande företaget får lägre nettoavkastning.

Om företaget fortsätter att genomföra realinvesteringar med bruttoavkastning lägre än r på grund av att nettoavkastningen är högre än vid portföljinvesteringar innebär det att samhällsekonomiskt olönsamma projekt initieras. Investeringar i regionen I^* till I^{**} i figur 1 illustrerar investeringar som är företagsekonomiskt lönsamma men inte samhällsekonomiskt lönsamma.

För att bedöma de samhällsekonomiska effekterna av kedjebeskattningen måste man analysera varför ett företag skulle välja att genomföra en portföljinvestering trots att nettoavkastningen är lägre än vid en direktinvestering. En förklaring kan vara att portföljinvesteringar är en del i företagets kassaförvaltning. Då det temporärt saknas lönsamma investeringsprojekt kan portföljandelar ge högre avkastning än banksparande. Om så är fallet skulle man kunna argumentera för att portföljinvesteringar skiljer sig från realinvesteringar i den bemärkelsen att de är flexibla. Portföljinvesteringar är reversibla vilket realinvesteringar inte alltid är. Då en realinvestering genomförs förfaller optionen att göra investeringen vid en senare tidpunkt. Även om man med denna typ av argumentation kan hävda att realinvesteringar och portföljinvesteringar inte är ekvivalenta kvarstår det faktum att en portföljinvestering är en intermediär till en realinvestering. Och om det till följd av kedjebeskattningen görs realinvesteringar som

inte uppfyller avkastningskravet, medför detta att samhällsekonomiskt olönsamma investeringar genomförs.

Skillnad mellan portfölj- och näringsbetingade andelar

Ett företags aktieinnehav i ett annat företag definieras i dagsläget som näringsbetingat om det sammanlagda röstetalet för ägarföretagets andelar uppgår till 25 % eller mer av röstetalet för samtliga andelar. Alternativt skall aktieinnehavet vara reellt näringsbetingat. Företags aktieinnehav i ett annat företag som understiger 25 % av röstetalet och som inte är reellt betingat definieras som ett portföljinnehav. I och med att ett näringsbetingat innehav ofta är mer omfattande än ett portföljinnehav är det i allmänhet mindre flexibelt och kräver ett större engagemang.

Generellt kan en näringsandel karakteriseras som ett mellanting mellan en real- och en portföljinvestering. En realinvestering kan ses som näst intill irreversibel på grund av att investeringen är kostsam att dra sig ur. Värdet av att kunna dra sig ur ett investeringsprojekt kan beskrivas i optionstermer. Då en investering i näringsandelar är flexiblere än en realinvestering kan den beskrivas som en realinvestering plus en option att dra sig ur projektet. På samma sätt kan man beskriva en portföljinvestering även om den större flexibiliteten gör att värdet av optionen att dra sig ur är högre.

Ett avskaffande av kedjebeskattningen av inkomster från företagens portföljandelar skulle förbättra investeringsklimatet för finansiella placeringar. Frågor som aktualiserats är vilken effekt detta skulle få på soliditeten i det svenska näringslivet, och om det skulle kunna ge upphov till otillbörliga skatteförmåner. I analysen av denna fråga utgår jag från att sparandet är givet och att portföljinvesteringar i slutändan genererar realinvesteringar.

Vid ett avskaffande av kedjebeskattningen kan företag lånefinansiera portföljinvesteringar och erhålla ränteavdrag mot intäkter från den ordinarie näringsverksamheten samtidigt som avkastningen är skattefri. Det företag som lånefinansierar portföljinvesteringen minskar sin skatt med rz . Det företag som genomför realinvesteringen kommer att öka sin beskattningsbara inkomst med rz jämfört med om företaget självt hade lånefinansierat investeringen. Detta medför att den minskade skatten *SPECIALTECKEN* det företag som innehar portföljandelarna

uppvägs av en lika stor skatteökning i det bolag som genomför realinvesteringen. Sammanfattningsvis ger detta arrangemang inte något annat resultat än om det realinvesterande företaget hade tagit upp lånet.

Räntan som betalas till den bank som finansierar portföljandelarna utgör skattepliktig inkomst för denna bank. Om lånet tas upp i en utländsk bank tillfaller skatteintäkterna den stat där banken hör hemma. En farhåga som framförts är att skatteintäkterna skulle kunna urholkas genom att företag kan ta upp lån utomlands och erhålla ränteavdrag samtidigt som intäkterna från portföljandelarna är skattefria. Skillnaden gentemot dagens system är att ett annat företag kan fungera som länk utan att ett extra beskattningsled uppstår.

I framställningen ovan har det förutsatts att investeringar ger en given avkastning om r . I praktiken råder det en betydande osäkerhet om vilken avkastning en investering kommer att generera. I de fall då förväntningar om framtida vinster avspeglas i aktiernas marknadsvärde kan kapitalvinster realiseras utan att direkt vara bolagsbeskattade. Mot detta argument kan hänföras att den framtida bolagsskatten är diskonterad i aktiens marknadsvärde. En akties marknadsvärde kan teoretiskt beräknas som nuvärdet av alla framtida utdelningar. I och med att endast beskattade vinstmedel får delas ut till aktieägarna kommer den framtida bolagsskatten att avspeglas i marknadsvärdet.

Eventuella effektivitetsvinster och statsfinansiella kostnader som ett borttagande av kedjebeskattningen skulle kunna medföra är av naturliga skäl svåra att kvantifiera. Enligt den totalräknade taxeringsstatistiken uppgick år 1998 utdelningarna på företagens portföljandelar till 12,3 miljarder kronor. Datamaterialet är bristfälligt så till vida att utdelningar registrerade som portföljandelsutdelningar (under posten övriga) skattemässigt kan definieras som näringsbetingade och därför inte beskattas. Beloppet indikerar dock att skattebortfallet av att avskaffa kedjebeskattningen skulle bli betydande. En positiv effekt av att avskaffa kedjebeskattningen är att symmetrin i skattesystemet ökar, vilket kan leda till en bättre resursallokering. Lån kan förläggas i företag där ränteavdragen kan göras direkt och dessa företag kan via nyemissioner finansiera realinvesteringar i företag med en lönsamhet som inte tillåter att ränteavdragen utnyttjas direkt.

Schablonbeskattning av portföljandelar

I denna bilaga visar jag hur en schablonintäktsbeskattning skulle kunna utformas för att eliminera den så kallade sparbösseffekt som uppkommer om kapitalvinster på företags portföljandelar görs skattefria. Jag behandlar inte nivån på idag existerande schablonintäkter och tillhörande skattesatser utan dessa tas som givna.

För närvarande kedjebeskrivas avkastningen från portföljandelar, vilket är ett avsteg från principen om dubbelbeskattning av inkomster från bolagssektorn. En analys av ett system som upprätthåller dubbelbeskattningen men eliminerar vidare kedjebeskrivning är därför önskvärd.

I och med att utredningen om vissa företagsskattefrågor föreslår att kapitalvinstbeskattningen av näringsandelar avskaffas har frågan om karaktärsbyten aktualiserats. Ett sätt att komma ifrån problemet med fiktiva anskaffningsvärden i samband med karaktärsbyten är att även avskaffa skatten på kapitalvinster på företags portföljandelar.

En avskaffad skatt på kapitalvinster i bolagssektorn skapar möjlighet för individer att kanalisera sitt privata sparande till aktiebolag och därigenom få möjlighet att balansera om aktieinnehav utan att det kapitalvinstbeskrivas. Ett kanaliserade av sparandet till aktiebolag medför förvisso vissa administrativa kostnader, vilket knappast gör att det är ett attraktivt alternativ för småsparare. För individer med större sparande kan det dock vara attraktivt.

För att neutralisera denna sparbösseffekt kan en schablonskatt införas. En parallell kan här dras till den skatt som tas ut på schablonintäkter i investmentbolag. Om investmentbolagsmodellen skulle tillämpas på rörelsedrivande bolag skulle erhållen utdelning vara skattepliktig. Den skattepliktiga inkomsten skulle dock reduceras med lämnad utdelning. Schablonintäkter kan således reduceras genom att kapitalvinster delas ut. Detta medför

att beskattningen vid vidare utdelning flyttas till ägaren av aktien och neutralitet i förhållande till direktägande av aktier erhålls. Rörelsedrivande bolag som innehar portföljandelar skiljer sig dock från investmentbolag. Portföljinvesteringar via ett rörelsedrivande bolag ger en lägre riskspridning än vad som kan erhållas vid direktinvestering av aktieägaren. Anledningen till detta är att det kapital som investeras i portföljandelar står som säkerhet för rörelsen övriga åtaganden. Detta innebär att det kapital som investerats i portföljandelar kan komma att täcka förluster i rörelsen. Om i stället kapitalet delas ut och investeras direkt av aktieägaren minskar risken genom aktieägarens begränsade ansvar. Aktieplaceringarna smittas då inte av den risk som rörelsen i bolaget medför. Denna smittoeffekt åskådliggörs enklast med ett stiliserat exempel.¹

Antag att ett rörelsedrivande företag A gör en portföljinvestering med ackumulerade vinstmedel i företag B. Det samlade värdet (V^I), inklusive värdet av portföljandelarna, i företag B är efter ett års verksamhet:

$$V^I = \max\{\pi_t^A + K_{t-1}^A + \gamma \max[(\pi_t^B + K_{t-1}^B), 0], 0\} \quad (1)$$

där π_t betecknar utfallet av den stokastiska nettovinsten under år t och K_{t-1} värdet av kapitalet i respektive företag vid utgången av år $t-1$. γ symboliserar den andel av företag B som utgör portföljinvesteringen. Ovanstående uttryck visar att om verksamheten i A genererar en förlust som är större än värdet av kapitalet i A (K_{t-1}^A) kommer denna förlust att täckas av de tillgångar som investerats i företag B, $\gamma(\pi_t^B + K_{t-1}^B)$.

Om i stället de ackumulerade vinstmedlen delas ut och investeras direkt av aktieägaren är värdet av aktieportföljen (V^D), innehållande aktier både i företag A och B efter ett års verksamhet:

$$V^D = \max(\pi_t^A + K_{t-1}^A, 0) + \gamma \max(\pi_t^B + K_{t-1}^B, 0) \quad (2)$$

Om verksamheten i A genererar en förlust som är större än värdet av dess kapital (K_{t-1}^A) kommer det att gå i konkurs. I och med att aktieägarna har begränsat ansvar för åtagandena i företag A kommer ej tillgångarna i B att tas i anspråk. Detta reducerar risken jämfört med om aktieägaren investerat i företag B via ett rörelsedrivande bolag.

¹ I detta exempel bort ser jag från beskattningen på individnivå.

Bortsett från denna ökade risk bör dock det existerande regelverket för investmentbolag kunna appliceras direkt på vanliga rörelsedrivande bolag (icke fåmansbolag). Ett alternativ är att göra utdelningar skattefria samtidigt som en högre schablonintäkt påförs.

Schablonbeskattning av fåmansbolags portföljandelar kräver en alternativ nivå för att skatteplaneringsmöjligheterna skall begränsas. En aktiv ägare kan avstå från lön och placera det sparade beloppet i portföljandelar. Om inte annat framgår förutsätts att fåmansbolags portföljplaceringar görs med kapital som i ett vanligt bolag hade betalats ut som lön, och att kapitalet plus avkastning slutligen betalas ut som överutdelning.

Då en fåmansföretagare sparar lön i bolaget går staten miste om socialavgifter och inkomstskatt. Inkomstskatt tas emellertid ut när den sparade lönen tas ut som överutdelning. (Utdelning utöver det belopp som definieras i 3:12-reglerna betecknas som överutdelning.) Det sparade beloppet ökar dock företagets vinst vilket medför högre bolagsskatt. Resultatet blir att socialavgifter motsvarande 24,7 % av lönen (socialavgifterna som andel av lön inklusive avgifter) ersätts med bolagsskatt, vilken uppgår till 28 % av samma belopp. Schablonintäkten skall därför kalibreras med hänsyn till denna skillnad samt till den kapitalinkomstskatt som tas ut vid direktäggande av aktier.

Ett annat problem är hur utdelningar från portföljandelar i fåmansbolag skall hanteras. Om utdelningarna skulle göras avdragsgilla skulle fåmansbolag kunna minska utdelningen från den "ordinarie" verksamheten och ersätta denna med vidareutdelade utdelningar från portföljandelar. Utdelningar från portföljandelar skulle därigenom indirekt kunna återinvesteras utan avskattning, vilket skulle medföra en icke önskvärd sparbösseffekt. För att undvika detta kan man låta schablonbeskattningen ersätta kapitalvinstskatten och låta utdelningar beskattas med normal bolagsskatt. Ett alternativ är att låta schablonbeskattningen ersätta skatten både på utdelningar och kapitalvinster. Om utdelningar och kapitalvinster behandlas skattemässigt lika elimineras incitamenten att omvandla utdelningar till kapitalvinster.

Kalibrering av schablonintäkten i fåmansbolag

För att bestämma nivån på schablonintäkten analyseras hur nettoförmögenheten i fåmansbolag påverkas av skatterna.

Definitioner:

τ	bolagsskattesats
τ_l	inkomstskattesats
τ_s	socialavgiftssats, inklusive beräknad
τ_k	kapitalinkomstskattesats
s	schablonintäkt per investerad krona
r	förväntad värdeökning på portföljandelar
d	förväntad direktavkastning på portföljandelar
p	förväntad totalavkastning på portföljandelar ($p=r+d$)
i	statslåneränta
σ	riskpremie
α	andel av portföljandelarna som är lätnadsunderlagsberättigad

Direktinvestering i portföljandelar

I det följande beaktar vi en situation där det i företaget finns en krona före skatt som antingen tas ut som lön eller sparas i bolaget. Om företagsägaren tar ut kapitalet som lön blir nettobehållningen $(1-\tau_s)(1-\tau_l)$ kronor. Antag att tillväxttakten är r på portföljandelar. Utdelningar från portföljandelar bolagsbeskattas. Nettoförmögenheten, enligt gällande regler, på direktinvesteringar i aktier efter t år är därmed

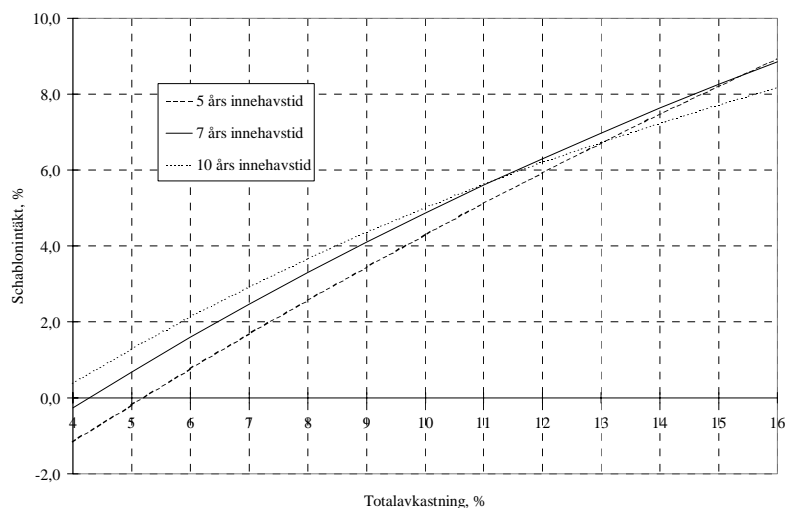
$$(1-\tau_s)(1-\tau_l)[(1+r)^t - ((1+r)^t - 1)\tau_k] \quad (3)$$

Om kedjebeskattningen av kapitalvinster avskaffas och ersätts med en schablonintäkt samt att beloppet sparas i företaget och investeras i portföljandelar blir nettoförmögenheten

$$(1-\tau)[1+r-s\tau]^t(1-\tau_l) \quad (4)$$

Om schablonintäkten endast skall ersätta kapitalvinstbeskattningen skall schablonintäkten (s) kalibreras så att uttryck (4) är lika med uttryck (3). Nettoavkastningen blir därmed densamma som om nettolönen hade direktinvesterats. Vilken schablonintäkt som krävs beror på portföljandelarnas innehavstid och värdetillväxten. Nedan redovisas den schablonintäkt som likställer placeringar via ett fåmansbolag med direktägande. De genomsnittliga innehavstiderna antas vara 5, 7 och 10 år och totalavkastningen dvs. värdestegring plus utdelning, 4-16 %. Utdelningarna antas uppgå till 2 % av portföljvärdet vid årets ingång.

Figur 1. Kalibrering av schablonintäkt som ersätter kapitalvinstbeskattning

Av ovanstående figur framgår att innehavstiden så väl som den genomsnittliga avkastningen har betydelse för vilken nivå schablonintäkten skall sättas till. Vid en låg avkastning och kort innehavstid är direktinvesteringar fördelaktigare än investeringar kanaliserade via ett bolag även utan schablonbeskattning. Detta beror på att bolagsskattesatsen är högre än socialavgiftssatsen och avspelas i de negativa schablonintäkter som vid låg avkastning likställer investeringsalternativen. I figur 1 framgår även att

schablonintäkternas inbördes förhållande, vid olika innehavstider, förändras med avkastningen. En förklaring till detta är att betydelsen av kapitalvinstbeskattningen och skillnaden mellan bolagsskattesatsen och socialavgiftssatsen minskar med innehavstiden. Om en direktinvestering har en genomsnittlig innehavstid på 7 år och totalavkastningen är 9 % per år varav 2 % delas ut, skall schablonintäkten sättas till 4,1 % för att neutralitet skall erhållas.

Schablonintäktsbeskattning som ersätter utdelning och kapitalvinstbeskattning

Ett alternativ till att enbart låta schablonintäkten balansera den borttagna kapitalvinstskatten är att låta den ersätta både skatten på utdelningar och kapitalvinster. Detta har fördelen att incitamenten att omvandla utdelningar till kapitalvinster elimineras. Bruttoförmögenheten i en direktinvesterad portfölj växer enligt uttrycket $(1 - \tau_s)(1 - \tau_i)(1 + p - \tau_k d)^t$. Därvid förutsätts att hela det utdelade beloppet efter skatt återinvesteras.

Då det utdelade beloppet efter skatt återinvesteras kommer aktieportföljens anskaffningsvärde att påverkas av när i tiden utdelningarna sker. Om en krona investeras och $d\%$ av portföljvärdet delas ut, återinvesteras $d(1 - \tau_k)$ kronor det första året. År två återinvesteras $d(1 - \tau_k)(1 + p - \tau_k d)$ kronor och efter tre år $d(1 - \tau_k)(1 + p - \tau_k d)^2$ kronor osv. Det justerade anskaffningsvärdet efter t år uppgår således till

$$\sum_{q=1}^t (1 - \tau_k)(1 + p - \tau_k d)^{q-1} \quad (5)$$

Nettoförmögenheten vid direktinvesteringar uppgår därmed till

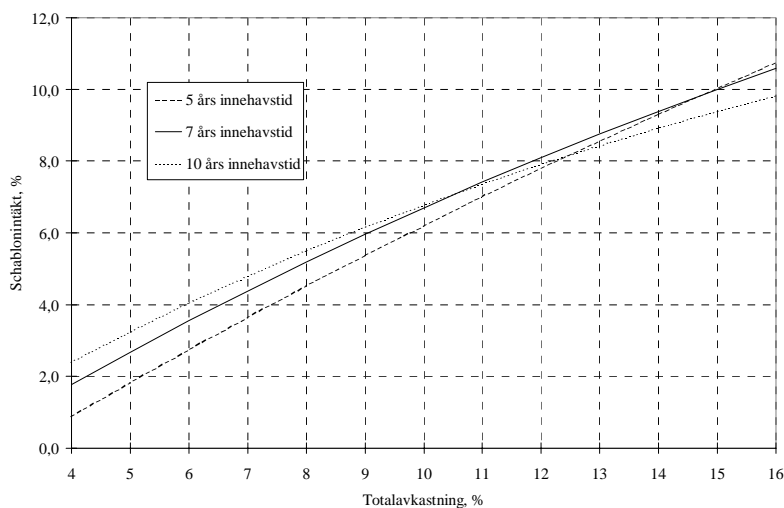
$$(1 - \tau_s)(1 - \tau_i)[(1 + p - \tau_k d)^t - [1 + d(1 - \tau_k) \sum_{q=1}^t (1 + p - \tau_k d)^{q-1}]](1 - \tau_k) \quad (6)$$

Om kedjebeskattningen elimineras dvs. om utdelningar såväl som kapitalvinster på portföljandelar ersätts med en schablonintäkts-skatt uppgår nettoförmögenheten till

$$(1 - \tau)[1 + r - s\tau]^t (1 - \tau_t) \quad (7)$$

Om schablonintäkten skall ersätta både skatten på utdelningar och kapitalvinster skall schablonintäkten i uttryck (7) kalibreras så att nettoförmögenheten blir densamma som i uttryck (6). Nedan redovisas den schablonintäkt som likställer investeringar via ett fåmansbolag med direktinvesteringar.

Figur 2. Kalibrering av schablonintäkt som ersätter utdelning och kapitalvinstbeskattning

Vid en genomsnittlig innehavstid på 7 år och en totalavkastning på 9 %, varav 2 % är utdelning, skall schablonintäkten ökas till 6,0 % för att balansera borttagandet av både kapitalvinst- och utdelnings-skatten.

Ett alternativ till att ta ut kapitalet som överutdelning är att sälja företaget. Kapitalvinsten, till den del den överstiger det sparade kapitalutrymmet som definieras i de s.k. 3:12-reglerna, beskattas

normalt till hälften som inkomst av tjänst och till resterande del som kapitalinkomst. Vid uttaget möter individen då en effektiv skattesats om $\tau_e = \frac{1}{2}(\tau_l + \tau_k)$, att jämföra med τ_l då lönen tas ut direkt och investeras i aktier. Då den effektiva personliga skattesatsen sjunker måste schablonintäkten justeras upp för att neutralitet gentemot direktägande skall erhållas.

3:12- och lättnadsreglerna

Då kapitalet inte är sparad lön utan ett kapitaltillskott påverkas den avkastning aktiva ägare och deras närstående får ta ut som inkomst av kapital. Vidare påverkas den avkastning som via lättnadsreglerna kan erhållas enkelbeskattat. Vid en lindring av kedjebeskattningen ökar incitamenten till att investera kapitaltillskott i portföljandelar. Detta kan illustreras genom att studera hur bruttoförmögenheten, $(1+r)^t$, från en kronas kapitaltillskott påverkas av skatter och avgifter. Socialavgifter tas ut på den del av avkastningen som överstiger statslåneräntan plus den i 3:12-reglerna definierade riskpremien, $\tau_s[(1+r)^t - (1+(i+\sigma))^t]$.² Reducerat med socialavgifterna kommer även denna del av avkastningen inkomstskattbeskattas, $\tau_l(1-\tau_s)[(1+r)^t - (1+(i+\sigma))^t]$.³ Avkastningen upp till och med den 3:12-räntan, $(i+\sigma)$, bolagsbeskattas, $\tau[(i+\sigma)^t - 1]$. Behållningen efter bolagsskatt kommer sedan att kapitalinkomstbeskattas då den betalas ut till aktieägaren, $\tau_k[(1+i+\sigma)^t - (1+i)^t - \tau[(i+\sigma)^t - 1]]$.

För att undersöka vad som skulle krävas för att erhålla neutralitet i förhållande till icke fåmansbolag görs det förenklande antagandet att den förväntade avkastningen på placeringsandelarna är lika med 3:12-räntan $r = i + \sigma$. Nettoförmögenheten vid ett kapitaltillskott blir då

$$(1+r)^t - \tau[(1+r)^t - 1] - \tau_k[(1+r)^t - (1+i)^t - \tau[(1+r)^t - 1]] \quad (7)$$

Om kedjebeskattningen av kapitalvinster på portföljandelar görs skattefria i bolagen erhålls följande uttryck:

² Avkastningen antas vara minst lika stor som 3:12-räntan.

³ Om avkastningen tas ut som överutdelning i stället för lön skall socialavgiftssatsen (τ) bytas ut mot bolagsskattesatsen (τ).

$$[(1+r)^t - \tau_k((1+r)^t - (1+\alpha)^t)]$$

(8)

Genom att kapitaltillskottet görs med medel som är inkomstbeskattade är det reducerat med faktorn $(1-\tau_s)(1-\tau_l)$. Nettoförmögenheten efter samtliga skatter är därmed

$$(1-\tau_s)(1-\tau_l)[(1+r)^t - \tau_k((1+r)^t - (1+\alpha)^t)]$$

(9)

Ovanstående uttryck skiljer sig från uttryck (3) genom att α kronor erhålls utan kapitalinkomstskatt på grund av lättnadsreglerna. För att neutralitet mellan direktinvesteringar i aktier och placeringar via ett onoterat bolag skall erhållas bör den del av placeringsandelen som är lättnadsunderlagsberättigad sättas till noll, dvs. $\alpha = 0$. Denna åtgärd gör att delar av vinster från bolagssektorn inte kommer att enkelbeskattas. Nettoavkastningen från ett kapitaltillskott reduceras då till $(1-\tau_s)(1-\tau_l)[(1+r)^t - \tau_k[(1+r)^t - 1]]$ kronor, vilket är lika med den nettoförmögenhet som erhålls om kapitalet direktinvesteras i en portföljaktie. Om portföljandelar inte är lättnadsunderlagsgrundande och den förväntade avkastningen är lika med 3:12-räntan erhålls samma nettoavkastning som vid direktinvestering i portföljaktier. Om avkastningen på portföljandelar är högre än 3:12-räntan kommer dock en del av kapitalinkomsten att beskattas som inkomst av tjänst.

Sammanfattning

Ett antal faktorer måste beaktas om kedjebeskattningen skall ersättas med en skatt på en schablonintäkt i fämansbolag.

Schablonintäkten skall kalibreras så att den tar hand om sparbösseeffekten i de fall ägaren avstår från lön och investerar i portföljandelar via företaget. Den skall vidare ta hand om den sparbösseeffekt som uppstår då utdelningen från den "ordinarie" verksamheten ersätter vidareutdelade utdelningar från portföljandelar. Regelverket skall också kunna hantera nyemissioner som temporärt eller under längre tid placeras i portföljandelar. Slutligen är det önskvärt att undvika att delar av vinster från bolagssektorn enkelbeskattas. Under rimliga antaganden skulle ett system som undantar portföljandelar från lättnadsunderlaget lösa dessa problem. För att slutligen bestämma schablonintäktens nivå måste man ta ställning till om man skall beakta att kapitalvinster från fåmansbolag beskattas till 50 % som inkomst av kapital och till 50 % som inkomst av tjänst. Å ena sidan gör detta att skattebelastningen blir avsevärt lägre än om avkastningen tas ut som överutdelning. Å andra sidan är denna klyvning en accepterad del av 3:12-reglerna. För att motivera att schablonintäkten skall kalibreras med korrigering för att kapitalvinsten beskattas till 50 % som inkomst av kapital och till 50 % som inkomst av tjänst, måste man göra gällande att avkastning från näringsandelar skall beskattas lägre än avkastning från portföljandelar.

En annan aspekt som inte beaktats i denna bilaga är att man vid direktgående har möjlighet att realisera förluster så fort de uppstår och kvitta dessa mot kapitalvinster som härstammar från aktier med lång innehavstid. Detta gör att den effektiva skattesatsen för kapitalvinster blir lägre än den formella. Avkastningsskatten på kapitalförsäkringar har av denna anledning skalats ner med 9/10 till 27 %. Av symmetriskäl bör man även skala ner schablonintäkten så de motsvarar 9/10 av den angivna intäkten.

Skatteeffekter av förpackningar

Avskaffandet av kapitalvinstbeskattningen av näringsbetingade andelar kan leda till att tillgångar som produceras i ett bolag i stället för att säljas på normalt sätt förpackas i ett bolag varefter bolaget säljs i sin helhet. Detta medför att vinsten i det säljande företaget inte beskattas. Det köpande bolaget förlorar dock de värdeminskingsavdrag som det skulle ha varit berättigat till vid ett normalt köp. De värdeminskingsavdrag per investeringskrona som det köpande företaget går miste om enligt en optimal avskrivningsplan ges av tabell 1.

Tabell 1.

År	Ingående balans	Utgående balans	Avskrivning	Nuvärde avskrivning
1	1,00	0,70	0,30*	0,30
2	0,70	0,49	0,21*	0,20
3	0,49	0,34	0,15*	0,13
4	0,34	0,20	0,14**	0,12
5	0,20	0	0,20**	0,17

* Avskrivning enligt 30- regeln. ** Avskrivning enligt 20- regeln

Vid en ränta på 5 % uppgår nuvärdet av avskrivningarna till 92 % av det investerade beloppet. Detta innebär att förpackningsförfarandet skapar en skattecredit vilken vid en bolagsskattesats om 28 % motsvarar 2,3 % av tillgångens marknadsvärde.

I och med att det köpande företaget förlorar värdeminskingsavdragen är det inte villigt att betala mer än det ursprungliga försäljningspriset minus nuvärdet av dessa avdrag. Om det köpande bolaget betalar detta belopp är det indifferent mellan att köpa tillgången förpackad i ett bolag och att köpa tillgången på normalt sätt. Det säljande företaget har att jämföra effekten av en normal försäljning då vinsten beskattas och att sälja tillgången

förpackad i ett bolag. I förpackningsalternativet kan det säljande bolaget göra avdrag för de kostnader som är förknippade med tillverkning av tillgången utan att behöva betala skatt på vinsten. Försäljningspriset reduceras dock med nuvärdet av de avskrivningar det köpande företaget går miste om. Detta redovisas schematiskt i tabell 2. Det ursprungliga försäljningspriset antas vara en krona och kostnaden för att producera tillgången 40 % av detta belopp.

Tabell 2.

	Säljande företag		Köpande företag	
	Normal försäljning	Förpackning	Normal försäljning	Förpackning
Försäljningspris	1,0	1,0	1,0	1,0
Produktionskostnad	-0,4	-0,4	-	-
Reducering vid förpackning	0	-0,26	0	-0,26
Skatteeffekt	-0,17	0,11	0,26	0
Nettoeffekt	-0,17	-0,15	0	0

Summering av effekterna i det säljande bolaget för respektive typ av transaktion visar att direkta skatteeffekten vid en normalförsäljning uppgår till -0,17 kronor $-(1,0-0,4) \cdot (28\%)$. En förpackningsaffär gör att det säljande företaget kan minska sin skatt med 0,11 kronor $(0,4 \cdot 28\%)$ genom att dra av kostnaderna mot andra intäkter. Till detta skall dock läggas den indirekta skatteeffekten på -0,26 kronor $(92\% \cdot 28\%)$ som uppstår då försäljningspriset reduceras. Skillnaden motsvarar 2,3 % av försäljningspriset. I generella termer uppgår skillnaden till $\tau(1-\beta)$, där τ är bolagsskattesatsen och β är nuvärdet av en kronas avskrivningar.¹

En positiv effekt av att tillåta förpackningsförfaranden är att symmetrin i skattesystemet ökar. Detta kan leda till en bättre resursallokering om ett köpande företag har för låg lönsamhet för att det skall vara möjligt att fullt utnyttja avskrivningsreglerna. Skatteavdraget kan då i stället förläggas i det säljande bolaget.

¹ Skatteeffekt vid normal avyttring: $-\tau(\pi-c)$ i det säljande bolaget. π symboliserar försäljningspriset och c produktionskostnaden. Vid förpackning uppgår den direkta skatteeffekten till τc och den indirekta till $-\tau \text{SPECIALTECKEN} \pi \beta$. Skillnaden uppgår därmed till: $\tau c - \beta \tau \text{SPECIALTECKEN} \pi + \tau (\text{SPECIALTECKEN} \pi - c)$, vilket i förhållande till π reduceras till $\tau(1-\beta)$.

Statsfinansiella effekter och finansiering

De statsfinansiella effekterna av de åtgärder som utredningarna föreslår orsakas av att definitionen av näringsbetingade andelar ändras samt att kapitalvinstbeskattningen av dessa andelar avskaffas. Ägarkravet för att ett aktieinnehav skall definieras som näringsbetingat minskas från 25 till 10 % av röstetalet för samtliga andelar. Vidare definieras samtliga onoterade aktieinnehav som näringsbetingade. Innehav som betingas av rörelsen kommer även i fortsättningen att vara näringsbetingade. Den ändrade definitionen medför att en större utdelningsvolym blir skattefri. Även förslagen avseende ändrade cfc-regler och införandet av konventionell beskattning av utländska skadeförsäkringsbolag kan ha statsfinansiella effekter.

Kapitalvinstbeskattning av näringsbetingade andelar

Bedömningen av de statsfinansiella effekterna av att avskaffa kapitalvinstbeskattningen på näringsbetingade andelar baseras på den information som finns i den totalräknade taxeringstatistiken för åren 1992 till 1998. En korrekt bedömning av den statsfinansiella kostnaden skulle kräva att statliga bolag rensas bort i och med att deras minskade skatt indirekt tillfaller staten. Detta har dock inte kunnat göras då erforderlig information saknas. Ytterligare en svaghet i materialet är att det inte går att separera kapitalvinster på portföljandelar från kapitalvinster på näringsbetingade andelar. De rapporterade kapitalvinsterna överskattar därför kapitalvinsterna på näringsbetingade andelar. Om kapitalvinsterna på näringsbetingade andelar är proportionella mot innehavet kan ett mått på dessa vinster erhållas genom att multiplicera de totala kapitalvinsterna med andelen näringsbetingade andelar. Uppgifter om andelen näringsbetingade aktier saknas. Därför används andelen koncernaktier som ett närmevärde. Informationen

hämtas från databasen Corporate Statistics (CoSta), Uppsala universitet och sträcker sig fram till och med år 1996. Detta tenderar dock att underskatta andelen näringsbetingade aktier. Om detta är ett rimligt tillvägagångssätt kan dock diskuteras. I tabell 1 redovisas därför ett alternativ då samtliga kapitalvinster kommer från näringsbetingade andelar och ett alternativ då kapitalvinsterna justerats enligt ovan. Information om förluster på enbart näringsbetingade andelar finns dock att tillgå.

Tabell 1. Kapitalvinster och kapitalförluster

Inkomstår	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	Genomsnitt
Kapitalvinster närings- och portföljandelar (mdkr)	12,1	14,0	49,4	17,6	16,0	36,9	31,9	25,4
Andel näringsbetingade aktier (%)	80	82	87	88	88	88	88	86
Kapitalvinst justerad för ägarandel	9,7	11,4	42,9	15,4	14,0	32,4	28,0	22,0
Kapitalförluster	16,3	26,2	29,9	14,7	42,4	16,0	11,5	22,4
Nettovinst ej justerad	-4,2	-12,2	19,6	2,9	-26,4	20,9	20,4	3,01
Nettovinst justerad för ägarandel	-6,6	-14,8	13,0	0,7	-28,3	16,4	16,5	-0,44
Effektiv bolagsskattesats (%)	23,1	23,1	25,5	25,4	25,8	26,7	27,2	25,2
Skatteintäkter ej justerad för ägarandel	-1,0	-2,8	5,0	0,7	-6,8	5,6	5,6	0,89
Skatteintäkter justerad för ägarandel	-1,5	-3,4	3,3	0,2	-7,3	4,4	4,5	0,01

I tabellen kan utläsas att kapitalvinster och kapitalförluster varierar mycket över tiden. De genomsnittliga kapitalvinsterna på kapital och näringsandelar överstiger kapitalförlusterna på näringsandelar med 3,01 miljarder kronor under perioden 1992 till 1998. Variationer i den effektiva bolagsskattesatsen innebär att skatteintäkterna uppgår till i genomsnitt 0,89 miljarder kronor. Då hänsyn tas till att en del av kapitalvinsterna kan hänföras till portföljandelar sjunker denna siffra till -0,44 miljarder kronor, dvs. kapitalförlusterna överstiger kapitalvinsterna. Skatteintäkterna från denna nettoförlust uppgår i genomsnitt till 0,01 miljarder kronor.

De exceptionellt höga kapitalvinsterna 1994 kan förklaras med att endast 50 % av den kapitaliserade vinsten var skattepliktig detta år. Detta ledde rimligtvis till extremt stora realiseringar av portföljandelar. Om 1994 års kapitalvinster och kapitalförluster betraktas som extremvärden och därför inte tas med i beräk-

ningarna, se tabell 2, reduceras de genomsnittliga nettokapitalvinsterna till 0,25 miljarder kronor. Skatteintäkterna från dessa nettokapitalvinster uppgår till i genomsnitt 0,21 miljarder kronor. Vid en justering för andelen portföljandelar blir nettokapitalvinsterna i genomsnitt -2,68 miljarder kronor. Av tabell 1 framgår även att kapitalförlusterna relativt stora 1994. Detta talar mot att 1994 var ett exceptionellt år och av denna anledning inte borde tas med i beräkningen. Om kapitalvinster och kapitalförluster tas upp till 50 %, ges rimligtvis en mer realistisk bild av vad nettokapitalvinstnivån skulle ha varit om vinster och förluster tagits upp till 100 %. I tabell 2 redovisas även detta scenario.

Tabell 2. Genomsnittliga kapitalvinster och kapitalförluster, exklusive 1994 samt 1994 värden reducerade till 50 %

Inkomstår	Genomsnitt	Genomsnitt, 50 %
	exklusive 1994	nettokapitalvinster 1994
Kapitalvinster närings- och portföljandelar (mdkr)	21,4	21,9
Andel näringsbetingade aktier (%)	85	86
Kapitalvinst justerad för ägarandel	18,5	18,9
Kapitalförluster	21,2	20,3
Nettovinst ej justerad	0,25	1,61
Nettovinst justerad för ägarandel	-2,68	-1,37
Skatteintäkter ej justerad för ägarandel	0,21	0,54
Skatteintäkter justerad för ägarandel	-0,53	-0,22

Vid denna beräkning uppgår nettokapitalvinsterna justerade för ägarandel till -1,37 miljarder kronor, vilket innebär att skatten på intäkter från den övriga verksamheten kunnat minskas med i genomsnitt 0,22 miljarder kronor. Om detta resultat är representativt för nettokapitalvinsterna över tiden medför gällande regler för kapitalvinstbeskattning av näringsbetingade andelar en statsfinansiell kostnad.

Vid tidigare bedömningar av de långsiktiga skatteintäkterna från kapitalvinster på näringsbetingade andelar har man utgått från att det totala värdet av andelarna växer med en schablonmässig tillväxttakt. Baserat på detta antagande och med ett ytterligare antagande om genomsnittlig innehavstid kan man beräkna en årlig långsiktig kapitalvinstskattebas. Detta tillvägagångssätt kan dock ge en missvisande bild av de skattintäkterna. Då utdelningar från

de näringsbetingade andelarna är skattefria kan ackumulerade vinstmedel delas ut inför en försäljning. Detta reducerar värdet på bolaget och sänker därmed skatteintäkterna. Om det finns ytterligare metoder att inför en extern försäljning flytta värden till andra bolag inom en koncern kan näringsbetingade andelar säljas med förlust. Denna förlust kan då kvittas mot det säljande bolagets övriga intäkter. På grund av detta slag av delvis skattebetingat beteende kan gällande regler medföra en statsfinansiell förlust. Den senaste taxeringsstatistiken indikerar att denna typ av skattebetingat beteende faktiskt förekommer.

Baserat på de redovisade beräkningarna torde ett borttagande av kapitalvinstskatten på näringsbetingade andelar medföra statsfinansiell inkomstförstärkning på 0,22 miljarder kronor. Det ökade skatteuttaget medför dock att skattebasen i hushållsledet minskar. Den finansiella effekten av detta beror på ägarstrukturen i svenska näringslivet. I och med att en betydande andel av det svenska näringslivet ägs av utländska skattskyldiga och skattebefriade institutioner torde inte denna effekt vara särskilt stor. Sammanfattningsvis bedöms avskaffandet av kapitalvinstbeskattningen av näringsbetingade andelar medföra en varaktig statsfinansiell inkomstförstärkning på 0,2 miljarder kronor. Variationen mellan olika år kan dock vara betydande.

Utdelningar

Den ändrade definitionen av näringsbetingade andelar medför att samtliga innehav av onoterade aktier definieras som näringsbetingade. Utdelningsinkomster från onoterade bolag blir därmed skattefria oavsett röstetal. Innehav i noterade bolag med röstetal mellan 10 och 25 % övergår också till att definieras som näringsbetingade. Data om utdelningar från noterade aktier till företag med innehav på mellan 10 och 25 % finns inte att tillgå. Dessa innehav kan dock i stor utsträckning antas vara betingade av rörelsen, vilket medför att utdelningarna även i dagsläget är skattefria. Det samma kan antas gälla för de börsnoterade företagens innehav av onoterade aktier.

Beräkningen av de statsfinansiella effekterna begränsar sig därför till att omfatta utdelningar från onoterade bolag som inte definieras som koncern-, dotter-, eller intresseföretag till andra onoterade bolag. För att bedöma de statsfinansiella effekterna skall

beräkningarna begränsas till företag som i dagsläget betalar skatt på mottagen utdelning. Statligt ägda bolag har inte tagits med i beräkningarna då deras minskade skattebetalningar indirekt kommer staten tillgodo. Vidare har producent- och konsumentkooperativa ägda bolag har rensats bort på grund av att de medges avdrag för lämnad utdelning. Värdepappersfonder, investmentbolag och förvaltningsbolag har heller inte tagits med i beräkningarna då dessa också medges avdrag för lämnad utdelning, alternativt att erhållen utdelning är skattefri i den mån den vidareutdelas. Därtill har banker och försäkringsbolag vars aktieinnehav definieras som lager rensats bort eftersom de även fortsättningsvis kommer att beskattas för utdelningar.

Information ur databasen FRIDA för inkomstären 1995 till 1998 har använts för beräkningarna. Datamaterialet är bristfälligt så till vida att utdelningar registrerade som portföljandelsutdelningar (under posten övriga) skattemässigt kan definieras som näringsbetingade. Då summan av mottagen utdelning tenderar att överensstämma med den skattemässiga justering som görs i deklarationen, har portföljandelsutdelningarna reducerats med denna justering. Reduceringen har dock begränsats till att maximalt uppgå till utdelningar frånportföljandelar.

Tabell 3. Skattepliktiga utdelningar från onoterade bolag.

Inkomstår	1995	1996	1997	1998
Utdelningar (mdkr)	1,75	1,46	1,95	1,96
Skatteintäkter (mdkr)	0,31	0,26	0,36	0,37
Kassamässig effekt (mdkr)	0,10	0,17	0,22	0,23

Av tabell 3 kan utläsas att justerade skattepliktiga utdelningarna varierar mellan 1,46 och 1,96 miljarder kronor. Skatteintäkterna på dessa beräknas som utdelningsvolymen multiplicerat med $\tau_e(1-\tau_p)$, där τ_e symboliserar den effektiva bolagsskattesatsen och τ_p kapitalinkomstskattesatsen. Därvid har beaktats att den minskade skatten i bolagssektorn kommer att ge upphov till högre skatteintäkter hos hushållen. I och med att onoterade aktier endast till ringa torde ägas av skattebefriade institutioner och utländska ägare reduceras det varaktiga skattebortfallet med faktorn $(1-\tau_p)$.

Ett alternativt mått presenteras också i tabell 3. Detta skattebortfallsmått beräknas som $\max(\pi_{SPECIALTECKEN}-u(1-p_i), 0)$, där $\pi_{SPECIALTECKEN}$ symboliserar det enskilda företags

skattepliktiga inkomst inklusive skattepliktiga utdelningsinkomster (u), p_i är företagets procentuella avsättning till periodiseringsfond och z är den formella bolagsskattesatsen. Detta mått återspeglar den direkta kassamässiga effekten av att utdelningarna blir skattefria. Då ett företag på grund av bristande lönsamhet inte betalar bolagsskatt, kommer skattefrihet för utdelningar medföra att företaget genererar underskott. Detta påverkar inte direkt bolagsskatten. Underskottet kan dock kvittas mot ett framtida överskott. Den initiala kassamässiga effekten torde därmed uppgå till 0,3 miljarder kronor. Den varaktiga statsfinansiella kostnaden uppskattas stiga till 0,4 miljarder kronor.

Konsekvenser av ändrade cfc-regler och införande av konventionell beskattning av utländska skadeförsäkringsbolag

Utländska juridiska personer beskattas i praktiken mycket sällan enligt de nuvarande cfc-reglerna. Enligt Riksskatteverket och Skattemyndigheten i Stockholm varierar intäkterna mycket mellan olika år och uppskattas ha uppgått som mest till 0,1 miljarder kronor.

De föreslagna ändringarna kan temporärt leda till ökade skatteinbetalningar tills dess att företagen har anpassat sig till de nya reglerna. Storleken på denna effekt är omöjlig att beräkna då uppgifter saknas om vilka företag som temporärt skulle hamna i en cfc-beskattningsregim. På lång sikt kan dock intäkterna komma att sänkas något på grund av att de föreslagna cfc-reglerna i första hand tar sikte på intäkter från passiv näringsverksamhet.

Syftet med schablonbeskattningen av utländska skadeförsäkringsbolag var att den skulle vara lättare att administrera än konventionell beskattning. Schablonbeskattningen kalibrerades så att skatteuttaget i utländska skadeförsäkringsföretag med fast driftställe i Sverige i genomsnitt skulle vara lika stort som i svenska skadeförsäkringsföretag. Det saknas dock erforderlig information om huruvida detta uppnåtts. Vid en korrekt kalibrerad schablonbeskattning medför en övergång till konventionell beskattning inga varaktiga statsfinansiella effekter. För ett enskilt företag kan dock skillnaden i skatt variera över tiden beroende på vilken fas av sin verksamhet ett företag befinner sig i. Generellt är schablonbeskattning mindre konjunktur känslig än konventionell beskattning. Detta torde innebära att skatteintäkterna från

utländska skadeförsäkringsbolag kommer att variera mer över tiden.

Sammantaget torde emellertid inte skatteintäkterna långsiktigt påverkas nämnvärt av de föreslagna cfc-reglerna och införandet av konventionellbeskattning av utländska skadeförsäkringsbolag.

Sammanfattning av de statsfinansiella effekterna

De finansiella effekterna av de åtgärder som utredningen föreslår orsakas främst av tre faktorer. (1) definitionen av näringsbetingade andelar ändras. Samtliga innehav av onoterade aktier definieras som näringsbetingade och röstetalskravet för att noterade aktier skall definieras som näringsbetingade sänks från 25 % till 10 % av röstetalet för samtliga andelar. Utdelningsinkomster från onoterade bolag, som tidigare varit portföljandelar, samt utdelningsinkomster från bolag med röstetal mellan 10 och 25 % i andra bolag övergår till att vara näringsbetingade och blir därmed skattefria. Den kassamässiga effekten av detta beräknas uppgå till 0,3 miljarder kronor. Den varaktiga statsfinansiella kostnaden uppskattas stiga till 0,4 miljarder kronor. (2) kapitalvinstbeskattningen av näringsbetingade andelar avskaffas. Kapitalförlusterna på näringsbetingade andelar har under den studerade perioden överstigit kapitalvinsterna. Avskaffandet av beskattningen medför därför en inkomstförstärkning för staten. Denna beräknas varaktigt uppgå till 0,2 miljarder kronor. (3) de föreslagna cfc-reglerna kan temporärt leda till ökande skattebetalningar tills dess att företagen anpassat sig till de nya reglerna. På längre sikt torde dock de nya cfc-reglerna generera skatteintäkter i samma storleksordning som de nuvarande reglerna.

Sammantaget beräknas den varaktiga statsfinansiella nettokostnaden för förslagen till 0,2 miljarder kronor.

Finansiering

Den statsfinansiella kostnaden för de föreslagna åtgärderna beräknas netto varaktigt uppgå till 0,2 miljarder kronor. För att finansiera detta kan det göras en justering av den maximalt tillåtna avsättningen till periodiseringsfond för juridiska personer. Underlaget för avsättning till periodiseringsfond uppgick år 1998 till 184 miljarder kronor och det uppskattas år 2001 uppgå till

204 miljarder kronor. Vid en nedjustering av den maximalt tillåtna avsättningen till periodiseringsfond för att finansiera skattebortfallet måste hänsyn tas till att alla företag inte gör maximala avsättningar. Företag som vid gällande regler utnyttjar mindre än den nya maximala avsättningen kommer inte direkt att påverkas av förändringen. Det krävs en sänkning av den maximala avsättningen med 0,54 procentenheter för att skatteintäkterna kassamässigt skall öka med 0,2 miljarder kronor. Genom att periodiseringsfundsavsättningarna återförs efter senast sex år kommer de förändrade avsättningarna att påverka underlaget för framtida avsättningar. Detta gör att den maximala avsättningen måste sänkas med 1,45 procentenheter till 23,55 % för att skatteintäkterna varaktigt skall öka med 0,2 miljarder kronor.